

UCHWAŁA NR XXIII/151/16

RADY GMINY WIDAWA

z dnia 25 kwietnia 2016 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XIX/130/15 z dnia 29 grudnia 2015 r. dotyczącej przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 – 2020

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 446) Rada Gminy Widawa uchwala, co następuje:

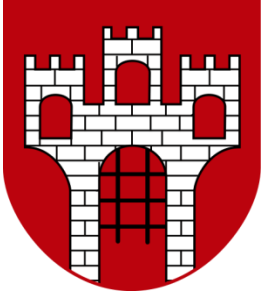
§ 1. W załączniku do uchwały Nr XIX/130/15 z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 – 2020 wprowadza się następujące zmiany:

1. W rozdziale 2 DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY w podpunkcie 2.3.1. Infrastruktura techniczna wprowadzić nowe zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 114208E w miejscowości Widawa i Dębina”.

§ 2. Zmienia się brzmienie załącznika o którym mowa w § 1, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Widawa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIDAWA NA LATA 2016 – 2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. PODSUMOWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY WIDAWA NA LATA 2016 – 2020	7
2. DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY	8
2.1. Podstawowe informacje	8
2.1.1. Położenie i uwarunkowania geograficzne	8
2.1.2. Wielkość Gminy	10
2.1.3. Cechy charakterystyczne Gminy	11
2.2. Zasoby Gminy	11
2.2.1. Zasoby ludzkie	12
2.2.2. Zasoby przyrodnicze	15
2.3. Zagospodarowanie przestrzenne	25
2.3.1. Infrastruktura techniczna	25
2.4. Ochrona środowiska	31
2.5. Infrastruktura społeczna	34
2.5.1. Edukacja	34
2.5.2. Opieka zdrowotna	38
2.5.3. Pomoc społeczna	38
2.5.4. Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa	41
2.5.5. Sport	43
2.5.6. Kultura	44
2.6. Strefa gospodarcza	46
2.6.1. Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych.	46
2.6.2. Rolnictwo	48
2.6.3. Turystyka	49
2.6.4. Atrakcyjność inwestycyjna Gminy	50
2.6.5. Sytuacja finansowa Gminy Widawa	51
3. Analiza SWOT	68
4. WYNIKI SONDAŻU SPOŁECZNEGO	69
4.1. Obserwacje i wnioski z wywiadu z kluczowymi reprezentantami społecznymi Gminy	69
4.2. Obserwacje i wnioski z badania ankietowego z mieszkańcami Gminy	78
5. MISJA I WIZJA	90
5.1. Wizja i misja oraz strategiczne kierunki rozwoju	90
5.2. Strategiczne oraz operacyjne cele Gminy	91
5.2.1. Cel strategiczny 1	92
5.2.2. Cel strategiczny 2	94
5.2.3. Cel strategiczny 3	96
5.2.4. Podsumowanie	101
5.3. Sposoby i źródła finansowania działań	102
6. SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGICZNYCH Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	104

7. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	111
7.1. Wdrażanie strategii	111
7.2. Monitorowanie strategii	111
7.3. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja strategii	112
BIBLIOGRAFIA	115
SPIS TABEL I RYSUNKÓW	117

WSTĘP

Strategia rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 – 2020 jest kluczowym dokumentem, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do zawartych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Gminie, wyznacza długofalowe kierunki jej rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju obszaru.

CEL I METODOLOGIA OPRACOWANIA ORAZ STRUKTURA DOKUMENTU

Dokument przygotowany został na zlecenie Wójta Gminy Widawa w ramach działań związanych z aktualizacją poprzedniego dokumentu wyznaczającego strategiczne kierunki rozwoju Gminy. Projekt zrealizowany został przez Łódzką Agencję Rozwoju Regionalnego S. A. oraz firmę Pheno.

Strategia rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 - 2020 jest dokumentem kierunkowym, który określa nadrzędne cele długoterminowe, priorytety rozwoju oraz możliwe kierunki działań władz Gminy. Wyznacza stan, do którego Gmina powinna dążyć w kolejnym okresie planowania, zarysowuje ramy działań prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz prezentuje przykłady inicjatyw jakie można podjąć w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju.

Uchwalenie strategii nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi.¹ Strategia jest narzędziem, które wyznacza ogólne ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami oraz stanowi kluczowy element planowania rozwoju lokalnego.

W trakcie prac nad dokumentem przeprowadzone zostały rozmowy z reprezentantami Urzędu Gminy, a w celu zebrania opinii od mieszkańców przeprowadzone zostały ankiety. Kluczowi interesariusze (radni oraz przedstawiciele funkcjonujących na terenie Gminy instytucji i jednostek) mieli możliwość przekazania swoich opinii w trakcie przeprowadzanych badań.

Niniejsza strategia składa się z **siedmiu rozdziałów** oraz **bibliografii**.

We **wstępie** przedstawiono cel i strukturę dokumentu oraz zastosowane podejście metodologiczne.

¹ Domański T., *Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999

Rozdział pierwszy obejmuje krótkie podsumowanie całego dokumentu, zawiera informacje o kluczowych założeniach i wnioskach wynikających ze strategii.

Rozdział drugi przedstawia opis stanu obecnego. Zawiera diagnozę zasobów Gminy pod kątem informacji na temat zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji gospodarczej.

W rozdziale trzecim znajduje się analiza SWOT, czyli wskazanie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń dla jej dalszego rozwoju.

W rozdziale czwartym zawarto wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy oraz opinie kluczowych interesariuszy.

W rozdziale piątym zdefiniowano misję i wizję Gminy Widawa, wskazano ogólne kierunki jej rozwoju stanowiące zarówno wyraz aspiracji władz samorządowych jak i pozostałych interesariuszy strategii. Nakreślono cele strategiczne, które posłużyły jako konstrukcja realizacji celów operacyjnych. W rozdziale uwzględniono prezentację przykładowych działań i inicjatyw, które władze Gminy mogą podejmować w ramach realizacji poszczególnych celów strategicznych. Na zakończenie zamieszczono opis możliwych źródeł finansowania zadań zdefiniowanych w ramach niniejszej strategii.

W rozdziale szóstym pokazane zostały powiązania założeń strategicznych z dokumentami regionalnymi i krajowymi.

Ostatnia część dokumentu – **rozdział siódmym** – jest poświęcony wytycznym dla proponowanego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji strategii. Zamieszczono w nim przykłady wskaźników procesu realizacji wytycznych zawartych w niniejszym dokumencie.

Bibliografia - zawiera spis dokumentów i materiałów wykorzystanych przy opracowaniu tekstu strategii.

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne

1. PODSUMOWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY WIDAWA NA LATA 2016 – 2020

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIDAWA NA LATA 2016 – 2020 JEST OPRACOWANIEM, KTÓRE WYZNACZA DŁUGOFALOWE KIERUNKI ROZWOJU REGIONU.

Na potrzeby strategii rozwoju Gminy Widawa na lata 2016 – 2020 sformułowano następującą wizję:

**GMINA WIDAWA MIEJSCEM, W KTÓRYM MIESZKAŃCY MAJĄ
ZAPEWNIONE STABILNE I BEZPIECZNE WARUNKI ŻYCIA**

Misja Gminy Widawa brzmi następująco:

**ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O ZASADĘ
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU**

W celu realizacji wizji i misji Gminy, zdefiniowano katalog kluczowych dla jego rozwoju celów strategicznych oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych. Łącznie zdefiniowano trzy cele strategiczne oraz siedem przyporządkowanych im celów operacyjnych, które prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
1.	Poprawa infrastruktury i ochrona środowiska	1.1 Poprawa infrastruktury technicznej
		1.2 Ochrona środowiska
2.	Poprawa stanu infrastruktury społecznej	2.1 Poprawa infrastruktury społecznej i jakości życia mieszkańców
3.	Wspieranie przedsiębiorczości	3.1 Wspieranie działań inwestycyjnych
		3.2 Wspieranie rolnictwa oraz tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości
		3.3 Promocja

Źródło: Opracowanie własne

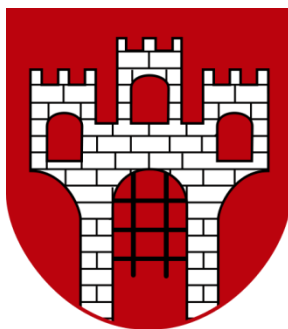
Działania władz samorządowych ukierunkowane na realizację powyższych celów pozwolą na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju. W sytuacji ograniczonych zasobów finansowych Gminy realizacja celów strategicznych powinna być połączona z ich priorytetyzacją.

2. DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU GMINY

2.1. Podstawowe informacje

Gmina Widawa jest obszarem wiejskim położonym w południowo – zachodniej części województwa łódzkiego w powiecie łaskim na obszarze Kotliny Szczercowskiej i Wysoczyzny Łaskiej. Gmina zajmując powierzchnię 17 831 ha sąsiaduje z gminami: Sędziejowice, Zapolice, Burzenin, Konopnica, Rusiec, Szczerców oraz Żelów. Na terenie Gminy Widawa znajduje się 45 miejscowości podzielonych na 41 sołectw, aż 54,7% powierzchni Gminy znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.²

Rysunek 2. Herb Gminy Widawa

Źródło: <http://www.widawa.pl/>

2.1.1. Położenie i uwarunkowania geograficzne

Obecnie Gmina Widawa położona jest na terenie województwa łódzkiego w powiecie łaskim, zajmując ponad 28% powierzchni powiatu. Przed reformą wprowadzającą trójstopniowy podział administracyjny kraju, a więc do końca 1998 roku, Gmina należała do województwa sieradzkiego. Omawiany obszar położony jest na terenie Kotliny Szczercowskiej i Wysoczyzny Łaskiej. Należy podkreślić również, iż obszar ten ma charakter rolniczy, ponieważ aż 63% powierzchni stanowią użytki rolne a lasy i grunty leśne to nieco ponad 22%³. Gmina położona jest w dorzeczu Warty, na granicy pomiędzy wielkopolskim, a łódzkim regionem klimatycznym. Cechą charakterystyczną Gminy Widawa są przepływające przez nią rzeki: Warta, Widawka, Chrzastawka, Nieciecz oraz ujściowy odcinek rzeki Grabi.⁴

² <http://www.widawa.pl/node/21>

³ Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007-2015

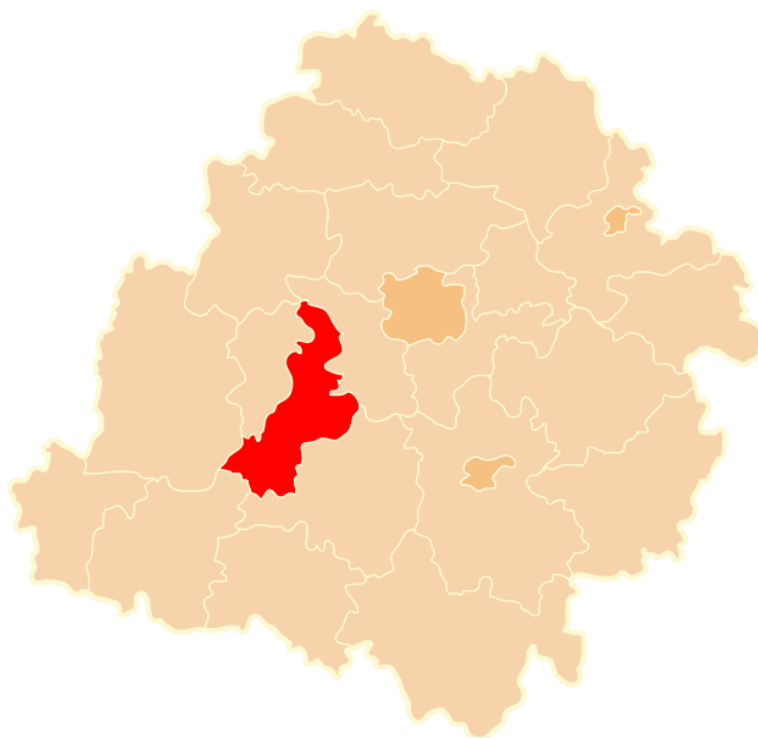
⁴ Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007-2015

Rysunek 3. Położenie Gminy Widawa w powiecie łaskim

Źródło: <https://www.osp.org.pl/>

Rysunek 4. Położenie powiatu łaskiego w województwie łódzkim

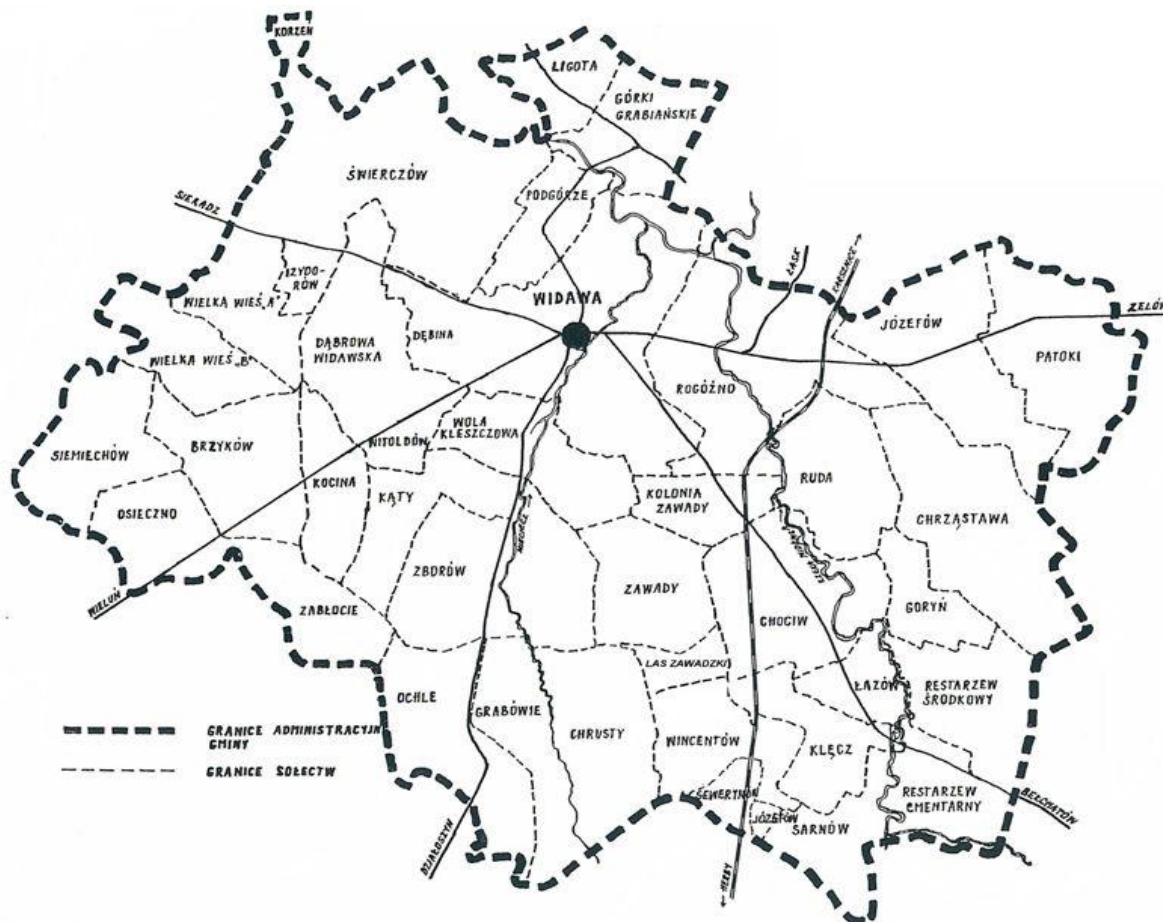

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/>

2.1.2. Wielkość Gminy

Całkowita powierzchnia Gminy Widawa wynosi 17 831 ha. Na koniec 2012 roku zamieszkiwało ją 7 658 osób, z czego 49,5% stanowili mężczyźni a 50,5% kobiety. Pod względem gęstości zaludnienia Gmina w 2012 roku uplasowała się na przedostatnim miejscu w powiecie (43 os/km²)⁵.

Rysunek 5. Gmina Widawa z podziałem na sołectwa

Źródło: <http://www.widawa.pl/node/30>

Gmina Widawa składa się z 45 miejscowości podzielonych na 41 wymienionych poniżej sołectw⁶

– Brzyków,	– Izydorów,
– Chociw,	– Józefów,
– Chrusty,	– Józefów Widawski,
– Chrząstawa,	– Kąty,
– Dąbrowa Widawska,	– Kłęcz,
– Dębina,	– Kocina,
– Goryń,	– Korzeń,
– Grabówie,	– Kolonia Zawady,
– Górki Grabińskie,	– Ligota,

⁵ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechter.display?p_id=474147&p_token=0.6394495933346058

⁶ <http://www.widawa.pl/node/30>

:

– Łazów,	– Świerczów,
– Ochle,	– Widawa,
– Osieczno,	– Wielka Wieś A,
– Patoki,	– Wielka Wieś B,
– Podgórze,	– Wincentów,
– Restarzew Cmentarny,	– Las Zawadzki
– Restarzew Środkowy,	– Witoldów,
– Rogóźno,	– Wola Kleszczowa,
– Ruda,	– Zabłocie,
– Sarnów,	– Zawady,
– Sewerynów,	– Zborów.
– Siemiechów,	

W roku 1997 Sołtysi utworzyli Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Sołtysów Gminy Widawa. Stowarzyszenie zajmuje się m.in.:

- promocją sołeckich inicjatyw kulturalnych, gospodarczych, ekologicznych jako zasadniczego środka poprawiania efektywności działań sołtysów i gospodarki sołeckiej,
- doskonaleniem współdziałania sołtysów z władzami gminnymi oraz organizacjami społeczno-politycznymi, kulturalnymi i gospodarczymi,
- wspieraniem przedsiębiorczości i wyzwalaniem inicjatyw społecznych na terenach wiejskich.

2.1.3. Cechy charakterystyczne Gminy

Gmina Widawa jest obszarem wiejskim o charakterze rolniczym. Cechą charakterystyczną jest bardzo duży udział terenów chronionych w ogólnej powierzchni Gminy. Ponad 54% jej terenu znajduje się w obrębie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Wschodnia część Gminy z kolei położona jest w obszarze Chrząstawsko – Widawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Warto dodać, iż na terenie Gminy Widawa zachowała się również duża ilość zabytków, które w połączeniu z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi mogą stanowić ciekawą ofertę turystyczną i rekreacyjną. Gminę charakteryzuje również duży udział użytków rolnych oraz silnie rozwinięte rolnictwo, które zostanie szerzej opisane w podrozdziale 2.6.2.

2.2. Zasoby Gminy

W drugim podrozdziale przedstawione zostaną zasoby ludzkie, przyrodnicze oraz kulturowe Gminy Widawa.

2.2.1. Zasoby ludzkie

Gminę Widawa w 2014 roku zamieszkiwało ogółem 7 615 osób. Analizując dane z tabeli poniżej można zauważyć, iż liczba mieszkańców w podanych latach systematycznie spadała, co dotyczy zarówno liczby kobiet, jak i mężczyzn. Wyjątkiem jest rok 2013, kiedy to liczba kobiet wzrosła nieznacznie o 16 osób w stosunku do roku poprzedniego. Mimo, to ogólna liczba mieszkańców spadła o 10 osób w stosunku do roku 2013 oraz o 211 osób biorąc pod uwagę cały analizowany okres.

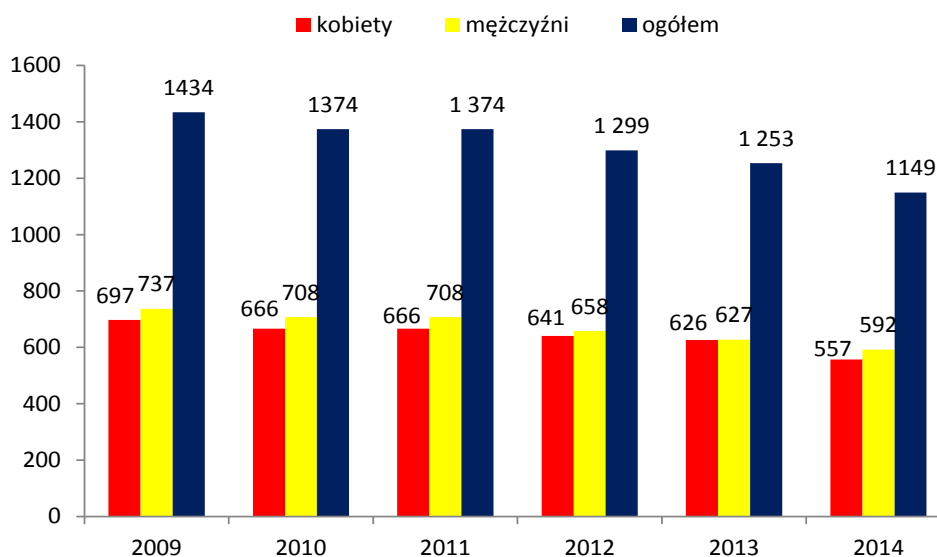
Tabela 2. Liczba ludności wg płci w latach 2008 – 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	7 859	7 790	7 737	7 664	7 658	7 648	7 615
mężczyźni	3 870	3 837	3 838	3 798	3 788	3 762	3 747
kobiety	3 989	3 953	3 899	3 866	3 870	3 886	3 868

Źródło : UG Widawa

Wykresy zamieszczone poniżej przedstawiają strukturę demograficzną mieszkańców Gminy Widawa pod względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (kobiety i mężczyźni poniżej 18 roku życia), produkcyjnym (kobiety w wieku 18 – 59 i mężczyźni w wieku 18 – 64) oraz poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia oraz mężczyźni powyżej 65 roku życia) w poszczególnych latach (2008 – 2014)⁷.

Rysunek 6. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2009 – 2014

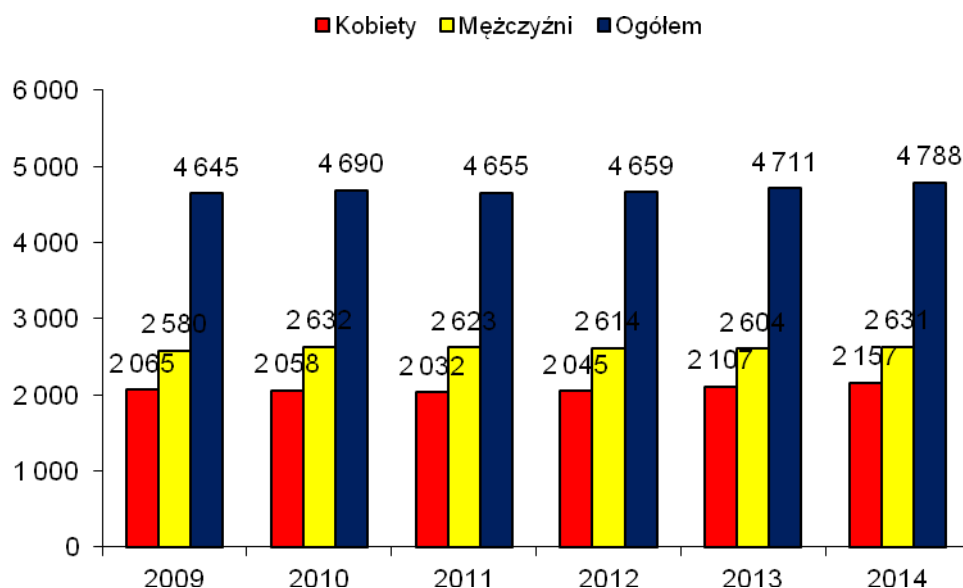

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych

Odnosząc się do danych przedstawionych na rysunku powyżej w latach 2009 – 2014 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym malała z każdym rokiem, co z pewnością ma związek z ujemnym przyrostem naturalnym. Na początku analizowanego okresu liczba osób w tym wieku wynosiła 1511, co stanowiło 19,2% populacji. W 2013 roku z kolei ich odsetek stanowił już tylko 16,4% wszystkich mieszkańców Gminy, a więc spadł o 2,6%. W 2014 roku liczba osób wyniosła 1149.

⁷ GUS, Bank Danych Lokalnych

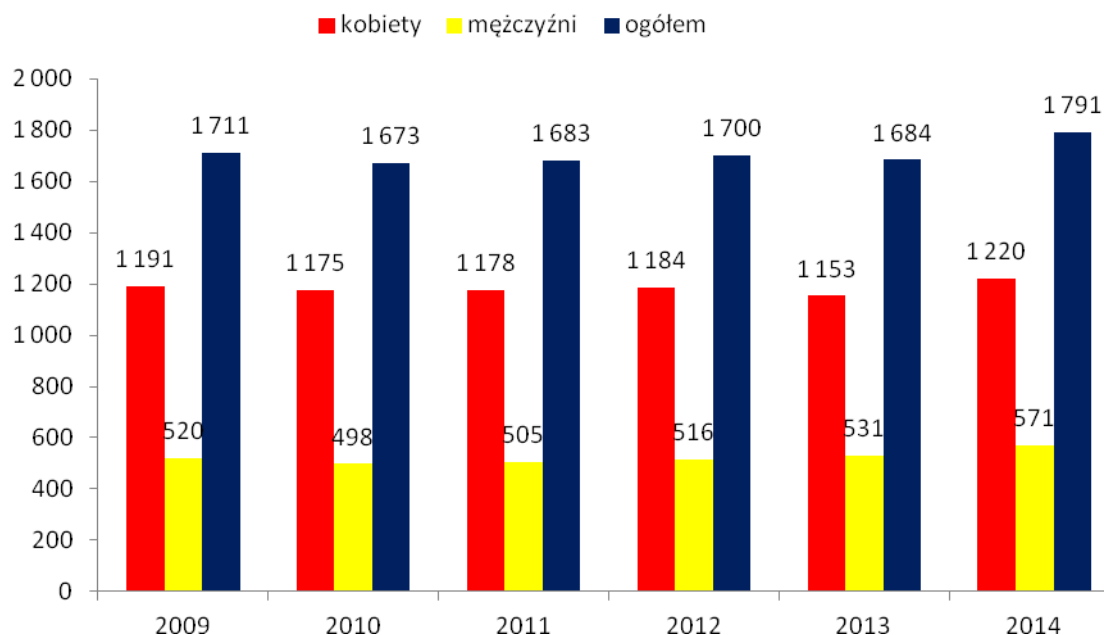
Rysunek 7. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2014

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych/ UG Widawa

Jeśli chodzi o osoby w wieku produkcyjnym, to w badanym okresie widać niewielki, ale systematyczny wzrost ich liczby. Na koniec 2013 roku osoby te stanowiły 61,6% ogółu mieszkańców Gminy. Porównując ten wskaźnik do innych gmin województwa łódzkiego, kształtuje się on poniżej średniej wojewódzkiej, która w 2013 roku wynosiła 62,4%. Przy zachowaniu obecnych tendencji należy spodziewać się pogorszenia sytuacji w perspektywie kilkunastoletniej ze względu na malejącą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Wśród osób w wieku produkcyjnym widać znaczną przewagę grupy mężczyzn, co jest również charakterystyczne dla województwa łódzkiego.

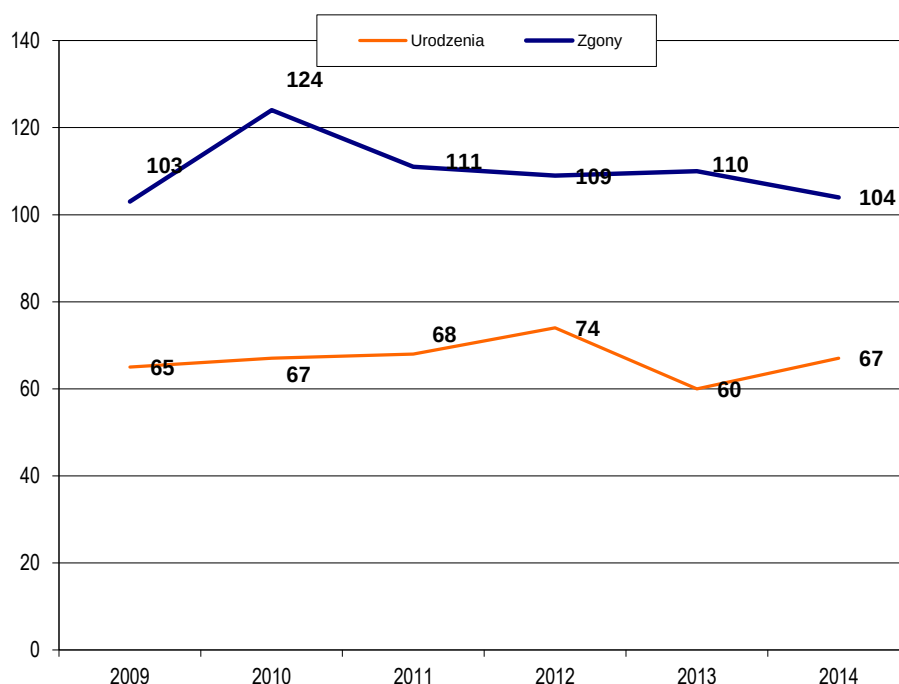
Rysunek 8. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014

Źródło: GUS, Bank danych lokalnych/ UG Widawa

Jeśli chodzi o osoby w wieku poprodukcyjnym, to na koniec 2013 roku stanowiły one 22% ogółu badanej populacji. Warto zauważyć, iż w badanym okresie ich liczba nieznacznie spadła (0,3%). W tym samym czasie wskaźnik ten dla województwa łódzkiego spadł o 2,4%. Cechą charakterystyczną, nie tylko dla Gminy Widawa, ale również dla całego obszaru województwa, jest fakt, iż znaczącą przewagę w grupie osób w wieku poprodukcyjnym mają kobiety. W ciągu całego analizowanego okresu w grupie osób w wieku poprodukcyjnym proporcje te kształtowały się na poziomie 2 do 1. Wskaźnik obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy Widawa wyniósł w tym czasie 36,5 osób na 100 osób w wieku produkcyjnym.

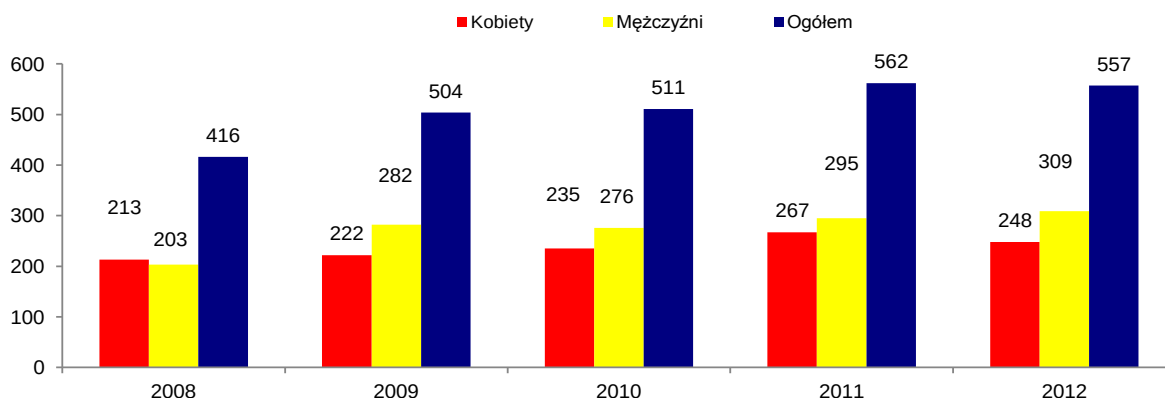
Rysunek 9. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2009 – 2014

Źródło : GUS, Bank Danych Lokalnych

Na negatywny proces starzenia się Gminy wskazuje również utrzymujący się niski przyrost naturalny (współczynnik niższy od prostej zastępowalności pokoleń). Rysunek powyżej przedstawia dynamikę zgonów i urodzeń jaka następowała w Gminie Widawa na przestrzeni lat 2009 – 2014. W analizowanym okresie spadek liczby zgonów można zaobserwować w latach 2010 – 2014. Liczba nowonarodzonych mieszkańców Gminy utrzymywała się na względnie stałym poziomie 60 – 80 urodzeń rocznie.

Rysunek 10. Liczba bezrobotnych w latach 2008 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące rynku pracy, można stwierdzić, iż liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy z każdym rokiem wzrasta. Wyjątek stanowił tylko rok 2012, kiedy liczba bezrobotnych spadła w stosunku do roku 2011 o 5 osób. Ogólnie jednak w całym analizowanym okresie liczba ta zwiększyła się o ponad 30% w porównaniu do roku bazowego (2008).

Zmiany demograficzne stanowią poważne wyzwanie zarówno dla polityki społecznej, jak i gospodarczej. Stąd szczególny nacisk powinien być położony na działania włączające osoby starsze do społeczeństwa, propagowanie badań profilaktycznych, wsparcie dla młodych matek zarówno w kwestiach opieki nad dziećmi, jak również powrotu na rynek pracy. Działania te jednak, aby były skuteczne powinny zostać wprowadzone na poziomie krajowym i uzupełniane o działania na poziomie gminnym. Jeśli chodzi o przeciwdziałanie bezrobociu, to na gruncie lokalnym dużą rolę odgrywają Powiatowe Urzędy Pracy. Częściowo od ich aktywnej działalności uzależniony jest poziom bezrobocia na danym terenie.

2.2.2. Zasoby przyrodnicze

Obszary prawnie chronione na terenie Gminy

Głównym i zarazem największym obszarem prawnie chronionym na terenie Gminy jest Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, który zajmuje powierzchnię 25 330 ha, z czego 9 736 ha znajduje się w granicach Gminy. Park powstał na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 14 września 1989 roku.

W parku ochroną objęte zostały doliny Warty i Widawki wraz z dopływami oraz systemem stref przystokowych i towarzyszącą roślinnością. Obszar parku cechuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, na szczególną uwagę zasługują przełomowe odcinki doliny Warty, gdzie wysokości względne stoków dochodzą do 45 m. Ponad poziomem wody ukazują się stare utwory wapienne, w obrębie dolin można zaobserwować 3 terasy akumulacyjne, ich stoki urozmaicone są dolinkami pobocznymi różnej genezy.

Lasy zajmują tylko 25% terenów parku, przewagę stanowią sztucznie wprowadzone zbiorowiska borowe. Powierzchnię parku pokrywają ciekawe gatunki roślin jak np.: misiurek drobny, połoznik kosmaty, miłek szkarłatny, goździec okółkowy, jaskier polny, miłek letni, bniec dwudzielny, czyściec roczny oraz mak piaskowy. Na jego terenie żyje ponad 600 gatunków roślin naczyniowych, około 60 gatunków jest chronionych, z czego 30 znajduje się pod całkowitą ochroną.

W granicach parku, w celu zachowania w nienaruszonym stanie najbardziej wartościowych gatunków fauny i flory, utworzono cztery rezerваты przyrodnicze: „Winnica”, „Hołda”, „Korzeń” i „Grabica”⁸. W Gminie Widawa położony jest rezerwat „Winnica”, usytuowany na obszarze mezoregionu Kotliny Szczercowskiej. To rezerwat florystyczny, na którego terenie znajdują się murawy stepowe i zarośla kserotermiczne z rzadkimi gatunkami roślin. W miejscowości Ligota na terenie zabytkowego parku znajduje się posiadający status pomnika przyrody – dąb szypułkowy, mający w obwodzie 303 cm. Kolejna jednostka objęta ochroną, to użytek ekologiczny – Góra Charława, pod ochroną jest wierzchołek pagórka kemowego o powierzchni 0,99 ha⁹.

Ponadto, na terenie Gminy znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki. Został stworzony w celu ochrony doliny rzeki Widawki, na terenie której znajdują się wartościowe siedliska i zbiorowiska roślinne oraz ochrony koryta samej rzeki stanowiącej na znacznej długości naturalny ciek wodny – korytarz ekologiczny łączący dolinę Warty z doliną Pilicy. Są to tereny cenne przyrodniczo, o znacznym zalesieniu, z licznymi zbiornikami wodnymi. Z pewnością na wyróżnienie zasługują, choć położone już poza granicami Gminy: zwałowisko kopalni Bełchatów (stanowiące dominantę wśród otaczającego terenu i wpływające na urozmaicenie krajobrazu) i wzniesienia Borowej Góry (tworzące zespół pagórków o wysokich walorach krajobrazowych z najwyższym szczytem Borowa)¹⁰. W granicach Gminy Widawa znajduje się również Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy Dolina Grabi o całkowitej powierzchni 4 007 ha, z której ¼ położona jest na terenie Gminy Widawa.

Lasy

W Gminie Widawa dominują lasy iglaste, w szczególności sosnowe. Poziom lesistości omawianych terenów wynosi 22,2%, co stanowi poziom nieco wyższy niż odnotowany dla województwa łódzkiego (21,1%). W strukturze własnościowej lasów dominują grunty leśne prywatne. Według danych GUS ich powierzchnia w 2012 roku wynosiła 2 552 ha, co stanowi blisko 64% wszystkich gruntów leśnych położonych na terenie Gminy Widawa. Lasy pozostające w zarządzie Lasów Państwowych zajmowały w 2012 roku 1397,3 ha. Kompleksy leśne obfitują w grzyby i jagody, stając się co roku szczególną atrakcją turystyczną regionu.

⁸ <http://www.dspk.pl/pkmwiw/pkmwiw.htm>

⁹ http://twojaokolica.pl/pkmwiw/index.php?option=com_content&task=view&id=82&Itemid=92

¹⁰ http://lodz.rdos.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=528&Itemid=158

Tabela 3. Lesistość Gminy Widawa w latach 2008 – 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Lesistość ogółem (ha)	3 962,6	3 978,6	3 989,3	3 989,3	3 988,3
Lesistość (%)	22,0	22,1	22,2	22,2	22,2
Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	1 443,2	1 441,1	1 437,3	1 437,3	1 436,3
Grunty Leśne publiczne Skarbu Państwa (ha)	1 439,9	1 437,8	1 434,0	1 434,0	1 433,0
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzeniu Lasów Państwowych (ha)	1 384,4	1 384,4	1 394,4	1 397,3	1 397,3
Grunty leśne prywatne w ha	2 519,4	2 537,5	2 552,0	2 552,0	2 552,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W Gminie Widawa funkcjonuje Wspólnota Gruntowa – nieruchomość będąca współwłasnością mieszkańców, której istotą jest uprawnienie do korzystania ze wspólnego gruntu. Początki Wspólnoty Gruntowej w Widawie datuje się na rok 1887 i okres uwłaszczenia chłopów, jednak faktycznie swoją działalność rozpoczęła ona dopiero po odzyskaniu niepodległości w czasach II Rzeczypospolitej. Obecnie skupia ona ok. 220 udziałowców, których własnością jest ok. 286 ha lasów. Nasadzeń dokonano w latach 1989 – 1993 (obsadzono wtedy nieużytki na powierzchni ok. 70 ha). W 1992 roku w wyniku pożaru, spaliło się ok. 50 ha lasu należącego do Wspólnoty. Głównym zadaniem Wspólnoty jest handel drzewem, a pozyskane w ten sposób fundusze przeznaczone są na cele charytatywne (wsparcie finansowe dla przedszkola, szkoły i OSP w Widawie oraz pomoc osobom, które poniosły straty w wyniku klęsk żywiołowych)¹¹.

Rzeźba terenu

Obszar Gminy Widawa leży na pograniczu niecki mogileńsko – łódzkiej i monokliny przedsudeckiej. Granica pomiędzy tymi dwiema jednostkami biegnie z północnego zachodu na południowy wschód, w pobliżu Woli Będkowskiej, Burzenina i Woli Kleszczowej. Najstarsze są znajdujące się tu utwory karbonu dolnego, na którym znajdują się osady permu, triasu, jury, kredy, trzeciorzędu, czwartorzędu. Utwory górnej jury w części zachodniej i środkowej omawianego terenu występują bezpośrednio pod pokrywą osadów czwartorzędowych, ujawniają się na powierzchni koło Burzenia, Wielkiej Wsi i Brzykowa. W części północnej i północno - wschodniej przesłonięte są utworami kredy i czwartorzędu. Natomiast w części południowej i południowo - zachodniej występują pod pokrywą osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Utwory górnej jury stanowią ily margliste z wkładkami margli i wapieni. Część stropową budują wapienie przewarstwione iłami, marglami lub marglami ilastymi. Osady kredy występujące w północnej i północno – wschodniej części obszaru reprezentowane są przez osady kredy górnej i kredy dolnej. Kredę stanowią piaski kwarcowe, a w partii stropowej glaukonitowe z konkrecjami fosforytów. Kredę górną w części spągowej budują margle i ily. Nad nimi występują: wapienie i margle z krzemieniami, opoki i margle z czertami, a w stropowej partii występują opoki z czertami oraz margle z krzemieniami. Utwory kredy występują na powierzchni w dolinie Warty. Utwory trzeciorzędowe pokrywają południową i południowo – zachodnią część obszaru oraz niewielki fragment przy północno – wschodniej granicy. Część spągową osadów trzeciorzędowych stanowią: ily

¹¹ <http://www.widawa.finn.pl/index.jsp?bipkod=/004/001>

zwietrzelinowe, rumosz skalny, ility ze szczątkami drewna, lignitu i bułami krzemiennymi lub piaski z lignitem i głazikami wapieni. Nad nimi występują: ility, mułki i piaski z wkładami węgla brunatnego. Utwory czwartorzędowe pokrywają prawie w całości omawiany teren. Są to głównie osady plejstocenu, reprezentowane przez utwory trzech zlodowaceń, od południowopolskich (piaski, piaski ze żwirami pochodzenia rzeczno-wodnolodowcowego, dwa poziomy glin zwałowych oraz ility pochodzenia zastoiskowego) po północnopolskie (głównie trasy nadzalewowe starsze i młodsze, zbudowane z piasków rzecznych). Dna głębokich dolin starorzecznych rzeki Warty wypełniają torfy z przewarstwieniami ilasto-mułowymi). Najstarszymi utworami czwartorzędu są osady preplejstocenu. Są to piaski rzeczne ze żwirakami i głazikami skał lokalnych występujących w dnach kopalnych form wklęsłych. Na powierzchni tarasów nadzalewowych i na wysoczyznach piaski eoliczne tworzą rozległe pokrywy oraz budują formy wydmowe. Gmina Widawa leży na terenie Działu Bałtyckiego, Poddziału – Pas Wyżyn Środkowych w Krainie Północne Wysoczyzny Brzeżne na terenie Okręgu Widawskiego. Gmina posiada płaską, równinną rzeźbę terenu, co jest korzystne dla rolnictwa, niestety gleby są niezbyt dobrej jakości. Są to przede wszystkim gleby IV, V oraz VI klasy. Najwięcej jest gleb V i VI klasy stanowiących ponad 63% powierzchni, średniej klasy gleby IV a i V b zajmują mniej więcej 25% powierzchni, natomiast klasy III i II stanowią ok. 12%¹². We wschodniej części Gminy Widawa występują na znacznej przestrzeni gleby brunatne (kl. II i III). Na terenie Gminy wytworzyły się również rędziny, należące do gleb dobrych kl. IV-III. Występujące w dolinach rzek i obniżeniach gleby to mady oraz gleby organiczne. Najbliżej rzeki znajdują się mady piaszczyste. Są to gleby bardzo słabe, klasy V i VI. Najlepsze gleby są skupione w południowo – zachodniej części Gminy Widawa. Na omawianym obszarze występują surowce skalne oraz chemiczne, reprezentowane przez złoża fosforytów „Burzenin”. Surowce skalne to ility, wapienie i piaski. Iłty występują w złożu „Wola Kleszczowa”, „Goryń II” oraz „Ruda”. Istnieją również złoża piasku „Ligota” oraz złoża piasków kwarcowych „Patoki”, złoża wapieni i margli przydatnych do wykorzystania na potrzeby przemysłu cementowego¹³.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Widawa leży w dorzeczu Warty. Prawobrzeżnym dopływem Warty jest Widawka. Dolina tej rzeki jest dość wąska i waha się w granicach 200 – 400 m, rozszerza się dopiero przy ujściu Niecieczy do 1 000 m. Głębokie koryto Widawki wywiera duży wpływ na kształtowanie się poziomu wody gruntowej, o czym świadczą duże obszary piasków wydmych. Podobnie jak na Warcie, brak jest na niej zbiorników; występuje natomiast szereg sporych dopływów, które powodują podtopienia i powodzie. Stany wody na rzece Widawce kształtują się inaczej niż na Warcie. Zaznacza się głównie maksimum wiosenne w marcu i kwietniu. Działy wodne III rzędu wyznaczają zlewnię Neru, Widawki, Oleśnicy oraz zlewnię bezimiennych cieków, uchodzących bezpośrednio do Warty. Rzeki prowadzą wody naturalnymi korytami z wyjątkiem Niecieczy, która na odcinku Żary (gmina Rzęśnia) – Zborów (Gmina Widawa) jest uregulowana. Warta od Burzenia do Jeziorska ograniczona jest wałami ochronnymi.

¹² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

¹³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

Wody rzek Warty, Widawki, Grabi i Niecieczy zaliczane są do pozaklasowych ze względu na zanieczyszczenia bakteriologiczne – grupa bakterii coli. Największą rzeką regionu jest Warta, pod względem hydrograficznym cały obszar Gminy Widawa znajduje się w jej dorzeczu. Rzeką Widawka stanowi prawy dopływ Warty, ma długość 95,8 km, powierzchnia dorzecza to 2 385 km². Widawka płynie przez Wzgórza Radomszczańskie, Wysoczyznę Bełchatowską i Kotlinę Szczercowską. Swoje źródło ma na wysokości 240 m n.p.m., w pobliżu wsi Feliksów, 16 km na wschód od Radomska. Widawka wpada do Warty na wysokości 137 m n.p.m., we wsi Woźniki i Pstrokonie. Główne dopływy Widawki, to lewostronna Krasówka (26,8 km), oraz prawostronne: Chrzastawka (16,6 km) i Grabia (11,7 km).

Na terenie Gminy Widawka przyjmuje Grabię, Nieciecz, która następnie uchodzi do Widawki na północ od Widawy oraz Chrzastawkę. Grabia przepływa przez teren Gminy na długości ok. 500 m. Pozostałe liczne ciekі są niewielkie i posiadają raczej charakter rowów. Widawka jest drugą, co do wielkości rzeką Gminy Widawa.

Dolina Widawki stanowi jeden z podstawowych elementów rzeźby terenu Gminy Widawa, jej szerokość waha się od ok. 200 m do 1 000 m., koryto rzeki jest silnie meandrujące i nieuregulowane – posiada naturalny charakter. Doliny rzek Widawki, Niecieczy, Grabi i Chrzastawki to korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym. Układ dolin rzecznych stanowi ważną funkcję w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów atrakcyjnych biologicznie¹⁴.

Jeżeli chodzi o wody podziemne w Gminie Widawa znaczenie użytkowe mają wody piętra czwartorzędowego, kredowego i jurajskiego. Główny użytkowy poziom wodonośny związany jest z piaszczysto – żwirowymi osadami czwartorzędowymi o miąższości od 2 m do ponad 20 m. Wody tego poziomu eksploatowane są przez studnie kopane i wiercone. Wydajność ujęć jest zróżnicowana i waha się od 7,0 do 61,0 m³/h. Są to wody dobrej i średniej jakości. Piętro kredowe również posiada wodę dobrej jakości. Eksploatowane jest przez dwa ujęcia w Podulach i Ligocie. Jeśli chodzi o jurajski poziom wodonośny to jego wody eksploatowane są głównie przez studnie w zachodniej i środkowej części Gminy. Niewielka północno – zachodnia część przedstawianego terenu leży w południowej części zbiornika górnokredowego - Głównego Zbiornika Wód (GZW) Podziemnych nr 312 tzw. Zbiornik Sieradz W tym miejscu wydzielono obszar wysokiej ochrony (OWO). W południowo – wschodniej części obszaru natomiast występuje fragment zbiornika GZPW nr 326 Zbiornik Częstochowa. Gromadzi on wody z utworów górnourajskich o dobrej jakości.

Istotną informacją jest fakt, iż na znacznej powierzchni Gminy występuje płytki poziom wód gruntowych. Jest on głównie zauważalny na terenach zalewowych rzek, w pradolinie Niecieczy, w zagłębieniach bezodpływowych. Poziom wody kształtuje się na głębokości do 2 m. W drugim obszarze poziom wody jest również związany z poziomem rzeki i od niej uzależniony. Poziom zwierciadła kształtuje się na głębokości 2 m – 6 m¹⁵.

¹⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

Klimat

Klimat Gminy Widawa nie różni się od klimatu całej strefy, w której się znajduje. Roczna suma opadów wynosi 570 mm, najbardziej obfite opady występują latem, co sprzyja uprawie roślin okopowych. Okres wegetacyjny trwa 214 dni. Liczba dni, podczas których występują opady śniegu to średnio 30. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi między 60, a 90 dni. Obszar Gminy Widawa znajduje się na szlaku gradowym, średnia wilgotność w ciągu roku kształtuje się na poziomie 80%, najmniejsza wilgotność występuje w maju i czerwcu kształtując się na poziomie ok. 66%. Przeważają wiatry zachodnie i północno – zachodnie. Średnia roczna temperatura to + 8,1°C, średnia temperatura w styczniu to – 1,9°C, natomiast w lipcu 17,9°C. Reasumując, w Gminie panują korzystne warunki klimatyczne, warto jednak zwrócić uwagę, iż występują zróżnicowania mikroklimatyczne uzależnione głównie od rzeźby terenu. Duży wpływ na mikroklimat wywiera las, obszary o najkorzystniejszym mikroklimacie występują na wyższych terasach rzek oraz na stoku wysoczyzny. Gorszy mikroklimat posiadają terasy zalewowe rzek oraz dno pradoliny Niecieczy, a także podmokłe dna zagłębień bezodpływowych¹⁶.

Zasoby kulturowe

Pierwsza wzmianka o miejscowości Widawa pochodzi z 1370 roku i dotyczy podkomorzego sieradzkiego Jakuba z Widawy. W roku 1388 król Władysław Jagiełło nadał Widawie prawa miejskie, a w XVII wieku pod patronatem Uniwersytetu Jagiellońskiego powstała w tym miejscu uczelnia zwana Akademią Widawską, która szczyciła się wysokim poziomem nauczania. W 1802 roku w Widawie wybuchł pożar, w wyniku którego miejscowość uległa częściowemu zniszczeniu, a niecałe siedemdziesiąt lat później w roku 1870 miasto utraciło prawa miejskie. Przed II wojną światową Widawę zamieszkiwało wiele osób pochodzenia żydowskiego, w 1939 roku stanowiąc połowę wszystkich mieszkańców. Wskutek działań wojennych Widawa została zniszczona i dopiero po roku 1945 udało się odbudować miejscowość. Bezpowrotnie jednak utracono wielokulturowy charakter miasta związany z tradycjami żydowskimi.

Z Gminą związana jest polska poetka i prozaik, tłumaczka literatury szwedzkojęzycznej Janina Porazińska (autorka m.in. „Szewczyka Dratewki”, „I w sto koni nie dogoni”), która posiadała dworek we wsi Chrusty¹⁷.

Jeśli chodzi o zasoby kulturowe, to na terenie Gminy Widawa znajduje się wiele zabytków wpisanych do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Według wykazu Gminy Widawa na omawianym terenie znajdują się 333 obiekty zabytkowe¹⁸. Na przestrzeni lat zachowały się głównie zabytki o charakterze sakralnym. Do najważniejszych zaliczyć należy:

- **Kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Św.** Fundacji Wężyka Widawskiego i jego żony Anny. Mury kościoła oraz klasztoru zostały wzniesione w latach 1678 – 1709. Na szczycie fasady kościoła widnieje herb fundatorów – Wężyków Widawskich. Budynek posiada jedną nawę, dach dwuspadowy i wieżyczkę na sygnaturkę. Wewnątrz kościoła znajdują się ołtarze z XVII w,

¹⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

¹⁷ <http://www.widawa.pl/node/3>

¹⁸ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Widawa 2004 - 2013

barokowe organy oraz ręcznie wykuwany mechanizm zegarowy. Ponadto w kościele znajduje się późnorenesansowa chrzcielnica z 1600 roku, naczynia liturgiczne i krucyfiksy z XVII i XVIII wieku. W zakrystii znajdują się meble w stylu rokoka z 1700 roku, natomiast w podziemiach krypty sklepione kolebkowo, w których spoczywają fundatorzy kościoła oraz zakonnicy. Przy kościele zlokalizowany jest dawny klasztor bernardynów z XVII wieku. Pierwszy, drewniany klasztor wybudowany w roku 1638, niestety uległ spaleniowi w 1657 r. podczas bitwy ze Szwedami. Klasztor został odbudowany na planie czworoboku z wirydarzem pośrodku i tak funkcjonował do roku 1678. W znacznej części pomieszczeń znajdują się sklepienia kolebkowe z lunetami.

W 1864 r. klasztor został zamknięty, jednak Bernardyni przebywali w nim jeszcze do 1900 roku. Obecnie klasztor wykorzystywany jest na potrzeby plebanii, a w części znajduje się tam muzeum parafialne, w którym eksponowane są m. in. wyroby miejscowego rzemiosła czy sztuka sakralna. Na miejscu można zgłębić również historię Widawy. W zewnętrznej ścianie klasztoru wmurowano płytę nagrobną z postacią nieznanego rycerza z XVI wieku.

Rysunek 11. Kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Św.

Źródło: [UG](#) Widawa

- **Kościół Św. Marcina** wybudowany w roku 1446, rozbudowywany aż do XVII wieku. Spłonął w czasie pożaru w 1802 roku, a odbudowany został czterdzieści cztery lata później. Obecnie służy jako kościół filialny.

Rysunek 12. Kościół pod wezwaniem św. Marcina

Źródło: UG Widawa

- **Neogotycka kaplica Św. Rocha** mieszcząca się na terenie cmentarza, zbudowana z cegły, w latach wcześniejszych była to kaplica modrzewiowa.

Rysunek 13. Kaplica pod wezwaniem św. Rocha

Źródło: [UG](http://www.lask.com.pl) Widawa

- **Cmentarz**, na którym znajdują się mogiły powstańcze żołnierzy z roku 1939 oraz 1945.
- **Kościół pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela** w Brzykowie – wybudowany w latach 1860 – 1872 jako budowla jednonawowa, następnie przebudowywany na początku XX w.¹⁹

¹⁹ <http://www.lask.com.pl>

Rysunek 14. Kościół pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela i Św. Anny w Brzykowie

Źródło: UG Widawa

- **Kościół pw. Św. Andrzeja Apostoła** w Restarzewie Cmentarnym – powstał w pierwszej połowie XX w. jako budowla trzynawowa z trzema kaplicami²⁰.

Rysunek 15. Kościół pod wezwaniem Św. Andrzeja Apostoła w Restarzewie Cmentarnym

Źródło: <http://parafia.restarzew.eu/>

Ponadto w Gminie Widawa podziwiać można również:

- **Park dworski w Ligocie** – park z XIX wieku, zajmuje powierzchnię 5 ha, na terenie parku znajduje się dworek z 1911 roku. Dworek wybudowano w kształcie litery L, wewnątrz zachowały się dwa piece. Od 1945 roku do czasu przemiany ustrojowej dworek był własnością PGR. Park znajduje się na obszarze Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki²¹.

²⁰ <http://www.lask.com.pl>

²¹ <http://ekonastawieni.pl/>

Rysunek 16. Dwór wraz z parkiem w Ligocie

Źródło: <http://www.zamkilodzkie.pl/>

- **Kurhan z czasów nowożytnych** –. duży kopiec będący naturalnym pagórkiem kemowym z nowożytnymi wkopami szkieletowymi. Na szczycie kopca stoi drewniany krzyż dla upamiętnienia chrztu Polski w 966 r. Początkowo przypuszczano, iż jest to kurhan związany z kulturą przeworską z początkowych wieków n.e. Kopiec liczy 30 m średnicy oraz 5 m wysokości i zlokalizowany jest w Widawie w okolicach szkoły²².
- **Wieża ciśnień** w Chociwiu
- **Dworzec PKP** w Chociwiu

Rysunek 17. Dworzec PKP w Chociwiu ²³

Źródło :<http://wikimapia.org/>

Na uwagę zasługuje również 6 schronów bojowych z 1939 roku, które położone są jednak poza omawianym obszarem w miejscowości Faustynów w gminie Żelów. Jednakże z uwagi na to, że nadal pozostają w bliskiej odległości od granic Gminy (do najbliższej miejscowości Chrzastawa

²² <http://m.wsiodle.lodzkie.pl>

²³ <http://www.widawa.pl/node/3>

położonej w Gminie Widawa jest 6 km) warto o nich wspomnieć, gdyż mogą stanowić atrakcyjne uzupełnienie lokalnej oferty zabytków Gminy Widawa.

Rysunek 18. Schrony bojowe

Źródło: <http://www.schrony.website.pl/alodz.htm>

2.3. Zagospodarowanie przestrzenne

W tej części diagnozy społeczno – gospodarczej Gminy Widawa omówiony zostanie stan obecny ładu przestrzennego Gminy, który obejmie w szczególności analizę infrastruktury technicznej, uwarunkowań ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej.

2.3.1. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura transportowa i transport publiczny

Przez obszar Gminy Widawa przebiegają dwie drogi wojewódzkie nr 481 relacji Łask – Wieluń oraz droga nr 480 relacji Sieradz – Szczerców o największym natężeniu ciężkiego tranzytowego ruchu kołowego. Przez teren Gminy przechodzi również dziewięć dróg powiatowych²⁴ oraz dwadzieścia sześć dróg gminnych²⁵. Wykaz wyżej wspomnianych dróg prezentuje tabela nr 4.

²⁴ Wykaz dróg powiatowych za: Uchwała nr 34/12 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2012 w sprawie zmiany uchwały Nr 48/2004 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 10 lutego 2004 r., w sprawie nadania numerów drogom publicznym powiatowym na obszarze województwa łódzkiego oraz w sprawie wprowadzenia jednolitego tekstu załącznika do uchwały Nr 48/2004 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 10 lutego 2004 r., w sprawie nadania numerów drogom publicznym powiatowym na obszarze województwa łódzkiego.

²⁵ Wykaz dróg gminnych za: Uchwała nr 35/12 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2012 w sprawie zmiany uchwały nr 717/06 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 23 sierpnia 2006 r. w sprawie nadania numerów drogom publicznym gminnym na obszarze województwa łódzkiego oraz w sprawie wprowadzenia jednolitego tekstu załącznika do uchwały nr 717/06 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 23 sierpnia 2006 r. w sprawie nadania numerów drogom publicznym gminnym na obszarze województwa łódzkiego.

Tabela 4. Wykaz dróg w Gminie Widawa

L.p.	Nr drogi	Opis dróg
		Relacja
Drogi wojewódzkie		
1	481	Łask – Wieluń
2	480	Sieradz – Szczerców
Drogi powiatowe		
1	1765E	Sieradz (ul. Widawska) – Woźniki - Pstrokonie
2	2306E	Górki Grabińskie – Siedlce – Korczyska – Wygiełzów - Kurów
3	2307E	Strumiany – Witoldów
4	2308E	st. kolejowa Widawa - Rogoźno – Zalesie – Wygoda – Kącik - Mzurki
5	2309E	Brzyków – Zborów – Chociw – Chrzastawa - Szczercowska Wieś
6	2310E	Widawa – Zawady
7	2311E	Widawa – Wola Wiązowa - Kielczygłów – Studzienica – Rząśnia - Stróża
8	2312E	Osieczno – Wrońsko - Konopnica
9	2313E	Konopnica – Kamyk – Ochle
Drogi gminne		
1	103001E	dr. woj. nr 480 - Świerczów – Widawa
2	103002E	Widawa: ul. Słowackiego, ul. Kuziówek
3	103003E	Wielka Wieś – Brzyków
4	103004E	Kolonia Zabłocie – Zabłocie
5	103005E	Widawa – Zawady – Chrusty
6	103006E	Zborów – Kolonia Chrusty – Wincentów – Józefów – Sarnów – gr. gm. Rusiec (Korablew)
7	103007E	Grabowie – Kolonia Ochle
8	103008E	Kolonia Ochle – Kurówek Ochelski – gr. gm. Rusiec – (Dąbrowa Rusiecka)
9	103009E	Zawady – Wincentów
10	103010E	Las Zawadzki – Chociw
11	103011E	Wincentów – gr. gm. Rusiec – (Dębina)
12	103012E	Kłęcz – Sarnów – gr. gm. Rusiec – (Rusiec)
13	103013E	Rogóźno – Kolonia Rogóźno
14	103014E	Kolonia Zawady – Ruda – Chrzastawa – gr. gm. Szczerców – (Faustynów)
15	103015E	Wola Kleszczowa – Witoldów
16	103016E	Kolonia Wola Kleszczowa – Kąty – gr. gm. Konopnica – (Piaski)
17	103017E	Goryń – Restarzew Środkowy – gr. gm. Szczerców – (Dubie)
18	103018E	Widawa: ul. Sosnowa, ul. Modrzewiowa
19	103019E	Widawa: ul. Lipowa, ul. Jodłowa
20	103020E	Widawa: ul. Leśna
21	103058E	(Podule) – gr. gm. Sędziejowice – Górki Grabińskie
22	103064E	(Kośne) - gr. gm. Sędziejowice – Patoki
23	103065E	(Siedlce) - gr. gm. Sędziejowice – Józefów Widawski – gr. gm. Żelów – (Pszczółki)
24	114207E	(Strumiany) – gr. gm. Burzenin - - Wielka Wieś – Siemiechów – gr. gm. Konopnica – (Rychłocice)
25	114208E	(Strumiany) - gr. gm. Burzenin – Wielka Wieś – Dąbrowa Widawska
26	119004E	(Jezioro) – gr. gm. Zapolice – Korzeń – gr. gm. Burzenin – (Antonin – Strumiany)

Źródło: Uchwała nr 34/12 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2012 oraz Uchwała nr 35/12 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 16 stycznia 2012

Gminę Widawa w środkowej części przecina linia kolejowa relacji Śląsk – Pomorze, która została wybudowana w latach 1931 – 1939. Na terenie Gminy, w miejscowości Kolonia Zawady oddalonej od Widawy o 4 km, znajduje się stacja kolejowa „Chociw Łaski”. Chociaż obecnie nie zatrzymują się na niej pociągi, to potencjalnie linia kolejowa przebiegająca przez teren Gminy ma duże znaczenie dla transportu osobowego i towarowego łączącego Śląsk z Pomorzem Gdańskim.

W celu poprawy stanu infrastruktury drogowej w Wykazie przedsięwzięć do WPF dla Gminy Widawa na lata 2014 – 2023 zaplanowano realizację następujących zadań:

- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Józefów Widawski,
- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ochle,
- przebudowa drogi w miejscowościach Sarnów i Klęcz,
- przebudowa dróg osiedlowych oraz budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu w miejscowości Chociw,
- przebudowa drogi gminnej nr 114208E w miejscowości Widawa i Dębina
- przebudowa napowietrznej linii oświetlenia drogowego w miejscowości Dębina,
- przebudowa napowietrznej linii oświetlenia drogowego w miejscowości Wielka Wieś A.²⁶.

Na wszystkie inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej w budżecie Gminy zabezpieczono kwotę 1 387 000,00 zł.

Gospodarka wodno – kanalizacyjna

Gospodarką wodno – kanalizacyjną w Gminie Widawa zajmuje się Gminny Zakład Usług Komunalnych, który swoją siedzibę ma przy ul. Rynek Kościuszki 10 w Widawie. Ponadto Zakład realizuje również szereg innych działań, takich jak: utrzymanie dróg gminnych, budynków użyteczności publicznej, obiektów i terenów sportowo – rekreacyjnych a także administrowanie targowiskiem gminnym²⁷.

W roku 2015 długość sieci wodociągowej w Gminie Widawa wynosiła 168,2 km. Na omawianym obszarze funkcjonują 4 główne ujęcia, w tym 3 stacje uzdatniania wody (SUW Brzyków, SUW Widawa, SUW Górki Grabińskie) i hydrofornia Chociw. Każde z pośród wymienionych ujęć wody zasilane jest z dwóch studni głębinowych. Bardzo istotnym elementem jest poziom czystości wody. W tym miejscu należy podkreślić, iż woda z ujęć spełnia parametry zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zgodnie z danymi dostarczonymi przez Urząd Gminy Widawa, obecnie omawiany obszar jest zwodociągowany w 88%.

W ramach nowych inwestycji, które zrealizowano w latach 2014 i 2015, wybudowano sieć wodociągową w miejscowościach: Siemiechów (2014), Kolonia Ochle (2015), Widawa (2015)²⁸.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Widawa wynosi jedynie 11 km. Sieć zlokalizowana jest jedynie w dwóch miejscowościach: Ligota i Widawa, które odpowiednio skanalizowane są w 95% i 80%. Szczegółowe informacje na temat sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zostały przedstawione w tabeli nr 5.

²⁶ Wykaz przedsięwzięć do WPF dla Gminy Widawa na lata 2014-2023, zał. nr 2 do Uchwały nr XXIX/261/14

²⁷ <http://bip.widawa.pl>

²⁸ Wykaz przedsięwzięć do WPF dla Gminy Widawa na lata 2014-2023, zał. nr 2 do Uchwały nr XXIX/261/14

Tabela 5. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w Gminie Widawa w 2015 roku

wodociągi		kanalizacja	
długość czynnej sieci rozdzielczej	168,2 km	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	11 km
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2 154 szt.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	342 szt.
woda dostarczona gospodarstwom domowym	217,6 dam ³	ścieki odprowadzone	38 dam ³
ludność korzystająca z sieci	5 269 os.	ludność korzystająca z sieci	1 353 os.

Źródło: UG Widawa

W chwili obecnej na terenie Gminy Widawa funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków w Widawie i Ligocie. W Widawie oczyszczalnia mieści się przy ul. Pastwiskowej, gdzie zwożone są ścieki pochodzące z Gminy. Jest to oczyszczalnia typu CMM 500 o maksymalnej wydajności 399,2 m³/dobę, aktualnie na oczyszczalnię wpływa średnio 150 m³/dobę ścieków. Oczyszczalnia funkcjonuje w oparciu o technologię dwufazowego osadu czynnego: denitryfikacji i nitryfikacji. Skratki i odwadniany na prasie filtracyjnej ustabilizowany osad nadmierny jest odbierany przez wyspecjalizowaną firmę. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki dowożone przez służby gminne z terenu Gminy oraz z gminnych jednostek organizacyjnych. Druga oczyszczalnią jest kontenerowa oczyszczalnia ścieków w Ligocie typu CMM – 20, której maksymalna wydajność wynosi 28,8 m³/d. Aktualnie dopływa do niej 25 m³/d. Jest oczyszczalnią mechaniczno – biologiczną o wysokim stopniu redukcji biogenów. Skratki oraz osad nadmierny przewożone są na oczyszczalnię ścieków w Widawie²⁹.

Tabela 6. Ilość odprowadzonych ścieków w latach 2006 – 2014 (m3)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Oczyszczalnia w Ligocie	3 772	5 064	4 632	5 450	7 424	6 340	5966	7818	8524
Oczyszczalnia w Widawie	15 916	43 298	56 760	54 713	71 905	57 467	50 543	59 486	46 709
Razem	19 688	48 362	61 392	60 163	79 329	63 807	56 509	67 304	55 233

Źródło: UG Widawa

Analizując dane z tabeli 6 widać, iż w ciągu analizowanego okresu, łączna ilość odprowadzonych ścieków wzrosła ponad trzykrotnie. Według danych Urzędu Gminy w 2011 roku obie gminne oczyszczalnie ścieków łącznie oczyściły ich aż 63 807 m³, podczas gdy na początku analizowanego okresu jedynie 19 688 m³, natomiast w 2014 roku łącznie oczyszczono 55 233 m³ ścieków.

Na omawianym obszarze działają również oczyszczalnie prywatne. Jedna z nich zlokalizowana jest na terenach przemysłowych w Chociwii, druga natomiast to przykładowa biologiczna oczyszczalnia ścieków działająca przy P.P.H.U. „KAWIKS” w Patokach, gdzie czysty odciek odprowadzany jest do specjalnych stawów, a osad powstały w wyniku oczyszczania ścieków jest kompostowany i wykorzystywany do użyźniania gleb.

²⁹ Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015

Gospodarka odpadami

Analizując gospodarkę odpadami należy zauważyć, iż od 1 lipca 2013 roku uległ modyfikacji system odbierania odpadów stałych. Zgodnie z Ustawą z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, jednostki samorządu terytorialnego zostały zobligowane do zawierania umów na odbiór odpadów komunalnych. Rozwiązanie takie zastąpiło dotychczasowy system, w którym mieszkańcy sami zawierali takie umowy z odbiorcami odpadów. Nowy system poprzez odpowiednie naliczanie opłat promuje segregację odpadów. Gmina Widawa w drodze postępowania przetargowego wyłoniła odbiorcę odpadów komunalnych. Głównym odbiorcą odpadów, zarówno tych zmieszanych, jak i gromadzonych selektywnie, jest firma EKO-REGION sp. z o.o. z siedzibą w Bełchatowie. Wskaźnik nagromadzenia odpadów komunalnych w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Widawa (wg KPGO) wynosi 116. Istotną informacją jest również zorganizowanie na terenie Gminy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), którego utworzenie jest również wynikiem nowej ustawy. Obecnie PSZOK działa na terenie Widawy przy ul. Kielczygłowskiej, gdzie mieszkańcy oddawać mogą nadmiar wyprodukowanych odpadów komunalnych, jak również przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, odpady budowlane, wielkogabarytowe itp.³⁰ Nowym systemem gospodarowania odpadami objęto 2 307 gospodarstw domowych³¹.

Tabela 7. Skład morfologiczny odpadów komunalnych z gospodarstw domowych na terenie Gminy Widawa (wg KPGO)

Frakcja Odpadów	Udział %
Organiczne	16
Papier i tektura	13
Tworzywa sztuczne	13
Szkło	8
Metale	4
Tekstylia	3
Mineralne i frakcja drobna	43

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015

Z informacji zawartych w tabeli 7 widać, iż największy udział 43% w ogólnej ilości odpadów mają odpady mineralne i frakcja drobna. Dużo mniejszy udział mają natomiast wszystkie pozostałe kategorie odpadów.

Tabela 8. Ilość oraz skład morfologiczny odpadów komunalnych z gospodarstw domowych (Mg)

Liczba ludności	Odpady ogółem	Odpady organiczne	Odpady podatne na segregację				Pozostałe	
			Papier i tektura	Szkło	Tworzywa sztuczne	Metale	Tekstylia	Odpady mineralne i frakcja drobna
8 370	970,9	155,4	126,2	77,7	126,2	38,8	29,1	417,5

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015

³⁰ <http://bip.widawa.pl/>

³¹ Dane Urzędu Gminy Widawa

Zgodnie z danymi, zamieszczonymi w tabeli, powyżej ilość odpadów produkowanych w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Widawa, wynosi około 971 Mg. Największą ilość stanowią odpady mineralne i frakcji drobnej oraz odpady organiczne, takie jak odpady spożywcze roślinne i zwierzęce. Surowców wtórnych powstaje w ciągu roku 369 Mg z czego większość stanowił papier i makulatura oraz tworzywa sztuczne (po 126,2 Mg). Najmniej natomiast w ogólnej liczbie odpadów komunalnych produkuje się odpadów tekstylnych jedynie 29 Mg.

Tabela 9. Skład morfologiczny odpadów komunalnych z obiektów infrastruktury (wg KPGO)

Frakcja odpadów	Udział %
organiczne	10
Papier i tektura	30
Tworzywa sztuczne	30
Szkło	10
metale	5
tekstylia	3
Mineralne i frakcja drobna	12

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 - 2015

Głównymi źródłami powstawania odpadów komunalnych są obiekty infrastruktury związane z handlem, usługami i rzemiosłem, szkolnictwem, obiektami turystycznymi i targowiskami. Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 9 największy udział w składzie morfologicznym odpadów komunalnych mają po równo papier i tektura oraz tworzywa sztuczne. Najmniejsza ilość odpadów to metale, jedynie 5% ogółu odpadów zebranych z obiektów infrastruktury.

Tabela 10. Ilość oraz skład morfologiczny odpadów komunalnych z działalności gospodarczej (Mg)

Liczba ludności	Odpady ogółem	Odpady organiczne	Odpady podatne na segregację				Pozostałe	
8 370	376,6	37,7	Papier i tektura	Szkło	Tworzywa sztuczne	Metale	Tekstylia	Odpady mineralne i frakcja
			113,07	37,7	113,0	18,8	11,3	45,1

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015

Jak wynika z powyższych danych ilość odpadów wytworzonych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Widawa wynosi około 377 Mg, przy czym większość stanowiły papier i makulatura oraz tworzywa sztuczne (po 113 Mg).

Tabela 11. Zbiorcze zestawienie strumienia odpadów komunalnych terenu Gminy Widawa (Mg)

Odpady komunalne z gosp. domowych	Odpady z działalności gosp.	Odpady wielkogabarytowe	Odpady zielone	Odpady z czyszczenia ulic i placów	Odpady niebezpieczne
970,9	376,6	125,5	41,8	-	16,7

Źródło : Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015

Na terenie Gminy Widawa w ciągu roku powstaje 1 531,5 Mg odpadów komunalnych, z czego 1 347 Mg to odpady z gospodarstw domowych i obiektów infrastruktury, które mogą być gromadzone w sposób selektywny, 125 Mg to odpady wielkogabarytowe, a 16,7 Mg to odpady niebezpieczne znajdujące się w strumieniu odpadów komunalnych. W 2013 roku z terenu Gminy odebrano odpady o kodzie 20 03 01 tzw. odpady komunalne zmieszane w ilości 728,5 Mg.

Energetyka, Ciepłownictwo i gazownictwo

Źródłami zaopatrzenia Gminy Widawa w energię elektryczną są dwie stacje zasilające (110/15kV): „Kozuby” w gminie Sędziejowice oraz „Rusiec”- stacja położoną w gminie o tej samej nazwie (gmina Rusiec). Z wyżej wymienionych stacji na teren Gminy dystrybuowana i przesyłana jest energia o mocy 110/15 kV, która pracuje w układzie magistralnych i odgałęźnych linii napowietrznych z lokalnymi stacjami transformatorowo-rozdzielczymi usytuowanymi w poszczególnych miejscowościach. Ze stacji tych energia elektryczna doprowadzana jest do poszczególnych użytkowników miejscowymi liniami rozdzielczymi niskiego napięcia (0,4/0,23 kV). Operatorem całego układu sieci elektroenergetycznej jest Zakład Energetyczny Łódź – Teren S.A. z siedzibą w Wieluniu, Rejon Energetyczny Bełchatów (RE 5) Rogowiec – Kurnos. Przez teren Gminy Widawa przebiega linia energetyczna wysokiego napięcia (110 kV) relacji Zduńska Wola – Kozuby – Rusiec – Trębaczew³².

W Gminie Widawa nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, mieszkańców zaopatrują w ciepło lokalne kotłownie zasilane paliwami płynnymi i stałymi. W najbliższym czasie nie przewiduje się uruchomienia sieci ciepłowniczej na terenie Gminy.

Obecnie przez teren Gminy nie przechodzi sieć gazowa. Mieszkańcy, chcący korzystać z gazu ziemnego, muszą do tego celu wykorzystywać specjalne zbiorniki (butle). Z tego rozwiązania korzysta ponad 80% mieszkańców Gminy. Z uwagi na zainteresowanie i wolę mieszkańców w planach długoterminowych Gminy Widawa są inwestycje gazociągowe³³.

2.4. Ochrona środowiska

Na terenie Gminy Widawa znajduje się kilka bardzo ciekawych i atrakcyjnych turystycznie form ochrony przyrody. Bezwzględnie najważniejszą z nich jest Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki. Powstał w celu ochrony węzła hydrologicznego, który tworzą Widawka, Nieciecz i Grabia oraz w celu zachowania krajobrazu dolin rzecznych z meandrującymi korytami i licznymi starorzeczami. W granicach parku, w pobliżu Wielkiej Wsi B, na prawym wysokim brzegu rzeki Warta, położony jest rezerwat stepowy „Winnica” o powierzchni 1,54 ha. Przedmiotem ochrony są tu głównie murawy oraz zarośla kserotermiczne z rzadkimi gatunkami roślin.

Wschodnia część obszaru Gminy znajduje się w strefie Chrzastawsko – Widawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Obejmuje on ochroną doliny Widawki i Chrzastawki wraz z przyległymi terenami. Całkowity obszar podlegający ochronie to powierzchnia 4 194 ha, z czego na terenie Gminy Widawa znajduje się aż 3 954 ha³⁴.

Inną istotną formą ochrony przyrody jest Góra Charlawa zaliczana do użytków ekologicznych. Został on utworzony w 1993 roku jako stanowisko roślinności ksero tektonicznej z licznymi gatunkami chronionymi np. dzwonek boloński, syberyjski, koniczyna długokłosa itd.

³² Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007 – 2015

³³ Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007-2015

³⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

Ponadto na terenie Gminy znajduje się również rezerwat stepowy Winnica położony w Wielkiej Wsi i zajmujący obszar ok. 1,54 ha. Został utworzony w celu ochrony 300 metrowego fragmentu prawej skarpy doliny rzeki Warty z częściowo naturalnymi wychodniami górnio jurajskich margli oraz interesującej roślinności.

Analizując zanieczyszczenie powietrza należy wskazać, iż Województwo Łódzkie podzielono na 2 strefy oceny jakości powietrza tj. Aglomeracja Łódzka oraz Strefa Łódzka. W skład Aglomeracji Łódzkiej wchodzi 13 miast: Łódź, Pabianice, Zgierz, Aleksandrów Łódzki, Ozorków, Łask, Konstantynów Łódzki, Głowno, Koluszki, Brzeziny, Tuszyń, Stryków, Rzgów, oraz gminy: Andrespol, Brójce, Dłutów, Dobroń, Ksawerów, Lutomiersk, Nowosolna. Pozostała część woj. łódzkiego wchodzi w skład Strefy Łódzkiej. W ramach stref zdefiniowane są 2 klasy. Klasa A skupiająca tereny, w których stężenia zanieczyszczeń są poniżej dopuszczalnego poziomu stężenia oraz klasa C obejmująca obszary powyżej dopuszczalnego poziomu stężenia³⁵. Gmina Widawa zaliczona została do strefy A, co potwierdzają również dane zawarte w tabeli poniżej. Z uwagi na to, iż Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi nie prowadzi szczegółowych badań dla poszczególnych gmin, dane dotyczące poziomu zanieczyszczenia przedstawione zostaną dla powiatu łaskiego, do którego terytorialnie przynależy omawiany w strategii obszar.

Tabela 12. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach woj. łódzkiego w 2011 roku

	Emisja roczna [Mg/a]				
	SO ₂	NO ₂	CO	pył	suma
Powiat łaski	86,9	33,5	161,5	44,7	326,7

Źródło: Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego za 2011 rok

W 2011 roku badano poziom głównych i najczęściej występujących zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla oraz pyłu we wszystkich powiatach województwa łódzkiego. Powiat Łaski wypada bardzo korzystnie na tle pozostałych jednostek. Roczna emisja dwutlenku siarki wyniosła w 2011 roku 86,9 Mg/a, podczas gdy rekordzista – miasto Łódź aż 8 850,7 Mg/a. Jeśli chodzi o ogólną emisję wszystkich badanych zanieczyszczeń to na terenie powiatu łaskiego wyemitowano ich łącznie 326,7 Mg/a, co plasuje powiat na 8 miejscu w grupie „najczystszych powiatów”. Dla porównania warto dodać, iż najmniej zanieczyszczeń wyemitował powiat brzeziński – 64,0 Mg/a, a najwięcej natomiast bełchatowski – 133 400,0 Mg/a. Dla pełnego obrazu sytuacji należy podkreślić, jak w tym zestawieniu wypadli pozostali bezpośredni sąsiedzi powiatu łaskiego: zduńskowolski – 719,7 Mg/a, sieradzki – 1 023,2 Mg/a, wieluński – 717,3 Mg/a, pabianicki – 928,6 Mg/a i poddębicki – 96,3 Mg/a³⁶. Porównując dane z powiatów sąsiednich widać również, iż w swoim otoczeniu powiat łaski wypada bardzo dobrze.

Bardzo istotnym elementem ochrony środowiska jest ochrona i monitorowanie wód jakości powierzchniowych. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowane są badania

³⁵ Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego za 2011 rok

³⁶ Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego za 2011 rok

elementów biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych. Wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód, czyli jednorodne pod względem hydromorfologicznym i biologicznym oddzielne i znaczące części wód, dla których prowadzone są analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno – środowiskowe. Program badań poszczególnych jednolitych części wód jest uzależniony od charakterystyki zagrożeń i funkcji, jakie pełnią. Na stan jednolitej części wody wpływ mają ocena stanu/potencjału ekologicznego, ocena stanu chemicznego i ocena spełnienia wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych. Podstawową zasadą na wszystkich etapach oceny jest decydująca rola elementu o najniższej klasyfikacji. W trzyleciu 2010 – 2012 przebadano łącznie 113 jednolitych części wód rzecznych i zbiorników zaporowych w 130 punktach pomiarowo kontrolnych. Na podstawie badań oceniono 109 jednolitych części wód, a 98 z nich nadano stan JCW. Jednym z najważniejszych elementów oceny jest analiza występującego w jednolitych częściach wód życia biologicznego i warunków ekologicznych do jego rozwoju. Warunki te dla naturalnych części wód określa się mianem stanu ekologicznego, dla wód silnie zmienionych i sztucznych potencjałem ekologicznym³⁷. W celu dokonania analizy stanu wód powierzchniowych na terenie Gminy Warta należy odnieść się do pomiarów dokonanych przez WIOŚ w czterech punktach pomiarowo – kontrolnych, z których 2 położone są na terenie Gminy. Punkt Warta – Burzenin położony jest w sąsiedniej Gminie Burzenin a punkt Grabia – Łask w Gminie Łask. Punkty zostały uwzględnione na bliską odległość w stosunku do omawianego obszaru oraz brak innych punktów, które badałyby stan wód Warty na tym terenie. Ponadto w ramach pozostałych JCW uwzględniono 2 punkty pomiarowo – kontrolne:

- Widawka – Podgórze
- Nieciecz – Widawa.

Najlepiej spośród badanych wód oceniono Wartę, której stan określono jako dobry. W przypadku Grabi również oceniano stan, który jednak zakwalifikowano już jako słaby. W pozostałych przypadkach rzek Widawki i Niecieczy oceniano już potencjał. Jego klasę uznano za umiarkowaną³⁸.

Brak zbiorników oraz szereg dopływów jest przyczyną wylewania Widawki powodując miejscowe podtopienia oraz powodzie. Niestety powodzie mają tu miejsce częściej niż na Warcie. Działy wodne III rzędu wyznaczają zlewnię Neru, Widawki, Oleśnicy oraz zlewnie bezimiennych cieków, uchodzących bezpośrednio do Warty. Rzeki prowadzą wody naturalnymi korytami z wyjątkiem Niecieczy, która na odcinku Żary – Zborów jest uregulowana. Warta od Burzenia do Jeziorska ograniczona jest wałami ochronnymi. Wody rzek Warty, Widawki, Grabi i Niecieczy zaliczane są do pozaklasowych ze względu na zanieczyszczenia bakteriologiczne. Podstawowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych związane są z gospodarką komunalną i rolnictwem, niestety niemała ilość ścieków odprowadzana jest bezpośrednio do rzek i kanałów. Zagrożenie dla jakości wód stanowi także nieodpowiednie stosowanie nawozów i środków ochrony roślin.³⁹

³⁷ Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 r.

³⁸ Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego za 2012 rok

³⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

Na terenie Gminy Widawa występują dwa typy powodzi - roztopowe i opadowo zalewowe. Powodzie pierwszego typu zdarzają się na przełomie zimy i wiosny, ich przyczyną jest roztopianie się pokrywy śnieżnej oraz mniejsza chłonność gruntu po okresie zimowym. Z wyżej wymienionych przyczyn występuje lokalne podtapianie pól i łąk. Zagrożone zalewaniem wodami powodziowymi są doliny rzek Warty, Widawki, Niecieczy, Chrząstawki i Grabi. Jeżeli chodzi o powodzie opadowe ich przyczyną są intensywne opady deszczu najczęściej występujące w lipcu i sierpniu. W latach ubiegłych w Gminie najczęściej występowały powodzie roztopowe. Wody Widawki, Niecieczy i Chrząstawki dość często występują z koryt rzek, tam gdzie brzegi są niskie i nieobwałowane.

W Gminie Widawa do obiektów najbardziej zagrożonych powodzią należą:

- Młyn we wsi Sarnów,
- Kościół Parafialny we wsi Restarzew Cmentarny,
- Młyn wodny z mostem drewnianym w Woli Kleszczowej,
- Młyn wodno – elektryczny w Chrząstawie,
- gospodarstwa rolne w Podgórzu.⁴⁰

W Gminie Widawa zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie ze źródeł energetycznych – spalanie paliw, które są używane do ogrzewania budynków mieszkalnych oraz kotłownie, które ogrzewają zakłady użyteczności publicznej.

Przez Gminę przechodzą drogi wojewódzkie (480, 481), charakteryzujące się wzmożonym ruchem, będącym źródłem zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz generujące zwiększony poziom hałasu. Na pozostałym terenie Gminy głównie ze względu na jej rolniczy charakter problem ten nie występuje. Brak jest również innych poważnych źródeł hałasu – w Gminie nie istnieją duże zakłady przemysłowe. Hałas emitują jedynie gospodarstwa rolne, tartaki i małe zakłady produkcyjne oraz linie wysokiego napięcia. Jego poziom w bezpośrednim sąsiedztwie linii wysokiego napięcia nie przekracza 30 dB.

2.5. Infrastruktura społeczna

2.5.1. Edukacja

Na terenie Gminy Widawa funkcjonują 4 placówki oświatowo – wychowawczych, których organem prowadzącym jest Gmina:

1. Zespół Szkół w Chociwiu składający się ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II.
2. Zespół Szkół w Widawie składający się ze Szkoły Podstawowej im. Walentego Widawczyka , Gimnazjum oraz Zasadniczej Szkoły Zawodowej.
3. Szkoła Podstawowa w Ochlach (przy szkole funkcjonuje Oddział Przedszkolny).
4. Publiczne Przedszkole w Widawie z Oddziałem Zamiejscowym w Brzykowie.

⁴⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa

Ponadto na terenie Gminy działa również Społeczna Szkoła Podstawowa w Restarzewie Cmentarnym, której obecnym organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Przyszłość”. Placówka była jednostką gminną, jednak z uwagi na wysokie koszty utrzymania i małą liczbę uczniów w czerwcu 2011 roku podjęto decyzję o jej likwidacji.

Wszystkie jednostki oświatowe są skomputeryzowane i posiadają dostęp do Internetu. Najlepiej pod tym względem wypada Zespół Szkół w Widawie, który posiada dwie pracownie komputerowe z 25 komputerami. Ponadto stworzono dwa centra multimedialne składające się z 8 komputerów. Na wyposażeniu placówki jest również 11 komputerów przenośnych oraz 8 stacjonarnych wykorzystywanych również w administracji. Placówka posiada także sprzęt multimedialny wykorzystywany do zajęć edukacyjnych tj. tablice interaktywne (3 szt.) oraz projektory multimedialne (7 szt.).

W Szkole Podstawowej w Ochlach dostępna jest jedna pracownia komputerowa dla uczniów z 13 stanowiskami oraz jeden laptop dla nauczyciela. W budynku szkoły działa również (wyposażone jest w 10 komputerów, ksero oraz fax) Centrum komputerowe dla mieszkańców.

W Zespole Szkół w Chociwiu uczniowie mają do dyspozycji jedną salę komputerową z 15 stanowiskami oraz laptop dla nauczyciela. Jeden komputer znajduje się również w bibliotece szkoły⁴¹.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż najlepiej pod względem poziomu skomputeryzowania spośród placówek oświatowych, których organem prowadzącym jest Gmina wypada Zespół Szkół w Widawie.

Tabela 13. Liczba uczniów uczących się w szkołach w Gminie Widawa w latach 2008 – 2014

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SKOLNICTWO PODSTAWOWE								
Ogółem	ob.	5	5	5	5	4	4	4
pomieszczenia szkolne	pom.	49	49	49	49	49	49	49
Uczniowie	osoba	454	448	430	427	378	368	403
w tym w szkołach								
prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego	osoba	454	448	430	427	351	346	382
prowadzonych przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	osoba	0	0	0	0	27	22	21
SKOLNICTWO GIMNAZJALNE								
Ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2	2
pomieszczenia szkolne	pom.	9	9	9	9	9	9	9
Uczniowie	osoba	319	283	259	231	236	232	208
SKOLNICTWO ZASADNICZE ZAWODOWE								
Ogółem	ob.	1	1	1	1	1	1	1
prowadzone przez jst	ob.	1	1	1	1	1	1	1
Uczniowie	osoba	38	34	29	34	28	19	23

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

⁴¹ Dane Urzędu Gminy Widawa

Negatywne tendencje demograficzne przekładają się na zmniejszającą się liczbę uczniów, co ilustrują dane zwarte w powyższej tabeli. Największy spadek liczby uczniów (aż o 44%) odnotowano w szkolnictwie zawodowym. Aż o 29 % ubyło uczniów szkół gimnazjalnych. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku szkół podstawowych, w których liczba uczniów w analizowanym okresie spadła o 32,7%.

Negatywne tendencje demograficzne przekładają się na zmniejszającą się liczbę uczniów, co ilustrują dane zwarte w powyższej tabeli. Największy spadek liczby uczniów (aż o 44%) odnotowano w szkolnictwie zawodowym. Aż o 29 % ubyło uczniów szkół gimnazjalnych. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku szkół podstawowych, w których liczba uczniów w analizowanym okresie spadła o 32,7%.

Tabela 14. Wyniki testów gimnazjalnych w latach 2012 – 2013

		Gmina Widawa	Łódź	Powiat Łaski	Woj. Łódzkie	średnia krajowa	Różnica [do średniej krajowej]
2012							
Część humanistyczna	z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie	56,1	62,7	57,4	61,0	61,0	- 4,9
	z zakresu języka polskiego	63,3	66,0	63,0	65,1	65,0	- 1,7
Część matematyczno -przyrodnicza	z zakresu matematyki	41,1	49,8	45,8	48,0	47,0	- 5,9
	z zakresu przedmiotów przyrodniczych	43,1	52,2	48,9	50,3	50,0	- 6,9
2013							
Część humanistyczna	z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie	52,5	59,7	55,0	58,0	58,0	- 5,5
	z zakresu języka polskiego	63,2	64,3	61,2	62,6	62,0	1,2
Część matematyczno -przyrodnicza	z zakresu matematyki	40,5	49,6	46,5	48,5	48,0	- 7,5
	z zakresu przedmiotów przyrodniczych	54,2	61,5	56,8	59,7	59,0	- 4,8

Źródło : Okręgowa Komisja Egzaminacyjna i Krajowa Komisja Egzaminacyjna

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych 2012 roku można zauważyć, że uczniowie widawskich szkół najslabiej wypadali w części przyrodniczej – osiągając o 6,9 punktu procentowego mniej niż średnia krajowa. Natomiast w 2013 roku uczniowie z Gminy Widawa napisali egzamin gimnazjalny z części humanistycznej z zakresu języka polskiego o 1,2 punktu procentowego powyżej średniej krajowej, ponownie gorzej wyglądały wyniki egzaminu z części matematyczno – przyrodniczej, tym razem z zakresu matematyki – 7,5 punktu procentowego poniżej średniej krajowej.

Tabela poniżej prezentuje wyniki sprawdzianu uczniów po 6 – klasie szkoły podstawowej.

Tabela 15. Wyniki testów 6-klasistów w latach 2012 – 2013

	Gmina Widawa	Łódź	Powiat Łaski	Województwo Łódzkie	średnia krajowa	Różnica [do krajowej]
2012						
Czytanie	5,54	6,50	5,96	6,22	6,25	- 0,71
Pisanie	5,41	6,21	5,91	6,07	5,88	- 0,47
Rozumowanie	3,62	4,23	4,10	4,11	4,11	- 0,49
Korzystanie z informacji	2,49	2,88	2,75	2,79	2,79	- 0,30
Wykorzystanie wiedzy	3,28	3,76	3,87	3,72	3,72	- 0,44
Wynik ogólny	20,33	23,58	22,59	22,90	22,75	- 2,42
2013						
Czytanie	7,10	7,57	7,21	7,28	7,30	- 0,20
Pisanie	6,92	6,66	6,77	6,38	6,34	0,58
Rozumowanie	3,81	4,29	4,02	4,16	4,16	- 0,35
Korzystanie z informacji	2,08	2,66	2,31	2,46	2,48	- 0,40
Wykorzystanie wiedzy	3,61	3,78	3,35	3,71	3,75	- 0,14
Wynik ogólny	23,52	24,95	23,66	23,99	24,03	- 0,51

Źródło : Okręgowa Komisja Egzaminacyjna i Krajowa Komisja Egzaminacyjna

W 2012 roku można zaobserwować, iż wyniki uczniów szkół podstawowych z Gminy Widawa są niższe o 2,42 punktu procentowego od średniej krajowej. Najślabiej w badanym roku wypadł sprawdzian z „czytania”. W 2013 roku można dostrzec poprawę wyników sprawdzianu w stosunku do roku 2012, ale pomimo to, wyniki ze sprawdzianu są niższe o 0,51 punktu procentowego od średniej krajowej. Najlepiej w 2013 roku wypadł sprawdzian z „pisania” o 0,58 punktu procentowego powyżej średniej krajowej, natomiast najślabiej wypadł sprawdzian z dziedziny „korzystania z informacji” - 0,40 punktu procentowego poniżej średniej krajowej.

Bazę sportową Gminy Widawa stanowią głównie obiekty funkcjonujące przy placówkach oświatowych⁴²:

- Szkoła Podstawowa w Ochlach posiada salę gimnastyczną o powierzchni 79 m² (wym. 6,15 m x 12,85 m oraz niepełnowymiarowe boisko sportowe do piłki nożnej i piłki siatkowej.
- Zespół Szkół w Chociwiu posiada przyszkolne boisko sportowe przykryte halą namiotową z zapleczem higieniczno – sanitarnym o powierzchni 720 m², boisko do siatkówki o powierzchni 318 m² oraz boisko do piłki ręcznej o powierzchni 1 150 m².
- Zespół Szkół w Widawie posiada wielozadaniowe boisko szkolne o wymiarach 55 m x 36 m prostą bieżnię o długości 100 m – wymiary 112 m x 5 m oraz salę gimnastyczną o wymiarach 18 m x 36 m⁴³.

⁴² Dane Urzędu Gminy Widawa

2.5.2. Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy Widawa zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Widawie w skład którego wchodzi:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Widawie, Rynek Kościuszki 11
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Brzykowie, Brzyków 21
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Chociwiu, Chociw 137.

Zakład udziela świadczeń zdrowotnych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej zarówno ambulatoryjnej jak i domowej. W zakresie świadczeń SP ZPOZ oferuje:

- świadczenia profilaktyczne,
- świadczenia diagnostyczne,
- świadczenia lecznicze,
- świadczenia pielęgnacyjne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej i pediatrycznej.

Dla pacjentów SPZPOZ konsultacji specjalistycznych udzielają lekarze z zakresu m.in.:

- kardiologii;
- psychiatrii;
- rehabilitacji;
- endokrynologii;
- ginekologii.

Porad lekarskich udzielają również lekarze specjaliści prowadzący prywatną praktykę lekarską z zakresu ortopedii, ultrasonografii i radiodiagnostyki oraz urologii.

Ponad to opiekę zdrowotną zapewnia także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Polimed s.c. zlokalizowany w Widawie przy ul. Sieradzkiej 5, który również oferuje szeroki wachlarz usług dla mieszkańców Gminy. Dodatkowo na terenie Gminy funkcjonują ponadto gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki zlokalizowane w miejscowości Widawa.⁴⁴

2.5.3. Pomoc społeczna

Główna jednostka, która działa w obszarze pomocy społecznej to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizuje następujące zadania:

- świadczenia rodzinne
- pomoc osobom uprawnionym do alimentów
- podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej
- świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym
- potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- przyznawanie posiłków, świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności

⁴³ Dane na temat bazy sportowej pochodzą z Urzędu Gminy Widawa.

⁴⁴ <http://www.widawa.pl>

- w ramach realizowania programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020
- kierowanie do ośrodków wsparcia np. DPS, ŚDS
- przyznawanie usług opiekuńczych
- dodatki mieszkaniowe
- świadczenia niewymierne m.in. praca socjalna, udostępnianie podopiecznym
- nieodpłatnych porad prawnika, poradnictwo indywidualne.

Tabela 16. Świadczenia pomocy społecznej w latach 2008 – 2014

	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ								
Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej								
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	gosp.dom.	394	383	360	364	298	336	327
osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	osoba	1 098	1 051	932	941	777	860	821
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	13,9	13,4	12,0	12,2	9,7	10,9	10,78
ŚWIADCZENIA RODZINNE								
Korzystający ze świadczeń rodzinnych								
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	rodzina	643	616	535	525	602	536	441
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	1 172	1 078	995	917	837	810	760
dzieci w wieku do lat 18, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	1 045	959	884	813	716	712	668
udział dzieci w wieku do lat 18, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	67,7	64,6	64,3	61,3	55,24	56,96	54,8

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Analizując obszar pomocy społecznej w danej Gminie należy przyrzeć się również ilości udzielonych świadczeń oraz liczbie osób korzystających z pomocy GOPS. W 2008 roku z pomocy skorzystało 1 098 osób. Na koniec analizowanego okresu tj. w 2014 roku liczba ta spadła, wynosząc 821 osób, co stanowiło ok. 10,78% mieszkańców Gminy. Odsetek ten był nieco niższy, niż w roku poprzednim 2013, kiedy to liczba korzystających z pomocy społecznej stanowiła 10,90% - był to minimalnie wyższy wynik w analizowanym przedziale czasowym. W 2014 roku liczba rodzin otrzymująca zasiłki rodzinne na dzieci wynosiła 441. W tym względzie również nastąpił spadek tej liczby w stosunku do roku 2008 roku, o 202 rodzin. Biorąc pod uwagę powyższe dane stwierdzić można, iż sytuacja najuboższych mieszkańców Gminy Widawa uległa poprawie w stosunku do roku 2008 roku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie w latach 2008 – 2013 realizował projekt systemowy „Pomagając innym – pomagamy sobie” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS. Celem projektu było osiągnięcie przez jego uczestników pełnej aktywności społecznej. W ramach projektu organizowane były kursy zawodowe, spotkania z psychologiem oraz doradca

zawodowym. Uczestnicy otrzymali również wsparcie materialne w postaci zasiłków celowych i okresowych, a w 2012 roku uczestnicy otrzymali wsparcie w postaci asystenta rodziny. W 2013 roku wartość projektu wynosiła 87 998, 40 zł. Z czego dofinansowanie stanowiło aż 82 745, 40 zł.

W ramach resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 „MALUCH” od 2013 r. na terenie Gminy Widawa funkcjonują trzy miejsca opieki u opiekuna dziennego. Program realizowany jest w związku z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dzieckiem w wieku do lat 3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie jest koordynatorem projektu Maluch. Dzienny opiekun zapewnia dzieciom opiekę w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych, gwarantuje dzieciom:

- opiekę pielęgnacyjną oraz edukacyjną, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb każdego dziecka,
- prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do jego wieku.

Funkcjonowanie opiekuna dziennego zapewnia:

- miejsca opieki dzieciom do czasu osiągnięcia poziomu rozwoju i umiejętności niezbędnych do edukacji przedszkolnej,
- prawidłową opiekę nad dziećmi przez wykwalifikowanego opiekuna,
- umożliwia rodzicom podjęcie aktywności zawodowej.

W związku z umową zawartą z Wojewodą Łódzkim, na podstawie której Gmina Widawa otrzymała środki z dotacji, trzy miejsca u opiekuna dziennego będą funkcjonowały na terenie Gminy Widawa do 31 grudnia 2016 r.

Należy również dodać, iż od 2010 roku działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Widawie, którego głównym celem jest pomoc osobom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów, rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielenia pomocy oraz zapobiegania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej.

Inną coroczną akcją organizowaną przez GOPS jest „Gwiazdka dla wszystkich dzieci” w 2014 roku z zebranych słodczy, zabawek, artykułów i środków finansowych udało się skompletować 42 paczki, którymi obdarowano najbiedniejsze rodziny.

Istotnym elementem działań w zakresie pomocy społecznej realizowanych przez GOPS jest współpraca z Bankiem Żywności im. Marka Edelmanna w Łodzi. W ramach programu PEAD – Dostarczenie Żywności dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej GOPS w Widawie w 2014 roku 31 ton żywności, rodzin objętych pomocą było 620 rodzin.

Warto również wspomnieć o Projekcie Emp@tia – Platforma komunikacyjna zabezpieczenia społecznego realizowanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Produkty które powstawały w ramach programu służyć mają usprawnieniu komunikacji i przepływu informacji pomiędzy jednostkami zajmującymi się pomocą społeczną. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie w ramach programu otrzymał tablet, którzy pracownicy socjalni mają wykorzystywać w terenie podczas wizyt środowiskowych.

W 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widawie realizował zadania w zakresie pomocy społecznej wydał kwotę 3 848 400,18zł, czyli 300 601,46zł więcej niż rok wcześniej.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż instytucje powołane w celu realizacji zadań z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy Widawa, działają aktywnie zapewniając wsparcie i pomoc osobom potrzebującym.

W 2011 roku ze struktur GOPS wyodrębniony został Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrowie Widawskiej. Funkcjonuje jako samodzielna jednostka organizacyjna Gminy Widawa. Statutowa liczba miejsc w ŚDS wynosi 40 osób. ŚDS swoją działalność prowadzi od poniedziałku do piątku w godzinach od 8 do 16. Dom zapewnia swoim podopiecznym m. in. transport „z” i „do” miejsca zamieszkania oraz możliwość zjedzenia ciepłego posiłku. W Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są różnorodne formy terapeutyczne i rehabilitacyjne. Postępowanie wspierająco – rehabilitacyjne obejmuje przede wszystkim opracowanie indywidualnego planu postępowania, na którym opierają się kolejne działania wobec niepełnosprawnego. W Środowiskowym Domu Samopomocy funkcjonuje kilka pracowni terapeutycznych. Są to m.in.:

- pracownia komputerowa, wyposażona w nowoczesny sprzęt komputerowy oraz w podstawowy sprzęt biurowy, umożliwiającą podopiecznym korzystanie z Internetu oraz programów komputerowych,
- pracownia gospodarstwa domowego, w której uczestnicy pomagają w przygotowywaniu posiłków oraz uczą się jak zdrowo i racjonalnie się odżywiać,
- pracownia plastyczna i robótek ręcznych, realizuje zajęcia artystyczne, tj. malowanie farbami, wyklejanie, modelowanie, wyszywanie, szydełkowanie oraz robienie na drutach,
- pracownia stolarska, w której wykonuje się ramki do obrazów, drzewka z brzozy oraz inne dekoracje z drzewa,
- sala do rehabilitacji, wyposażona w najnowocześniejszy sprzęt rehabilitacyjny, fotel do masażu oraz w aparat do masażu wodnego Aquavibron⁴⁵.

2.5.4. Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa w Gminie zajmuje się Komisariat Policji w Widawie, który podlegając Powiatowej Komendzie Policji w Łasku, swoim działaniem obejmuje również gminę Sędziejowice. Służbę w Komisariacie Policji w Widawie w 2012 roku w systemie jedno/dwuzmianowym pełniło 9 – 10 policjantów. W wyniku reorganizacji Komendy Powiatowej Policji w Łasku, do obsługi mieszkańców Gminy Widawa i Sędziejowice został oddelegowany tylko jeden dzielnicowy⁴⁶. Zarówno w opinii mieszkańców, jak i władz Gminy nie są to siły wystarczające i zdolne do zabezpieczania obszaru dwóch gmin 24h/dobę.

Według informacji Komendanta Komisariatu Policji w Widawie w 2012 roku stwierdzono 124 przestępstwa kryminalne, podczas gdy rok wcześniej było ich o 50 mniej. Wskaźnik wykrywalności

⁴⁵ <http://www.widawa.pl>

⁴⁶ Analiza stanu bezpieczeństwa społecznego i porządku publicznego na terenie gmin Widawa i Sędziejowice za 2012 r.

tego rodzaju przestępstw w 2012 roku wyniósł 44,4% i był niższy w stosunku do roku 2011 o 12,3 p.p. W 2012 roku łącznie wszczęto 291 postępowań przygotowawczych, w których ustalono 225 osób podejrzanych, w tym 2 osoby nieletnie, które popełniły 3 czyny karalne⁴⁷. Jednym z najczęściej popełnianych przestępstw jest kierowanie w stanie nietrzeźwości, które w 2012 roku odnotowano 61, choć należy podkreślić iż od roku 2011 liczba osób kierujących pod wpływem alkoholu zmniejszyła się o blisko jedną piątą. Pozostałe kategorie najczęściej popełnianych przestępstw ilustruje tabela 17.

Tabela 17. Najczęściej popełniane przestępstwa w Gminie Widawa w latach 2009 – 2014

Kategorie przestępstw	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kradzieże mienia	25	19	29	23	26	12
Kradzieże z włamaniem	14	3	8	19	5	11
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	1	4	3	2	2	2
Przestępstwa narkotykowe	0	0	1	0	1	0
Kierowanie w stanie nietrzeźwości	50	50	70	61	58	19
Interwencje	246	310	269	361	69	11

Źródło: Analiza stanu bezpieczeństwa społecznego i porządku publicznego na terenie gmin Widawa i Sędziejowice za 2010 i 2012 i 2014r. r (z dn. 02.02.2011r., 20.02.2013r., 16.01.2015r.).

Zgodnie z informacjami zawartymi w tabeli 17 w latach 2009 – 2011 na terenie Gminy Widawa wzrastała liczba kradzieży oraz liczba zatrzymanych kierowców będących pod wpływem alkoholu. Liczba przestępstw w pozostałych kategoriach zmniejszyła się. W 2013 roku odnotowano zdecydowanie mniej kradzieży z włamaniem – stanowiły one tylko nieco ponad jedną czwartą zdarzeń odnotowanych w roku poprzednim. Stan ten nie utrzymał się jednak już w roku następnym. Spadek o 41,6% odnotowano również w przypadku zdarzeń drogowych, których liczba w 2012 roku wyniosła 56. W tym samym roku spośród wszystkich zdarzeń drogowych wypadki (gdy hospitalizacja osób rannych trwa powyżej 7 dni) stanowiły 27,3%. Rok 2013 przyniósł ponowny wzrost odnotowanych zdarzeń drogowych, należy jednak zauważyć iż większość z nich stanowią kolizje. W stosunku do roku 2011 w roku 2013 zmniejszyła się o prawie połowę liczba odnotowanych na terenie Gminy wypadków, a w latach 2012 – 2013 zmniejszyła się również liczba osób w nich poszkodowanych. W 2014 roku pojawiła się niewielka tendencja wzrostowa.

Tabela 18. Zdarzenia drogowe w Gminie Widawa w latach 2011 – 2014

Zdarzenia drogowe	2011	2012	2013	2014
Kolizje	80	44	57	42
Wypadki	16	12	9	9
w tym śmiertelne	1	1	1	1
w tym ranni	19	22	12	9

Źródło: Analiza stanu bezpieczeństwa społecznego i porządku publicznego na terenie gmin Widawa i Sędziejowice za 2012 r. i 2014 r.

⁴⁷ Analiza stanu bezpieczeństwa społecznego i porządku publicznego na terenie gmin Widawa i Sędziejowice za 2012 r.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i niewielką ilość popełnianych przestępstw Gminę Widawa uznać należy za obszar bezpieczny, gdzie głównym problemem jest naruszenie porządku publicznego poprzez spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych oraz drobne kradzieże.

Oprócz policji bezpieczeństwem oraz ochroną przeciwpożarową w Gminie Widawa zajmuje się 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z których 3 włączone zostały do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Jednostki OSP oprócz bezdyskusyjnej roli utrzymania bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej pełnią również ważną rolę w życiu poprzez udział we wszelkich imprezach plenerowych np. Dni Widawy.

Jednostki OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Widawie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzykowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chociwiu.

Pozostałe jednostki OSP:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Restarzewie Cmentarnym
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kocinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie Widawskiej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rogóźnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ochlach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Patokach.

W roku 2010 na terenie Gminy miało miejsce 28 pożarów oraz 95 miejscowych zagrożeń (powódzie, burze, śniegi, mrozy), w 2011 roku liczba pożarów wzrosła do 63, zmalała natomiast liczba zagrożeń miejscowych – 68. W 2012 roku odnotowano 50 zgłoszeń dotyczących pożarów i 42 dotyczące innych zagrożeń miejscowych, a w 2013 roku odnotowano 6 pożarów i 74 miejscowe zagrożenia . W 2014 roku natomiast odnotowano 15 pożarów i 67 miejscowych zagrożeń⁴⁸.

2.5.5. Sport

Biorąc pod uwagę liczebność Gminy ma ona dość dużą liczbę klubów sportowych. Oferta sportowa Gminy obejmuje takie dyscypliny jak piłka nożna, piłka ręczna, siatkówka oraz podnoszenie ciężarów. Na terenie Gminy działają liczne kluby sportowe, wśród których wymienić należy:

- Gminny Klub Sportowy „WIDAWIA” w Widawie – zajmuje się organizacją działalności związanej z piłką nożną, udziałem w rozgrywkach ligowych w Pucharze Polski i meczach sparingowych
- Gminny Klub Sportowy „CHOCIW” w Chociwiu – zajmuje się organizacją działalności związanej z piłką nożną
- Ludowy Zespół Sportowy „Chrzastawa” – zajmuje się organizacją działalności związanej z piłką nożną, udziałem w rozgrywkach ligowych w Pucharze Polski i meczach sparingowych

⁴⁸ Dane Urzędu Gminy Widawa

- Uczniowski Klub Sportowy „LIBERO” Widawa – zajmuje się organizacją działalności sportowej polegającej na organizowaniu treningów z piłki nożnej, piłki ręcznej, siatkówki oraz podnoszenia ciężarów. Zajęcia odbywają się w ramach zajęć pozalekcyjnych⁴⁹.

Baza sportowa w większości opiera się na szkolnych obiektach sportowych. Mieszkańcy Gminy Widawa do swojej dyspozycji mają następujące obiekty sportowe:

- stadion sportowy w Widawie,
- kompleks boisk sportowych przy Zespole Szkół w Widawie,
- halę sportową przy Zespole Szkół im. Walentego Widawczyka w Widawie,

Warto wspomnieć, iż na terenie Gminy istnieje Rekreacyjno – Sportowo –Wychowawcze Stowarzyszenie ALRO w Rogóźnie zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu w dziedzinie taekwondo.

2.5.6. Kultura

Organizowaniem życia kulturalnego mieszkańców Gminy zajmuje się, powołany do istnienia w 1959 roku, Gminny Ośrodek Kultury w Widawie. Jest to samorządowa instytucja kultury, pełniąca funkcje edukacji kulturalnej, wychowania przez sztukę, gromadzenia dokumentacji oraz tworzenia i ochrony rękodzieła ludowego i artystycznego. Realizuje ona swoje cele poprzez organizowanie indywidualnego i zespołowego uczestnictwa w kulturze, różnorodne formy szeroko rozumianej aktywności kulturalnej oraz poprzez organizację imprez kulturalnych. Oferta Gminnego Ośrodka Kultury stworzona została z myślą o wszystkich grupach wiekowych zamieszkujących gminę, i jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Dla dzieci prowadzone są zajęcia z zakresu nauki gry na instrumentach, teatralne wokalne i taneczne, w ramach których działa zespół wokально-taneczny „WESOŁE NUTKI”. W zajęciach dla dzieci aktywnie uczestniczą również rodzice, którzy angażują się w każdy niezbędny sposób. Sezonowo organizowane są warsztaty plastyczne i kulinarne dla dzieci. W specjalnie przygotowanych warsztatach plastycznych biorą udział także uczniowie miejscowych szkół. Od 2012 roku działa w GOK-u Amatorska Grupa Teatralna „TACY SAMI”, amatorska grupa wokalna „Pracujący Razem, zespół śpiewaczy WIDAWIANIE. W Gminnym Ośrodku Kultury odbywają się także próby strażackiej orkiestry dętej. Panie dbające o swoją sylwetkę uczęszczają na zajęcia z aerobiku i jogi, starsze zaś na zajęcia rehabilitacyjne. Tu swoje miejsce znaleźli także harcerze z miejscowej drużyny harcerskiej. W GOK realizowane są także zajęcia dla dzieci i młodzieży spędzających ferie i wakacje w domach. Wszystkie zajęcia oferowane przez GOK mieszkańcom gminy realizowane są nieodpłatnie.

⁴⁹ Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007 – 2015.

Tabela 19. Kalendarz imprez w Gminie Widawa w 2014 roku

Lp.	Rodzaj imprezy	Termin/ miejsce	Organizator	Opis
1.	Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	styczeń GOK w Widawie	Gmina Widawa, GOK placówki oświatowe z terenu Gminy	Imprez kulturalna połączona ze zbiórką WOŚP, zazwyczaj odbywa się w drugą niedzielę stycznia.
2.	Dzień Kobiet	marzec GOK w Widawie	Gmina Widawa, GOK	Uroczyste spotkania z okazji święta płci pięknej dla pań z Gminy Widawa. Spotkania uświetniają występy miejscowych artystów oraz gości zaproszonych.
3.	Gminny Konkurs „Na najładniejszą pisanekę”, „Najpiękniejszy tradycyjny stół Wielkanocny”	luty – marzec GOK w Widawie	Gmina Widawa, GKRPA, GOK parafie z terenu Gminy Widawa	Konkurs skierowany zarówno dla uczniów miejscowych szkół jak i dla dorosłych.
4.	Festyn Rodzinny „Z Rodziną jest OK”	maj teren przy GOK w Widawie	Gmina Widawa, GKRPA, GOK	Impreza integracyjna dla rodzin, na której odbywać się będą występy artystów GOK, gry i konkursy dla dzieci.
5.	Widawskie Spotkanie z Tradycją i Historią „Noc Świętojańska 2014”	czerwiec teren przy GOK w Widawie	GOK	Organizowana po raz III impreza związana z obchodami Nocy Świętojańskiej. Odbywa się w samym centrum Widawy nad brzegiem rzeki Nieciecz. Przy rytualnym ognisku występują lokalni artyści oraz zespoły ludowe i kapele. Odbywa się również tradycyjne puszczanie wianków oraz poszukiwanie kwiatu paproci.
7	IV Widawski Złot Motocyklowy połączony z Dniami Widawy	sierpień plac targowy w Widawie	Gmina Widawa, GOK	Impreza o charakterze rodzinno – rekreacyjnym odbywa się w centrum Widawy, stanowi doskonałą formę spędzenia wolnego czasu zarówno dla dzieci jak i dorosłych.
8.	Dożynki Gminno-Parafialne	wrzesień Restarzew Cmentarny	Gmina Widawa, parafie z Gminy Widawa (każdego roku dożynki odbywają się w innej parafii)	Tradycyjne święto plonów rolników z Gminy, podczas którego odbywają się konkursy, wystawy, pokazy, występy artystyczne itp.
9.	Wieczór muzyki rosyjskiej	październik GOK w Widawie	GOK	Impreza prezentująca piękno muzyki rosyjskiej. Na scenie występują artyści z GOK oraz zaproszeni goście
10.	Gminny Dzień Edukacji Narodowej	październik GOK w Widawie	GOK placówki oświatowe z terenu Gminy	Impreza organizowana dla uhonorowania osób pracujących w oświacie oraz tych, którzy przeszli już na emeryturę oraz pracowników oświaty.
11	Wieczór pieśni patriotycznej połączony z wystawą i projekcją multimedialną	listopad GOK	GOK	Impreza związana z obchodami Święta Niepodległości w dniu 11 listopada poświęcona pamięci poległych walczących o wolność Ojczyzny.
12.	Gminne obchody Narodowego Święta Niepodległości	listopad Widawa	Gmina Widawa, GOK, placówki oświatowe z terenu Gminy Widawa	Uroczyste obchody rozpoczyna msza święta w kościele pw. Świętego Marcina, następnie uczestnicy udają się na miejscowy cmentarz, by na mogiłach poległych w obronie Ojczyzny złożyć kwiaty, zapalić znicze
13.	Impreza folklorystyczna pod nazwą „Oj dana, dana, Kasia za Jasia będzie wydana”	grudzień GOK w Widawie	GOK	Impreza związana jest z kultywowaniem dawnych zwyczajów i obrzędów. Przedstawiająca obrzędy związane z zaślubinami na dawnej polskiej wsi
14.	„Gminne Spotkanie Wigilijne” 2014	grudzień GOK w Widawie	Gmina Widawa	Corocznie organizowana wspólna wigilia, na której spotykają się samorządowcy, przedsiębiorcy i społecznicy Gminy Widawa.
15.	Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek	grudzień GOK w Widawie	Gmina Widawa, GOK, Parafia Widawa	Coroczny przegląd kolęd i pastorałek przeznaczony wyłącznie dla amatorów. Udział w nim mogą brać soliści, duety, zespoły wokalne, zespoły wokalo-instrumentalne oraz chóry działające w szkołach, placówkach kultury, parafiach a także osoby niezrzeszone.

Źródło: UG Widawa

Od 1949 roku swoją działalność na terenie gminy prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Widawie. Obecnie posiada 1 filię biblioteczną. We współpracy z instytucjami kulturalnymi, oświatowymi, organizacjami i stowarzyszeniami społecznymi organizuje: spotkania autorskie, odczyty, pogadanki, lekcje biblioteczne, konkursy plastyczne, literackie i czytelnicze, warsztaty, quizy, wycieczki, wystawy i imprezy okolicznościowe i akcje. W 2013 roku placówka realizowała projekt „Angielski 123 w bibliotece”, natomiast w roku 2014 r. przystąpiła do programu MAK + oraz „Link do przeszłości. Młodzi. Internet. Kariera”.

Istotny wpływ na życie kulturalne mieszkańców Gminy ma również Inicjatywa Kulturalno – Artystyczna Regionu – Stowarzyszenie „Ikar”, która swoją działalność rozpoczęła w 2007 roku. Od tego czasu silnie angażuje się w życie lokalnej społeczności poprzez organizację różnego rodzaju imprez kulturalnych, eventów artystycznych, wystaw malarskich, fotograficznych itp. Szerokim echem odbiła się organizacja Ogólnopolskiego Konkursu Rysunku Satyrycznego „Grzyby 2012”. Z uwagi na to, iż uczestnikami konkursu byli artyści profesjonalnie zajmujący się rysunkiem i karykaturą, wystawy pokonkursowe prac cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców Gminy. Stowarzyszenie często organizuje również wystawy oraz warsztaty ceramiczne, na których uczestnicy poznają różne techniki ceramiczne.

2.6. Strefa gospodarcza

W poniższym rozdziale opisano bieżącą sytuację Gminy Widawa w zakresie przedsiębiorczości, wielkości i struktury podmiotów gospodarczych. W rozdziale znalazły się również informacje na temat wielkości i struktury znajdujących się w Gminie gospodarstw rolnych. Przedstawione są również informacje odnośnie atrakcyjności obszaru pod względem turystyki i rekreacji.

2.6.1. Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych.

W 2014 roku na terenie Gminy Widawa działalność gospodarczą prowadziły 452 podmioty, z czego 96% stanowią podmioty sektora prywatnego, gdzie z kolei najliczniejszą grupą są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią 78,1 %. Na terenie Gminy działają również spółki handlowe oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Na przestrzeni analizowanych lat 2006 – 2014 można zauważyć siedmio procentowy spadek ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Największy spadek zauważalny jest w sektorze prywatnym wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – spadek o ponad 15 %. W tym samym czasie natomiast liczba podmiotów w sektorze publicznym utrzymuje się na podobnym poziomie. W analizowanym okresie można natomiast dostrzec wzrost liczby podmiotów gospodarczych, w przypadku spółek handlowych (wzrost o 70%) oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost o 41%). Warto jednak podkreślić, że od 2009 roku zaobserwować można na terenie Gminy ponowne ożywienie gospodarcze i wzrost liczby działających podmiotów.

Tabela 20. Podmioty gospodarki narodowej według form własności w latach 2006 – 2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	482	498	493	418	450	443	442	443	452
Sektor publiczny	15	15	17	17	18	18	16	18	18
Sektor prywatny	467	483	476	401	432	425	426	425	434
w tym									
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	406	418	411	336	359	350	349	346	353
spółki handlowe	11	12	13	15	17	17	17	18	19
spółdzielnie	1	1	1	1	1	1	0	0	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	19	20	20	22	22	24	24	24

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Porównując podmioty gospodarcze według rodzaju prowadzonej przez nie działalności widać, iż w 2014 roku najliczniejszą grupę stanowią podmioty zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą samochodów (sekcja G). Kolejną liczną grupę stanowią podmioty z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe, która na koniec analizowanego okresu skupiała 82 jednostki (18,1% wszystkich podmiotów). Trzecią co do wielkości sekcją są firmy z branży budowniczej, stanowiące 12,4 % wszystkich zarejestrowanych w Gminie podmiotów. Analizując dane z tabeli nr 21 nie widać zdecydowanego wzrostu, bądź spadku liczby zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych sekcjach. Istotne jest natomiast, iż mimo ogólnokrajowego kryzysu gospodarczego liczba podmiotów w Gminie Widawa od 2009 roku wzrosła o 8,1%.

Tabela 21. Liczba podmiotów gospodarczych według PKD w latach 2009 – 2014

Sekcja		2009	2010	2011	2012	2013	2014
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28	29	30	26	28	25
C	Przetwórstwo przemysłowe	81	94	87	81	86	82
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	2	2	2	2
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	3	2	2	2	2
F	Budownictwo	41	50	50	50	50	56
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodów, włączając motocykle	140	143	140	145	137	139
H	Transport i gospodarka magazynowa	24	19	21	24	22	26
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	10	11	9	10	9
J	Informacja i komunikacja	1	0	2	2	3	2
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	8	7	5	4	5
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	2	6	5	6	6
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	17	16	16	14	14
N	Działalność w zakresie usług administracyjnych i działalności wspierającej	3	5	5	9	9	9
O	Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	9	9	9	11	11
P	Edukacja	0	0	0	1	11	11
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7	9	8	8	11	12
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	7	7	9	11	11
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	24	28	23	24	26	30
Ogółem		418	450	443	442	443	452

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Do największych przedsiębiorców na terenie Gminy Widawa zaliczyć można:

- RID Radosław Kapiczyński i Daniel Kapiczyński Sp.j.,
- Zakłady Mięsne KAWIKS
- TOM-KOR Sp. j.
- Zakład Cukierniczo – Piekarniczy Hańczkiewicz Dariusz
- PPHU Zakład Piekarniczo – Cukierniczy Andrzej Bartoszek
- H.B.M. Zakład Wielobranżowy Wiktor Lewandowicz
- „ATENA” Polska Maria Jagielska
- Zakład Mięsny Wacław Szaflik.

2.6.2. Rolnictwo

Gmina Widawa ma charakter rolniczy – użytki rolne zajmują tutaj 11 181,2 ha, co stanowi ok. 63% ogólnej powierzchni Gminy. Największą ich część, bo ponad połowę zajmują grunty orne – 6 492, 44 ha. Lasy i obszary leśne natomiast rozpościerają się na obszarze ok. 1,5 tys ha, co stanowi ok. 8,3% powierzchni całej Gminy⁵⁰. Rolnictwo pozostaje źródłem utrzymania licznej grupy mieszkańców Gminy, pomimo występujących na jej terenie nienajlepszych warunków glebowych. Największą powierzchnię zajmują gleby najsłabsze V i VI klasy – 63% użytków rolnych. Gleby klas IV a i IVb zajmują ok. 25%, podczas gdy gleby najlepsze II i III klasy bonitacyjnej zajmują tylko 12% powierzchni użytków rolnych. Gleby lepszych klas zlokalizowane są we wschodniej części Gminy. Jakość gleb uprawnych determinuje również rodzaj zasiewu. Z tego względu najwięcej na terenie Gminy uprawia się zbóż podstawowych, a więc pszenicy i żyta, które nie mają zbyt dużych wymagań glebowych. Drugim co do wielkości rodzajem upraw są ziemniaki, których powierzchnia zasiewu stanowi ok. 6% gruntów ornych⁵¹. W krajobrazie Gminy Widawa na uwagę zasługują duże połacie sadów z przewagą sadów jabłoniowych.

W gospodarstwach najczęściej hoduje się bydło, trzodę chlewną oraz owce. Głównymi odbiorcami mleka z Gminy są Spółdzielnie Mleczarskie z Łasku, Radomska i Szczercowa⁵². Rozwojowi rolnictwa zdecydowanie nie sprzyja rozdrobnienie gospodarstw rolnych, które może być przyczyną ich niskiej efektywności.

⁵⁰ Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007 – 2015

⁵¹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Widawa na lata 2004 - 2013

⁵² <http://bip.widawa.pl/>

Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych

Gospodarstwa rolne	2010
gospodarstwa rolne ogółem	
ogółem	1 553
do 1 ha włącznie	160
powyżej 1 ha razem	1 393
1 - 5 ha	693
5 - 10 ha	408
10 -15 ha	159
15 ha i więcej	133
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
ogółem	1 452
do 1 ha włącznie	125
powyżej 1 ha razem	1 327
1 - 5 ha	634
5 - 10 ha	402
10 -15 ha	159
15 ha i więcej	132

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010

Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa małe (1-5 ha), których udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł w 2010 roku ponad 44%. Najmniej jest gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha, które stanowią zaledwie 8,5% wszystkich gospodarstw rolnych z terenu Gminy. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w 2010 roku wynosiła 8,24 ha.

2.6.3. Turystyka

Na mapie województwa łódzkiego Gmina Widawa jest miejscem atrakcyjnym pod względem walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Panują tu doskonałe warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, a w szczególności do wypoczynku weekendowego. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego w miejscowościach Rogóźno, Siemiechów i Chrzastawa wyznaczono tereny pod działki rekreacyjne. Ofertę turystyczną Gminy wzbogacają liczne zabytki zarówno historyczne, jak i przyrodnicze. Do głównych **atrakcji krajobrazowych** Gminy Widawa zaliczyć należy:

- tereny leśne, położone we wschodniej części Gminy ze starodrzewem 80 i 100-letnim,
- doliny rzek o naturalnie zachowanych korytach: Warta, Widawka, Grabia i Nieciecz o wysokich walorach przyrodniczo – naukowych, gdzie można napotkać ślady działalności bobrów,
- rezerwat przyrody "Winnica", posiadający wysokie walory naukowo – dydaktyczne związane z rzeźbą terenu. Oprócz części abiotycznej, ochroną prawną została objęta roślinność kserotermiczna, wapieniolubna, pochodzenia rodzimego, wykształcona w postaci stepu kwietnego. Wychodnie wapieni porastają krzewy tarniny z ligustrem i berberyselem jak również kserotermiczne murawy. Żyją tu słowiki, drozdy i makolągwy,

- wychodnie skał górnajurajskich w obrębie tektonicznej strefy krawędziowej na południe od "Winnicy", gdzie służyły jako materiał do wypalania wapna w nieczynnym już piecu, którego pozostałością jest palenisko i kominy wznoszące się ponad powierzchnię tego obszaru,
- „Górę Charlawa” - pagórek kemowy o wysokości 181 m n.p.m. utworzony podczas stadiału Warty (złodowacenie środkowopolskie). Po wejściu na jej wierzchołek, objęty ochroną prawną, można dostrzec panoramę międzyrzecza Warty i Widawki, jak również przełomowy odcinek Warty pod Burzeninem⁵³.

Bardzo skuteczną, a jednocześnie popularną w ostatnim czasie formą poznawania zasobów kulturowych i przyrodniczych jest Questing – zabawa łącząca elementy harcerskich podchodów i gier terenowych. Województwo łódzkie swój projekt questingowy rozpoczęło w kwietniu 2013 roku. Zasięgiem projektu objęto 32 gminy zrzeszone w trzech Lokalnych Grupach działania w regionie: LGD Dolina Rzeki Grabi, LGD BUD – UJ RAZEM oraz Fundacja Rozwoju Gmin PRYM. W ramach największej akcji questingowej w Polsce powstało 35 questów, czyli map w formie opisowej, zawierającej pytania i zagadki związane ze zwiedzaniem miejscem. Gmina Widawa przystąpiła do projektu jako członek LGD Dolina Rzeki Grabi. Na jej terenie zlokalizowano dwa szlaki questowe⁵⁴:

- „Historia Widawy legendą pisana” – jest to szlak pieszy, który rozpoczyna się pod bramą kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w centrum Widawy a kończy się na cmentarzu grzebalnym. Czas przejścia Questu nie jest długi i zajmuje ok. 40 minut, a więc jest to doskonała propozycja zarówno dla turystów jak i mieszkańców na spędzenie rodzinnego popołudnia.
- „Szlakiem gminnych legend” – Jest to szlak rowerowy, który rozpoczyna się w miejscowości Sędziejowice przed salą Ochotniczej Straży Pożarnej, dalej prowadzi przez Nowe Kozuby, Górki Grabieńskie i kończy się w Widawie, również na cmentarzu w okolicach Kaplicy Św. Rocha. Czas przejazdu trasy Questu wynosi ok. 90 min.

W trakcie zabawy uczestnicy poznają historię i legendy związane z odwiedzanymi miejscami.

Questing jest doskonałym rozwiązaniem dla gmin, które mają bogatą historię i chcą przekazać ją zarówno odwiedzającym jak i swoim mieszkańcom. Udział w projekcie questingowym zdecydowanie zwiększy atrakcyjność turystyczną Gminy Widawa, również poprzez wpisywanie się w ofertę questów proponowanych w sąsiednich gminach (np. szlaków questowych położonych w powiecie łaskim:

- „Ukryte młyny Grabi” – quest samochodowy, trasa: Sędziejowice – Łask – Dobroń
- „Historia Buczku w queście zamknięta” – quest pieszy – gmina Buczek
- „Historia Łasku w tablicach ujęta” – quest pieszy – gmina Łask⁵⁵).

2.6.4. Atrakcyjność inwestycyjna Gminy

Gmina Widawa to obszar atrakcyjny nie tylko pod względem turystycznym, ale również gospodarczym, gdyż ma do zaoferowania blisko 30 ha terenów inwestycyjnych:

⁵³ <http://bip.widawa.pl/>

⁵⁴ <http://questing.pl>

⁵⁵ <http://questing.pl>

- działka położona w miejscowości Rogóźno o pow. 6.08 ha. Nieruchomość objęta jest Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Widawa, w którym przeznaczona została pod zabudowę usługową. Działka o nieregularnym kształcie leży bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej nr 481 relacji Łask – Widawa – Widoradz-
- działka położona w miejscowości Goryń o pow. 22.74 ha – znajdująca się przy drodze prowadzącej z Gorynia do Chrzastawy. Działka nie jest objęta Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Widawa.

Na terenie Gminy w miejscowości Chociw zlokalizowana jest również podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na obszarze tym w lipcu 2013 roku rozpoczęła już działalność ukraińska firma Elfa Pharm Sp. z o.o. zajmująca się produkcją kosmetyków i wyrobów sanitarno – higienicznych. Zakończenie ostatniego etapu inwestycji zaplanowane jest na grudzień 2015 roku, jednak firma produkcję rozpoczęła już w marcu 2014 roku i na początku zatrudniła 15 osób. Docelowo firma zmierza zatrudnić 80 osób⁵⁶. Warunki jakie daje przedsiębiorcom strefa są dla nich bardzo korzystne. Inwestorzy prowadzący działalność w ramach strefy mogą skorzystać z pomocy publicznej w formie zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych lub od osób fizycznych oraz zwolnienia z podatku od nieruchomości. Pomoc ta przyznawana jest na zasadach odpowiadających i respektujących prawo Unii Europejskiej w tym zakresie⁵⁷. O wyjątkowości ŁSSE dla inwestorów przesądzają oprócz ulg i przywilejów podatkowych, następujące czynniki: centralne położenie województwa łódzkiego, 3 – milionowy rynek konsumentów, niskie koszty pracy, dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, oraz dostępność wykwalifikowanych pracowników⁵⁸.

Obecność ŁSSE na terenie Gminy w sposób oczywisty podnosi jej atrakcyjność inwestycyjną. Pomimo, iż podstrefa Chociw jest już w całości zainwestowana, to może przyciągać nowych inwestorów, którzy będą zakładać swoje firmy na tym terenie. Fakt jej zagospodarowania świadczy o korzystnych warunkach dla inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej.

Ponadto, tereny położone w Gminie Widawa mogą być atrakcyjne również dla mniejszych inwestorów zainteresowanych rozpoczęciem działalności w zakresie turystyki i rekreacji. Bliskość cieków wodnych oraz rosnąca popularność turystyki aktywnej w tym sportów wodnych np. spływów kajakowych może mieć pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy Gminy.

2.6.5. Sytuacja finansowa Gminy Widawa

Analiza sytuacji finansowej Gminy Widawa została przeprowadzona na podstawie zestawień „Sprawozdań rocznych z wykonania budżetu” za lata 2009 – 2014, przekazanych przez Wydział Finansowy Gminy. Poniżej przedstawione zostały w formie graficznej zarówno ogólne kwoty dochodów i wydatków, jak również wskazane główne źródła ich pochodzenia.

Biorąc pod uwagę dochody i wydatki Gminy Widawa widać, iż w latach 2009 – 2011 corocznie notowano deficyt budżetowy. Największa różnica pomiędzy wydatkami a dochodami budżetu

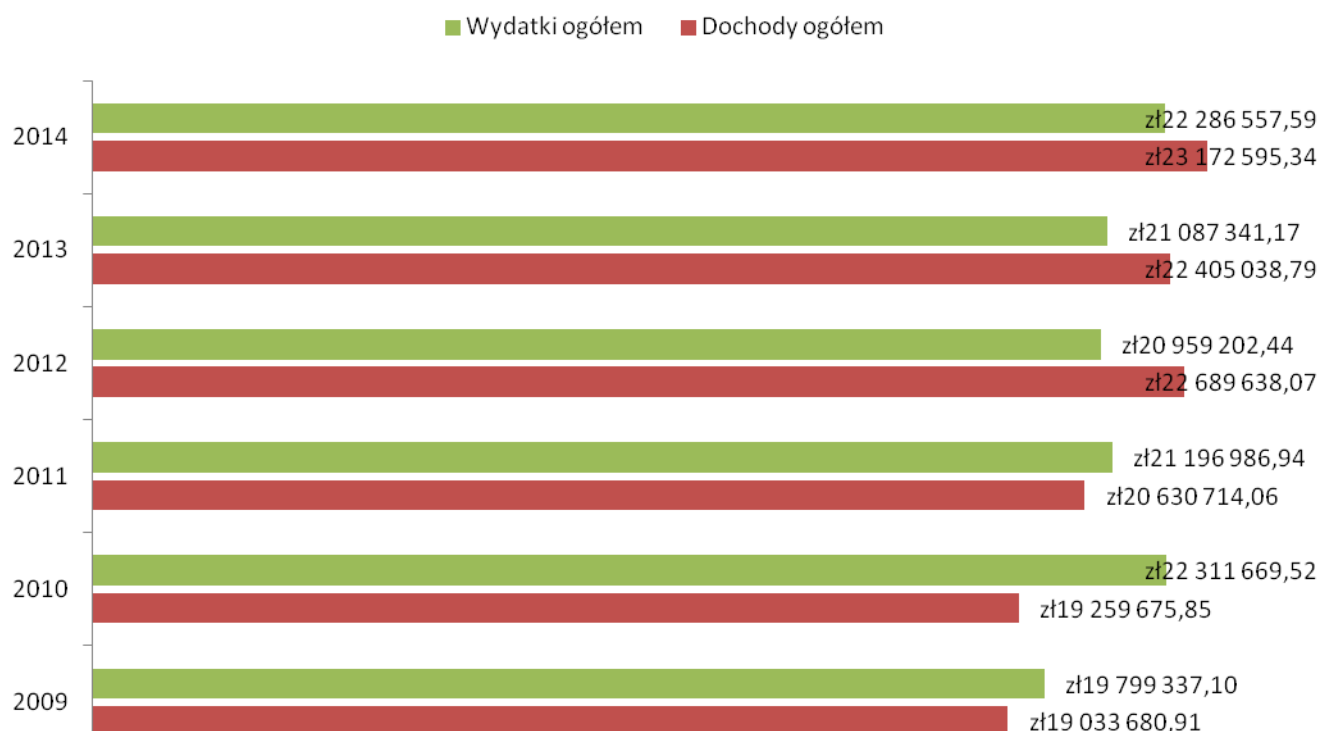
⁵⁶ Gazeta Widawska Biuletyn Informacyjny Gminy Widawa Nr 4/2014 (marzec)

⁵⁷ <http://www.sse.lodz.pl/>

⁵⁸ Informacje na temat terenów inwestycyjnych pochodzą z Urzędu Gminy Widawa.

wystąpiła w 2010 roku. Deficyt sięgnął wówczas kwoty 3 051 993,67 zł. Należy jednak podkreślić, iż na koniec analizowanego okresu, w latach 2012 – 2014, Gmina Widawa wypracowała nadwyżkę budżetową w wysokości odpowiednio: 1,7 mln zł, 1,3 mln zł, 0,9 mln zł

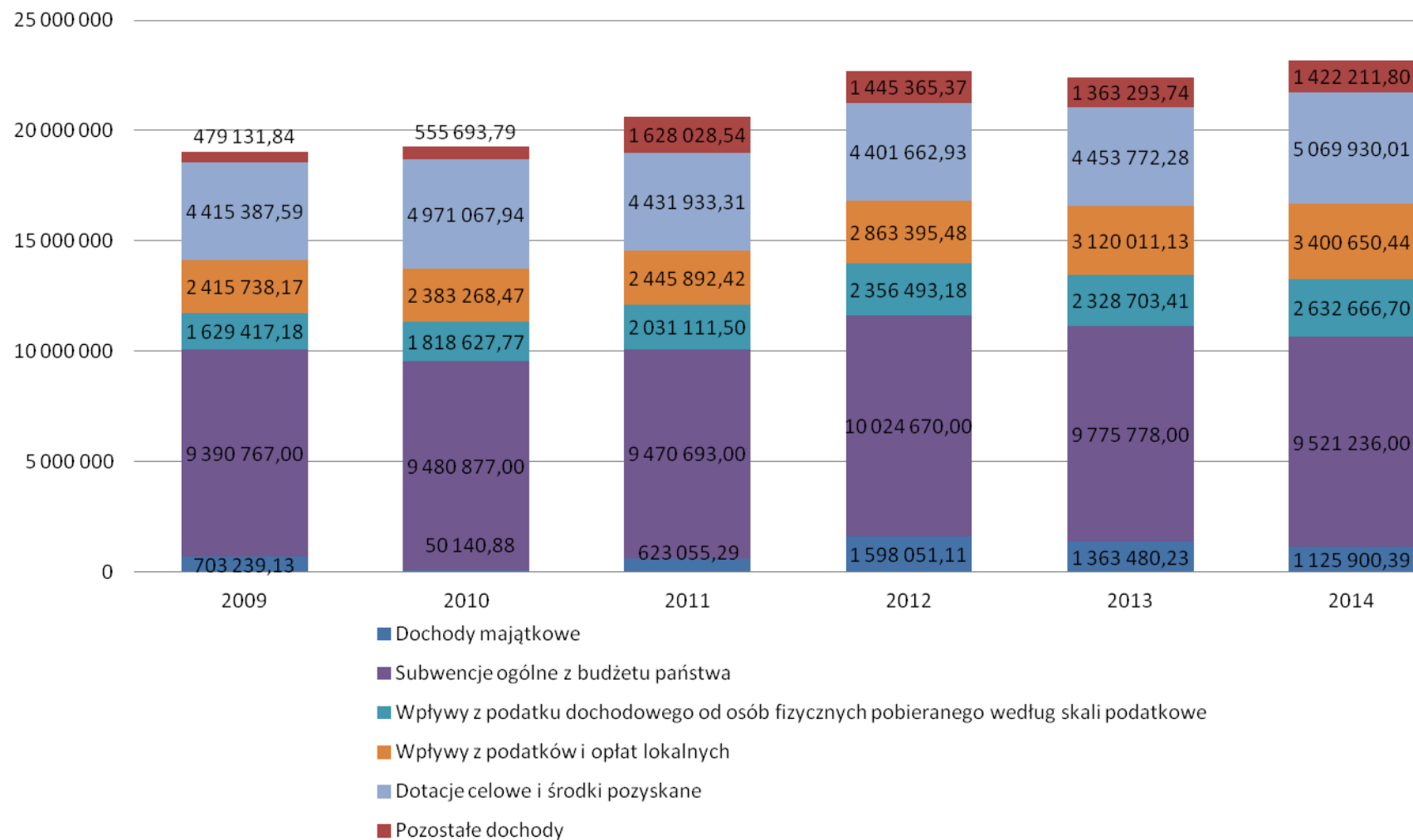
Rysunek 19. Dochody i wydatki Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w zł]

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 – 2014

Poniżej przedstawiono strukturę dochodów Gminy, na które składają się dochody własne oraz środki wynikające z różnego rodzaju subwencji i dotacji zewnętrznych. Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. W całym analizowanym okresie największy udział w dochodach budżetowych miały środki finansowe pochodzące z subwencji i dotacji celowych. Środki pochodzące z tych źródeł stanowią ponad połowę całości dochodów Gminy. Należy jednak podkreślić, iż procent ten zmniejszał się systematycznie – o ile w roku 2009 przekroczył on 72%, to pięć lat później spadł do poziomu 63 %. Jednocześnie zwiększały się wpływy z dochodów własnych. Widać to dobrze na przykładzie dochodów z udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (wzrost w 2014 r. do 2013 r. o 0,9 pp) oraz podatków i opłat lokalnych (0,9 pp).

Rysunek 20. Struktura dochodów budżetowych Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w zł]

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 - 2014

Tabela 23. Struktura dochodów budżetowych Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w %]

Dział	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	100	100	100	100	100	100
Dochody majątkowe	3,7	0,3	3,0	7,0	6,1	4,8
Subwencje ogólne z budżetu państwa	49,3	49,2	45,9	44,2	43,6	41,1
Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych pobieranego według skali podatkowej	8,6	9,4	9,8	10,4	10,4	11,3
Wpływy z podatków i opłat lokalnych	12,7	12,4	11,9	12,6	13,9	14,8
Dotacje celowe i środki pozyskane	23,2	25,8	21,5	19,4	19,9	21,9
Pozostałe dochody	2,5	2,9	7,9	6,4	6,1	6,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 - 2014

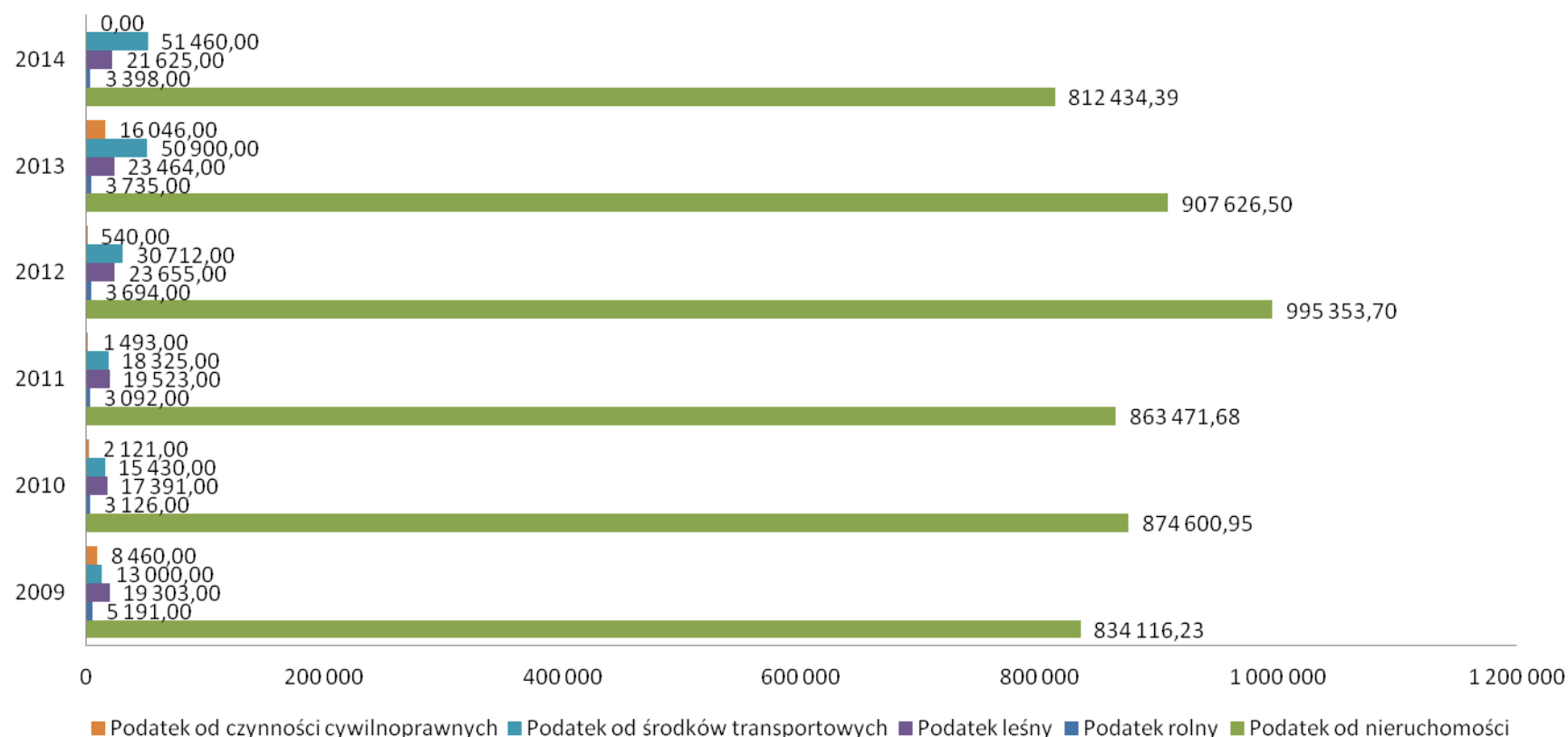
Tabela 24. Dochody ogółem według działów Klasyfikacji Budżetowej w latach 2009 – 2014 [w zł]

Dział- nazwa	Dział	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem		19 033 680,91	19 259 675,85	20 630 714,06	22 689 638,07	22 405 038,79	23 172 595,34
Rolnictwo i łowiectwo	010	330 199,53	348 726,45	897 892,73	1 618 059,84	1 002 043,73	551 532,51
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	400	4 200,00	-	515 399,29	551 013,20	541 602,28	506 237,13
Transport i łączność	600	643 744,70	71 798,14	204 082,36	57 169,11	109 361,62	92 318,48
Gospodarka mieszkaniowa	700	266 699,30	300 902,88	368 404,26	468 416,12	1 051 117,45	582 964,90
Informatyka	720						348 850,83
Administracja publiczna	750	98 686,98	207 707,43	217 809,92	237 554,93	153 444,40	190 295,79
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	751	17 304,84	47 751,17	17 780,93	1 368,00	1 368,00	72 247,57
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	754	2 400,00	52 478,25	3 100,00	1 750,00	1 900,00	96 118,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	756	3 946 244,55	4 116 342,10	4 368 415,23	5 128 983,30	5 377 267,43	5 933 488,62
Różne rozliczenia	758	9 435 408,89	9 491 089,00	9 755 275,58	10 125 746,71	9 914 770,98	9 741 369,26
Oświata i wychowanie	801	622 380,34	811 551,91	554 402,57	318 519,57	266 494,08	520 065,87
Ochrona zdrowia	851	107 855,79	102 819,97	107 493,57	104 553,24	99 271,09	100 827,29
Pomoc społeczna	852	3 436 638,93	3 574 289,74	3 327 257,94	3 770 447,99	3 564 640,05	3 953 823,07
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	853	-	-	-	-	16 804,59	41 057,15
Edukacyjna opieka wychowawcza	854	115 121,00	110 442,22	85 222,00	86 668,70	91 832,60	88 484,70
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	900	4 741,06	19 646,19	205 133,19	217 957,36	212 670,49	293 696,17
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	921	2 055,00	4 130,40	2 905,00	1 430,00	450,00	59 218,00
Kultura fizyczna	926	-	-	139,49 zł	-	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 – 2014

Ponad jedną piątą ogółu dochodów gminy stanowiły wpływy z podatków od osób prawnych oraz fizycznych. W strukturze dochodów pochodzących z podatków od osób prawnych zdecydowaną większość stanowią podatki od nieruchomości, choć na przestrzeni analizowanych pięciu lat można zauważyć spadek ich udziału (od 95% w roku 2009 do 91% w roku 2014) w ogólnej wysokości dochodów od osób prawnych. Drugim co do wielkości źródłem dochodu, w tej kategorii, był podatek od środków transportu, którego udział wzrastał systematycznie każdego roku (od 1% w roku 2009 do 5,7% w roku 2014).

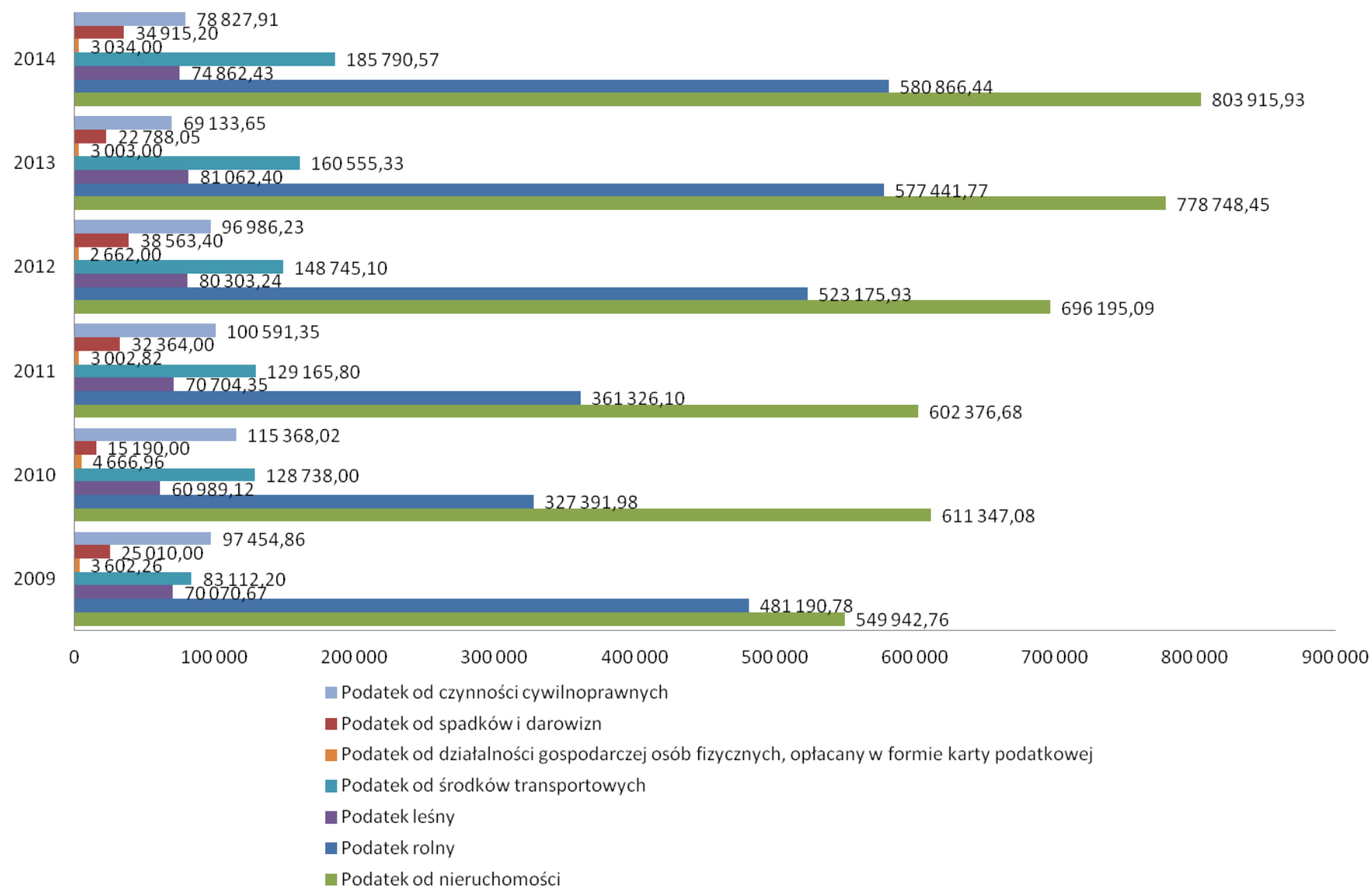
Rysunek 21. Wpływy z podatków od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych w latach 2009 – 2014 [w zł]

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 – 2014

W strukturze dochodów od osób fizycznych główne źródło stanowiły podatki od nieruchomości oraz podatek rolny, co jest związane z rolniczym charakterem gminy. Obie kategorie wykazują tendencje wzrostowe, podobnie jak zwiększające się na przestrzeni lat 2009-2013 wpływy z tytułu środków transportowych. Zmniejsza się natomiast udział dochodów związanych z czynnościami cywilnoprawnymi, co świadczy o zmniejszaniu się liczby transakcji przeprowadzanych przez mieszkańców gminy.

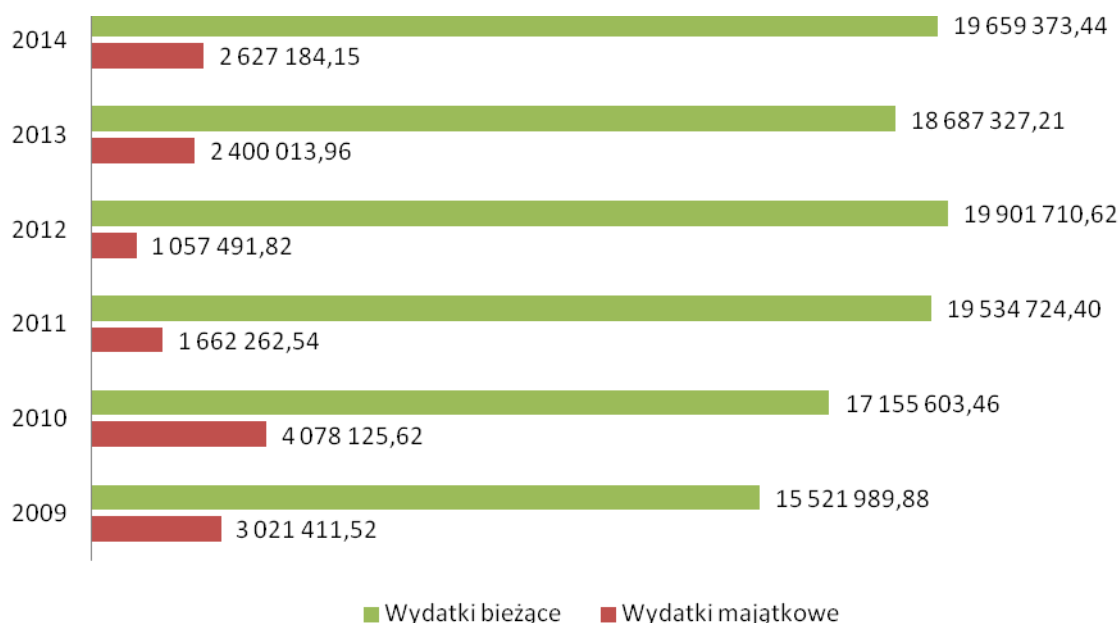
Rysunek 22. Wpływy z podatków od osób fizycznych w latach 2009 – 2014 [w zł]

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 - 2014

Wydatki ogólne Gminy w 2014 roku wyniosły ponad 22,3 mln zł i były wyższe w stosunku do roku poprzedniego o 5,6 %. W całym analizowanym okresie główną pozycję wydatków stanowiły wydatki bieżące – od 78% w roku 2009, do 95% w roku 2012 do 89% w roku 2013 oraz 88,2% w roku 2014. Najwyższy udział wydatków majątkowych odnotowano w roku 2010 (18%), zaś najniższy w roku 2012 (5%). W roku 2014 udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem stanowił 11,8%. Relacja wydatków majątkowych do bieżących wskazuje, iż budżet Gminy skoncentrowany jest przede wszystkim na realizacji zadań obligatoryjnych o charakterze stałym.

Rysunek 23. Wydatki bieżące i majątkowe w latach 2009 – 2014 [w zł]

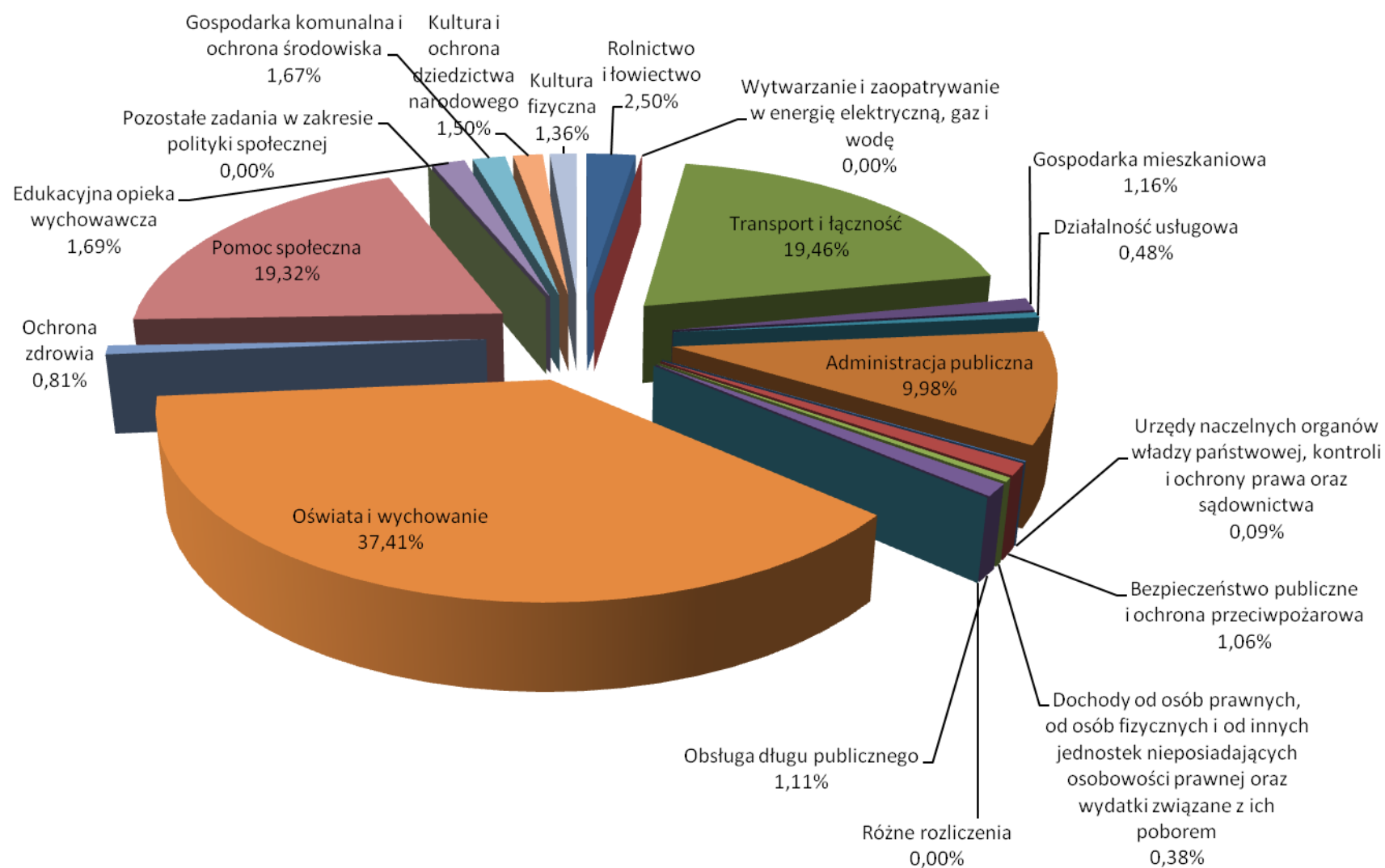

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 - 2014

Analizując strukturę wydatków budżetowych widać, iż co roku największe nakłady ponoszono na działania z zakresu oświaty i wychowania. Ich udział w ogólnej kwocie wydatków, w analizowanym okresie, wzrastał systematycznie o 2 punkty procentowe, aż do roku 2012. Ograniczenie środków wydawanych na oświatę nastąpiło w roku 2013, stanowiły one wówczas ok. 36% ogółu wydatków budżetowych Gminy. W 2014 r ten udział zmniejszył się do 34,4%. Konieczność realizowania zadań z zakresu oświaty jest dla budżetów większości gmin znacznym obciążeniem, a przyznawane subwencje oświatowe niejednokrotnie są niewystarczające, co ilustruje wykres nr 25. Drugim co do wielkości wydatkiem w budżecie Gminy jest pomoc społeczna, jej udział w okresie ostatnich pięciu lat oscylował wokół 18% - 20%. W 2014 udział tych wydatków w wydatkach ogółem wyniósł 20,5%. Warto zaznaczyć, iż w ramach tego działu finansowana jest działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz udzielane jest wsparcie m.in. w formie zasiłków.

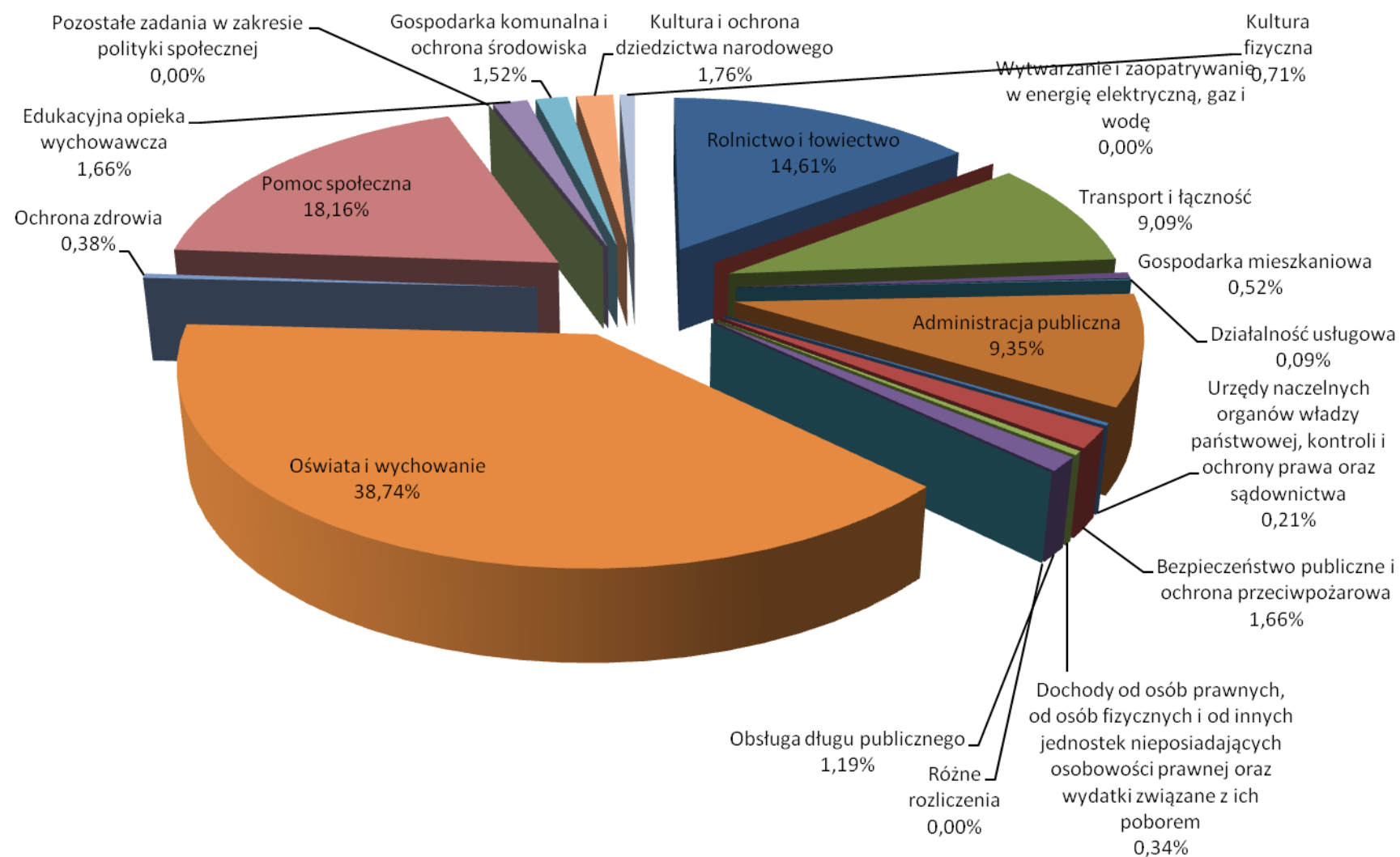
Kolejną pozycją w budżecie Gminy pozostają wydatki związane z funkcjonowaniem administracji publicznej oraz gospodarką komunalną i transportem.

Rysunek 24. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2009

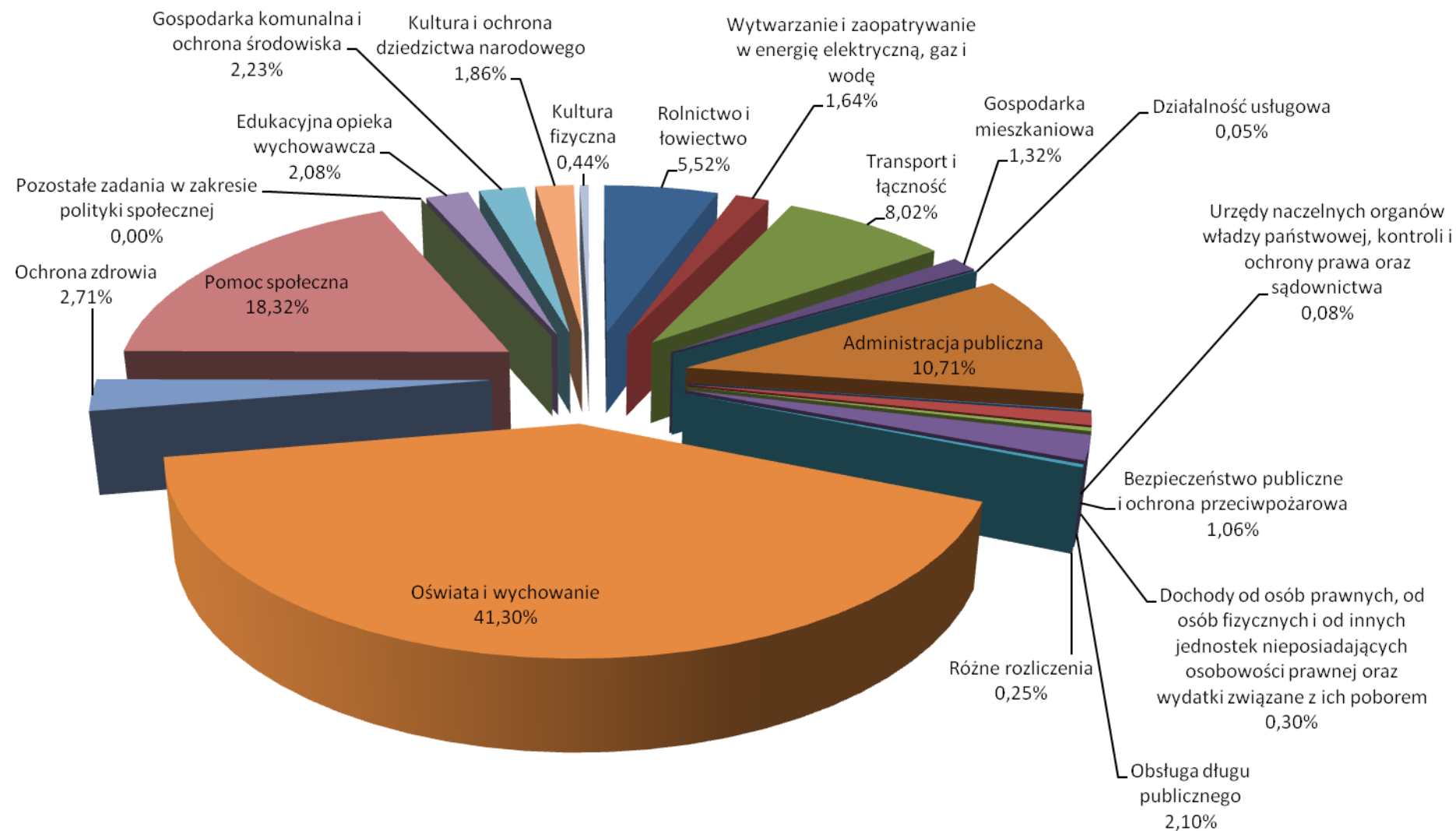
Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za rok 2009

Rysunek 25. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2010

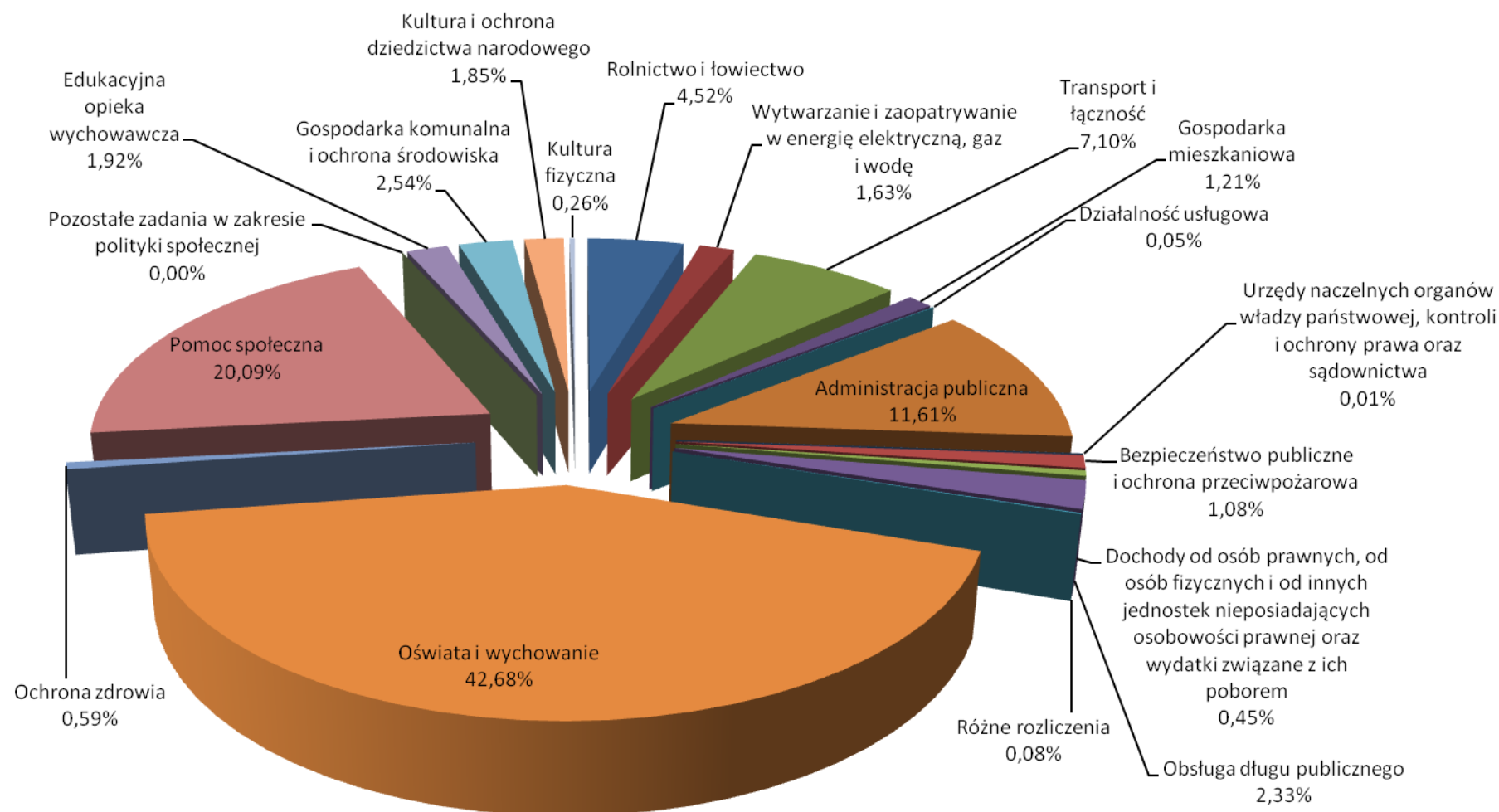
Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za rok 2010

Rysunek 26. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2011

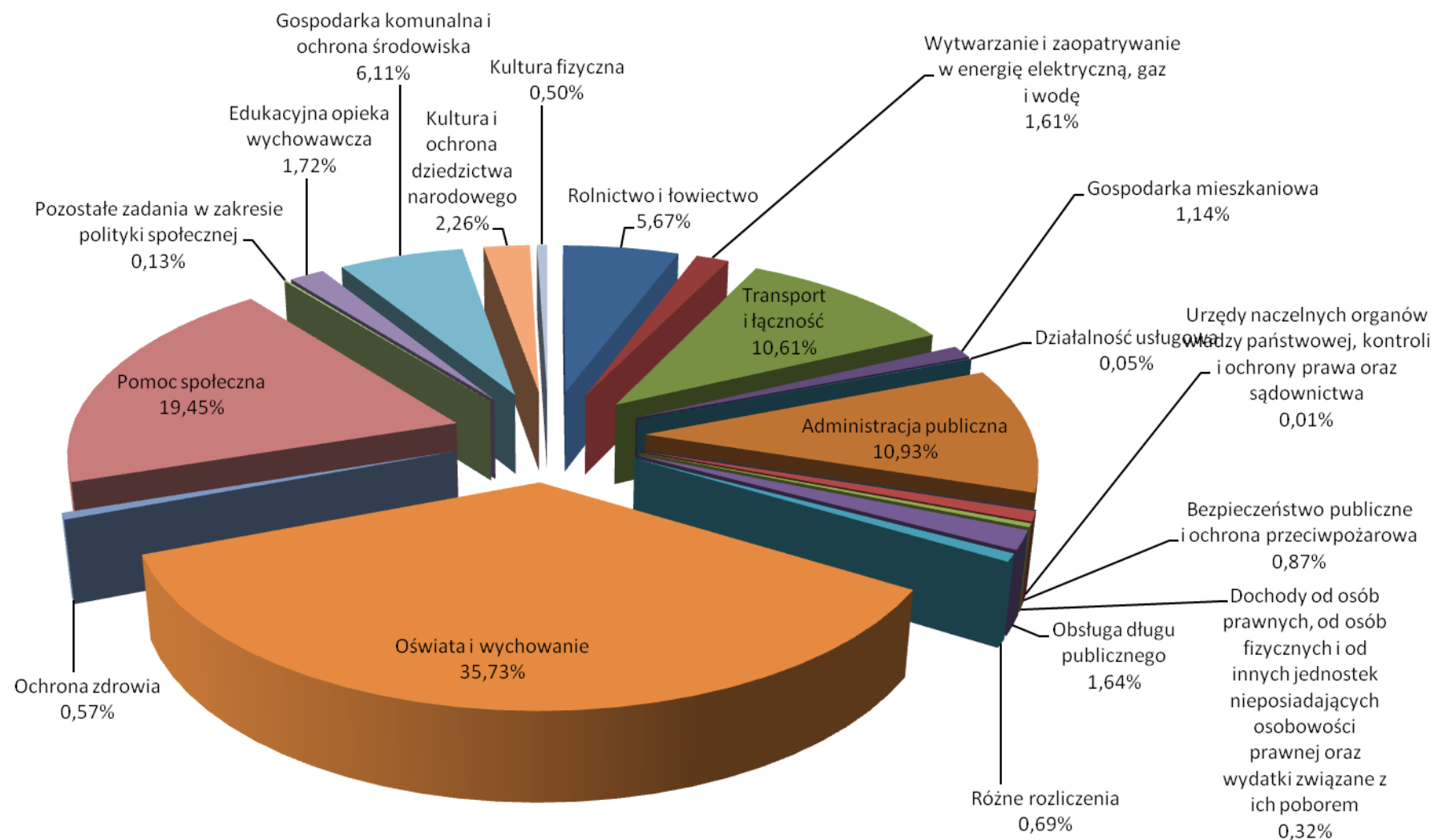
Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za rok 2011

Rysunek 27. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2012

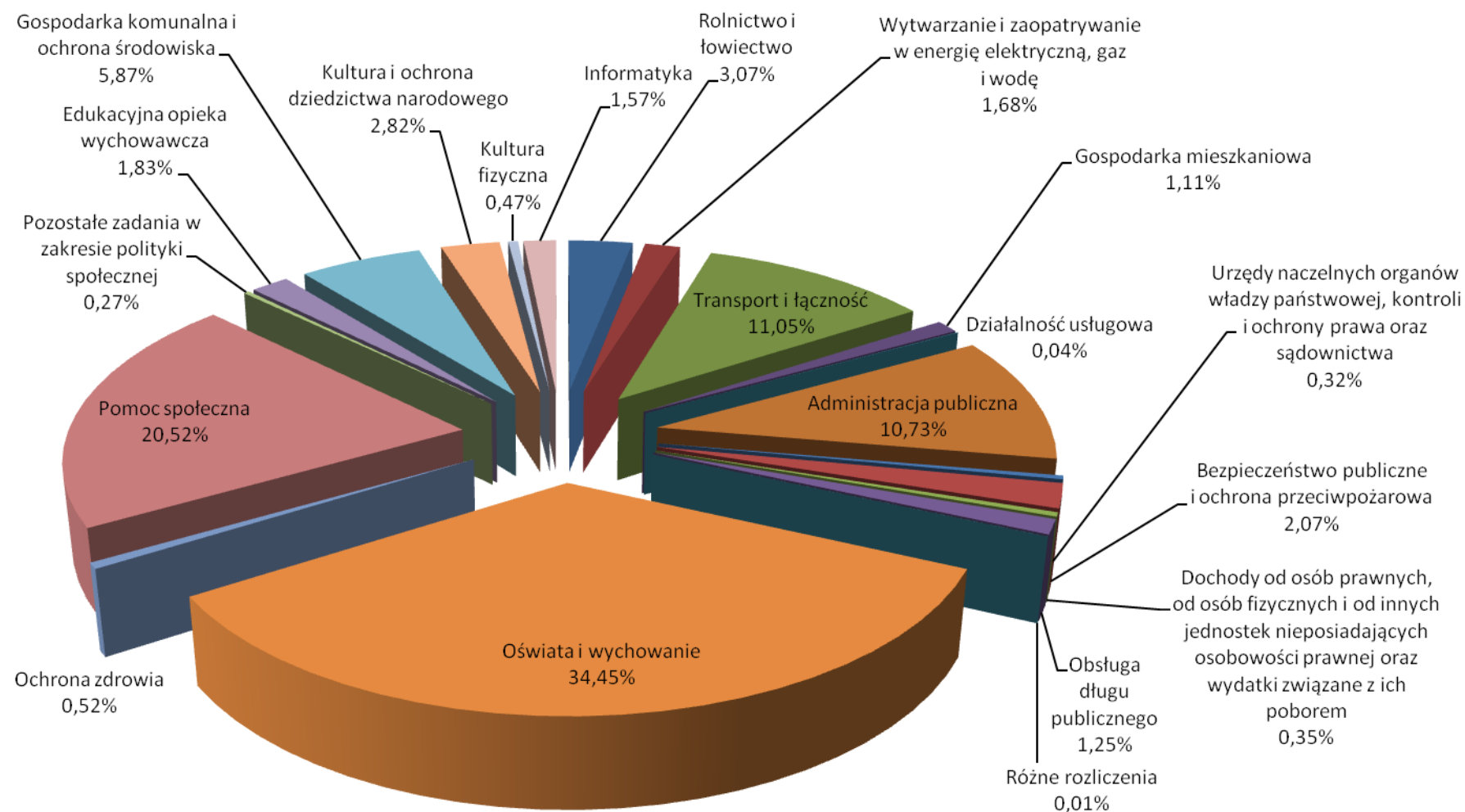
Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za rok 2012

Rysunek 28. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2013

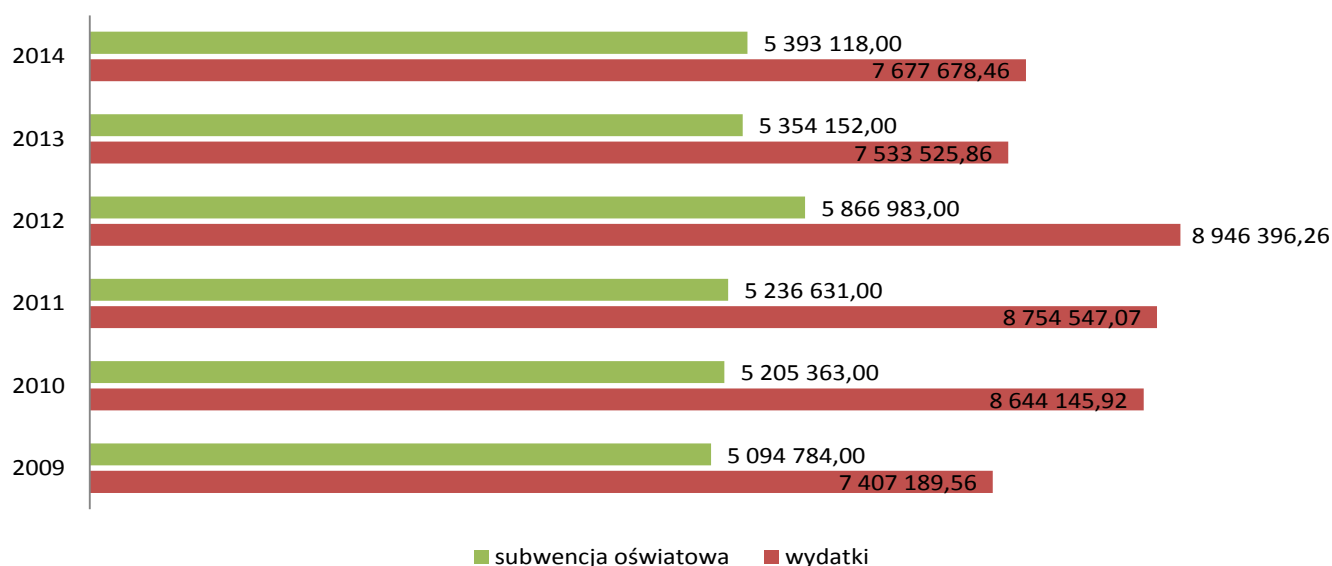

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za rok 2013

Rysunek 29. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2014

Rysunek 30. Wydatki budżetu gminy na oświatę a wysokość subwencji oświatowej w latach 2009 – 2014 [w zł]

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu Gminy Widawa za lata 2009 - 2014

Kończąc analizę sytuacji finansowej Gminy należy zaznaczyć, jak trudnym (nie tylko dla analizowanej jednostki, ale wszystkich jednostek samorządu terytorialnego) jest zapis art. 243 ustawy o finansach publicznych, który mówi o dopuszczalnym wskaźniku zadłużenia. Zgodnie z jego treścią przypadające w danym roku raty kredytów i pożyczek, wykup obligacji wraz z odsetkami oraz koszty gwarancji i poręczeń nie mogły być wyższe niż 15% planowanych w danym roku budżetowym dochodów.

Od 2014 roku obowiązuje nowy indywidualny wskaźnik zadłużenia obliczany dla każdej jednostki na podstawie danych dotyczących dochodów ogółem, dochodów bieżących i wydatków bieżących. Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi powiększona o dochody ze sprzedaży składników majątkowych z kolejnych 3 lat poprzedzających dany rok budżetowy i podzielona przez dochody ogółem w każdym roku oraz pomnożona przez 1/3 (celem uśrednienia tej wielkości) porównywana jest z wielkością obliczoną jako iloraz kwot przeznaczonych na spłatę rat kredytów i pożyczek powiększonych o odsetki przez dochody ogółem w danym roku.

Samorządy nie mogą uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że łączna kwota przypadająca do spłaty rat kredytów, pożyczek wykupów papierów wartościowych i odsetek do planowanych dochodów przekracza średnia arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji o której mowa wyżej.

W celu zwiększenia atrakcyjności warunków gospodarczych i społecznych Gmina od lat realizuje szereg projektów, które są współfinansowane ze źródeł zewnętrznych. Były to zarówno działania związane z rozbudową i modernizacją istotnej dla gospodarki i ludności infrastruktury, jak również tzw. projekty miękkie realizowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i mające na celu np. integrację lokalnej społeczności, aktywizację osób bezrobotnych czy wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Wykaz realizowanych przez Gminę projektów przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Tabela 25. Projekty realizowane przez Gminę Widawa

Tytuł projektu	Okres realizacji	Program Operacyjny	Wartość projektu
Budowa oczyszczalni ścieków w Widawie	1997 – 1999	PHARE	Wartość całkowita 2 809 755,10 zł Dofinansowanie 258 944,77 euro
Budowa drogi w miejscowości Wola Kleszczowa – etap II i III	2003 – 2004	SAPARD działanie 1.3	<u>Etap II</u> : Wartość całkowita 561 397,10 zł, Dofinansowanie 421 047,82 zł <u>Etap III</u> : Wartość całkowita 670 810,83 zł, dofinansowanie 503 108,12 zł
Budowa ścieżki rowerowo – pieszej w Widawie	2004	SAPARD działanie 1.3	Wartość całkowita 178 927,92 zł dofinansowanie 89 463,96 zł
Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego poprzez przebudowę infrastruktury transportowej Północ - Południe w powiecie zduńskowolskim i łaskim (PROJEKT PARTNERSKI)	2007 – 2012	Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013	Wartość projektu to 82 126 482,60 zł (koszty kwalifikowane 77 205 025,06 zł), z czego dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 53 335 567,99 zł (69, 08% kosztów kwalifikowanych)
Pomagając innym – pomagamy sobie	2008 – 2014	POKL działanie 7.1	<u>2008 r.</u> Wartość całkowita – 92 564,00 zł, Dofinansowanie 82 844,78 zł <u>2009 r.</u> Wartość całkowita 132 243,00 zł, dofinansowanie 118 357,48 zł <u>2010 r.</u> Wartość całkowita – 107 374,36 zł Dofinansowanie 96 100,00 zł <u>2011 r.</u> Wartość całkowita – 116 859,22 zł Dofinansowanie 104 589,00 zł <u>2012r.</u> Wartość całkowita 140 748,04 zł, Dofinansowanie 125 969,50 zł <u>2013r.</u> Wartość całkowita 93 316,00 zł Dofinansowanie 83 517,82 zł <u>2014r.</u> Wartość całkowita 70 820,00 zł, Dofinansowanie 63 383,90 zł
Przebudowa drogi gminnej nr 103002E ul. Słowackiego w Widawie	2009	Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych 2008- 2011	Wartość całkowita 892 022,48 zł dofinansowanie 420 731,49 zł
Edukacja bez barier	2009 – 2011	POKL poddziałanie 9.2.1	Wartość całkowita 1 082 909,00 zł
Budowa Zintegrowanego Systemu e-Uслуг Publicznych Województwa Łódzkiego (Wrota Regionu Łódzkiego)	2009 – 2014	EFRR RPO WŁ Łódzkiego na lata 2007-2013, Oś IV: Społeczeństwo Informacyjne, Działanie IV.2 – E-Uslugi Publiczne	Wartość całkowita 190600,00 zł. Dofinansowanie 162000,00 zł
Kwalifikacje twoją szansą	2010	POKL działanie 7.3	Wartość całkowita 45 426,00 zł
Modernizacja stacji uzdatniania wody oraz budowa dwóch zbiorników na wodę pitną o pojemności 300 m ³ w Widawie – etap I wraz z budowa sieci wodociągowej i przepompowni wody, kontenerowej w miejscowościach Gminy Widawa – etap II	2009-2011	PROW działanie 321	Wartość całkowita – 2 685 010,62 zł. Dofinansowanie - 1 634 140,00 zł

Tytuł projektu	Okres realizacji	Program Operacyjny	Wartość projektu
Zwiększyć swoje szanse	2010 – 2011	POKL działanie 7.3	Wartość całkowita 44 423,00 zł
Dożynki Gminne połączone z Dniami Widawy	2011	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 8 561,69 zł
Organizacja integracyjnej imprezy plenerowej pn. II WIDAWSKI ZŁOT MOTOCYKLOWY	2012	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 20 705,23 zł
Dożynki gminne 2012	2012	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 18 047,40 zł
Ogłoszenie i przeprowadzenie II OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU RYSUNKU SATYRYCZNEGO „GRZYBY 2012” wraz z wystawą pokonkursową, koncertem i przeprowadzeniem warsztatów rysunku satyrycznego dla dzieci	2012	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 11 643,52 zł
Dożynki gminne 2013	2013	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 21 162,43 zł
Organizacja integracyjnej imprezy plenerowej pn. III WIDAWSKI ZŁOT MOTOCYKLOWY połączonej z obchodami 625 Rocznicy Nadania Widawie Praw Miejskich	2013	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 30 731,91 zł
Budowa sieciowej kontenerowej przepompowni wody w miejscowości Rogóźno wraz z siecią wodociągową w miejscowościach Józefów Widawski i Patoki - etap I. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Patoki, Korzeń Gmina Widawa oraz w miejscowości Antonin - etap II	2011 – 2013	PROW działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej na lata 2007 - 2013	Wartość całkowita – 828 022,95 zł Dofinansowanie 467 267,00 zł
Remont budynku strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Restarzewie Cmentarnym polegający na wymianie pokrycia dachowego, wykonaniu podwieszanego sufitu oraz odnowieniu elewacji zewnętrznej.	2013-2014	PROW działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju na lata 2007-2013	Wartość całkowita – 143 711,53 zł Dofinansowanie 94 218,00 zł
Remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Widawie.	2013-2014	PROW działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju na lata 2007-2013	Wartość całkowita – 110 464,48 zł Dofinansowanie 72 594,00 zł
Zapewnienie dostępu do Internetu dla zagrożonych wykluczeniem cyfrowym mieszkańców Gminy Widawa	2013 – 2015	POIG Działanie 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - eInclusion	Całkowity koszt projektu: 675 590,00 zł (100% dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym 101 338,50 zł ze środków publicznych krajowych)
Dożynki gminne 2014	2014	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 14 666,12 zł
Organizacja integracyjnej imprezy plenerowej pn. IV WIDAWSKI ZŁOT MOTOCYKLOWY	2014	PROW działanie 413 Małe Projekty	Dofinansowanie 14 999,44 zł
Budowa sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych w pasach dróg w miejscowościach Siemiechów, Wielka Wieś B, Brzyków, Ochle – Kolonia i Grabowie	2014-2015	PROW działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej na lata 2007-2013	Całkowity koszt – 812 811,01 zł dofinansowanie 500 384,00 zł

Źródło: UG Widawa

3. Analiza SWOT

Tabela 26. Analiza SWOT w obszarze zasobów Gminy, zagospodarowanie przestrzennego oraz strefy gospodarczej

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
• Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki • Zabytki, bogata historia regionu • Przedsiębiorczość mieszkańców • Liczba ludności w wieku produkcyjnym – potencjał kadry pracowniczej dla przyszłych inwestorów • Realizacja projektów unijnych • Rozwinięta sieć Ochotniczych Straży Pożarnych • Rolnictwo • Linia kolejowa Gdynia – Katowice ze stacją na terenie Gminy • Drogi wojewódzkie przechodzące przez Gminę • Położenie w pobliżu dużych aglomeracji miejskich (Łódź, Sieradz, Zduńska Wola, Wielun, Łask)	• Wzrost bezrobocia • Migracja ludności do większych ośrodków aglomeracyjnych, • Ujemny przyrost naturalny, • Ziemie IV, V, VI klasy bonitacyjnej, • Komisariat Policji- jeden na dwie gminy, • Brak sieci gazowej i ciepłowniczej • Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna • Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sanitarna na potrzeby turystyki, • Niewystarczająco rozwinięta branża agroturystyczna, gastronomiczna i hotelarska • Zanieczyszczenie cieków wodnych • Mało informacji na stronie WWW na temat terenów inwestycyjnych, walorów przyrodniczych • Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych • Mała ilość zakładów produkcyjnych, w tym zakładów przetwórstwa owoców i warzyw – brak nowych zakładów,
<i>Szanse</i>	<i>Wyzwania</i>
• Dodatkowe dochody do budżetu Gminy z turystyki, • Rozwój kapitału ludzkiego związanego z rozwojem turystycznym Gminy, • Korzystanie z formuły partnerstwa publiczno prywatnego • Możliwość pozyskiwania finansowania zewnętrznego na aktywizację mieszkańców, • Rozwój dróg lokalnych, • Wzmocnienie obecnej infrastruktury drogowej i okołodrogowej, • Szansa pozyskania funduszy europejskich na rozwój infrastruktury, • Rozwój turystyki, budowa bazy noclegowej (agroturystyki), - Rozwój rolnictwa	• Zmniejszająca się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, • Konkurencja w regionie pośród obszarów atrakcyjnych dla turystyki weekendowej i jednodniowej, • Konkurencja w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, • Ograniczenia prawne dotyczące obszarów chronionych

Źródło: Opracowanie własne

4. WYNIKI SONDAŻU SPOŁECZNEGO

4.1. Obserwacje i wnioski z wywiadu z kluczowymi reprezentantami społecznymi Gminy

Wywiady telefoniczne z głównymi interesariuszami Strategii Rozwoju Gminy przeprowadzone zostały przez pracowników ŁARR S.A w miesiącu sierpniu 2013 roku. Realizatorom badania udało się uzyskać opinie od 38 respondentów, wśród których znaleźli się:

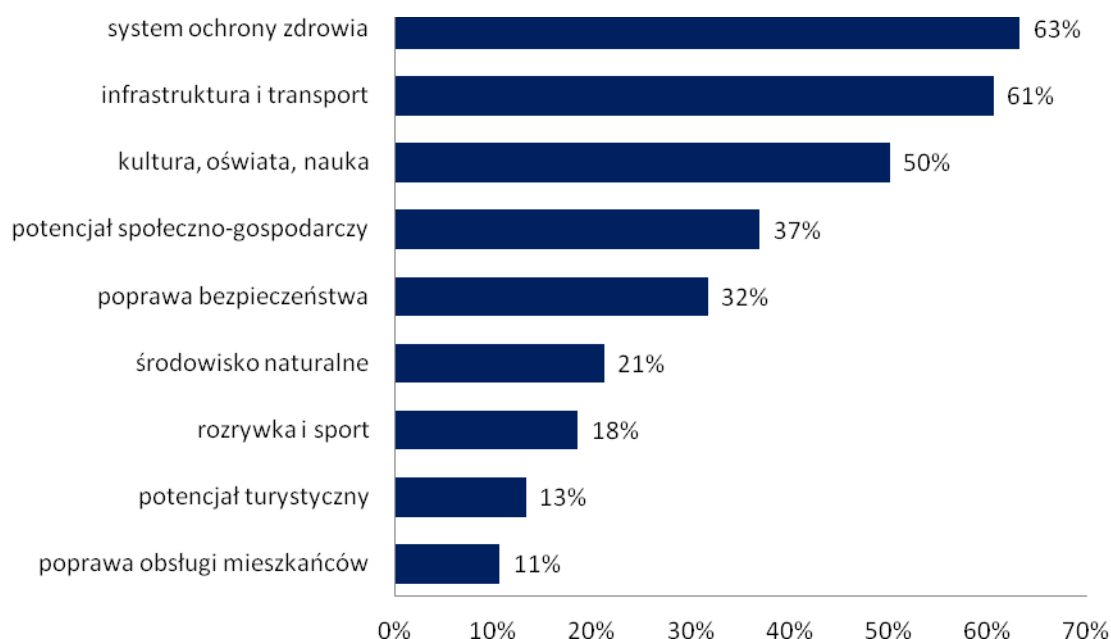
- 3 radni,
- 25 sołtysów,
- 2 dyrektorów placówek oświatowo-opiekuńczych,
- 3 przedstawicieli kół łowieckich,
- przedstawiciel policji,
- przedstawiciel organizacji pozarządowej.

W trakcie rozmowy telefonicznej respondenci zostali poproszeni o wskazanie trzech obszarów działań najważniejszych dla przyszłego rozwoju Gminy. Do wyboru zaprezentowano im dziewięć możliwości:

1. Kultura, oświata i nauka
2. Rekreacja i sport
3. Infrastruktura i transport
4. Potencjał społeczno – gospodarczy
5. Potencjał turystyczny
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. System ochrony zdrowia
8. Poprawa bezpieczeństwa
9. Funkcjonowanie Urzędu Gminy i jego pracowników.

Statystykę uzyskanych odpowiedzi ilustruje wykres zamieszczony na kolejnej stronie niniejszego opracowania.

Rysunek 31. Najistotniejsze obszary przyszłych zmian w opinii interesariuszy

Źródło: Opracowanie własne

Najważniejszym zagadnieniem strategii dla głównych interesariuszy są sprawy związane z poprawą funkcjonowania systemu ochrony zdrowia – wskazało na nie 63% wszystkich biorących w wywiadzie osób. Na drugim miejscu wymieniano najczęściej potrzebę działań w obszarze rozwoju infrastruktury i transportu, a na trzecim kwestie dotyczące kultury, oświaty i nauki, o których mówiła połowa respondentów.

Następnie każdy z uczestników wywiadu został poproszony o wymienienie trzech konkretnych działań, które w najbliższym czasie Gmina powinna podjąć w ramach wcześniej wskazanych obszarów priorytetowych.

Rysunek 32. Ochrona zdrowia

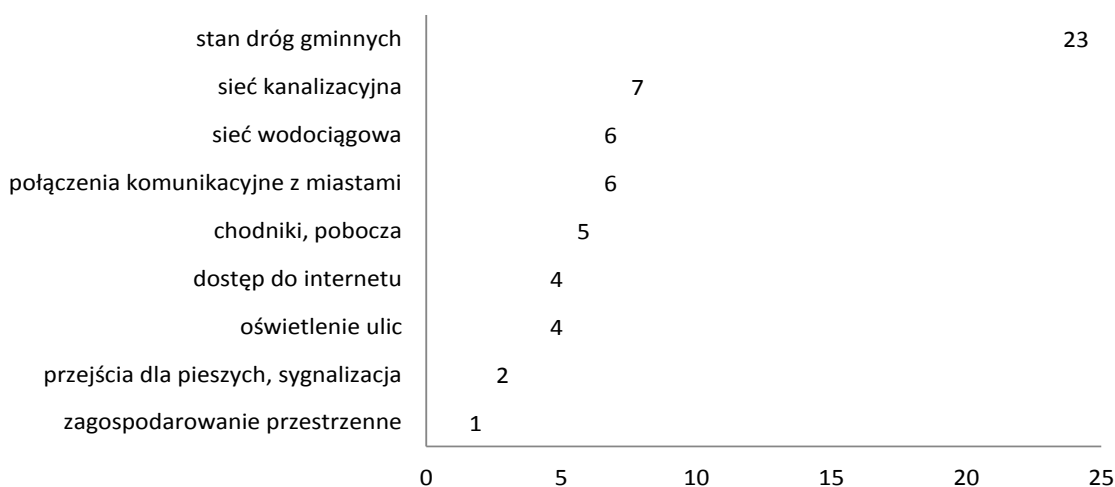

Źródło: Opracowanie własne

Mówiąc o systemie ochrony zdrowia respondenci koncentrowali się przede wszystkim na ograniczonym obecnie dostępie do specjalistycznej opieki lekarskiej – wskazywało na niego blisko 83% grupy osób, którzy uznali ochronę zdrowia za obszar priorytetowy. W rozmowach wymieniano takich specjalistów jak stomatologa, okulistę, kardiologa, neurologa, ginekologa, pediatrę czy ortopedę. Dwanaście spośród wszystkich biorących udział w wywiadzie osób uznało, iż konieczne jest ułatwienie dostępu do podstawowej i specjalistycznej opieki lekarskiej – w tym skrócenie czasu oczekiwania na wizytę. Podobna liczba respondentów stwierdziła, iż na terenie Gminy warto organizować bezpłatne badania profilaktyczne m.in. z profilaktyki nowotworowej. W trakcie wywiadów telefonicznych odnotowano pojedyncze głosy postulujące konieczność zwiększenia liczby funkcjonujących aptek oraz potrzebę zmodernizowania obecnych placówek leczniczych. Jedna z osób podkreśliła, iż pozytywnie na kondycję zdrowotną lokalnej społeczności wpłynąć mogłaby promocja sportu i aktywnego trybu życia.

Drugim najistotniejszym, zdaniem głównych interesariuszy, obszarem przyszłych działań Gminy jest rozwój lokalnej infrastruktury i transportu, na który wskazało 61% wszystkich osób uczestniczących w wywiadach telefonicznych.

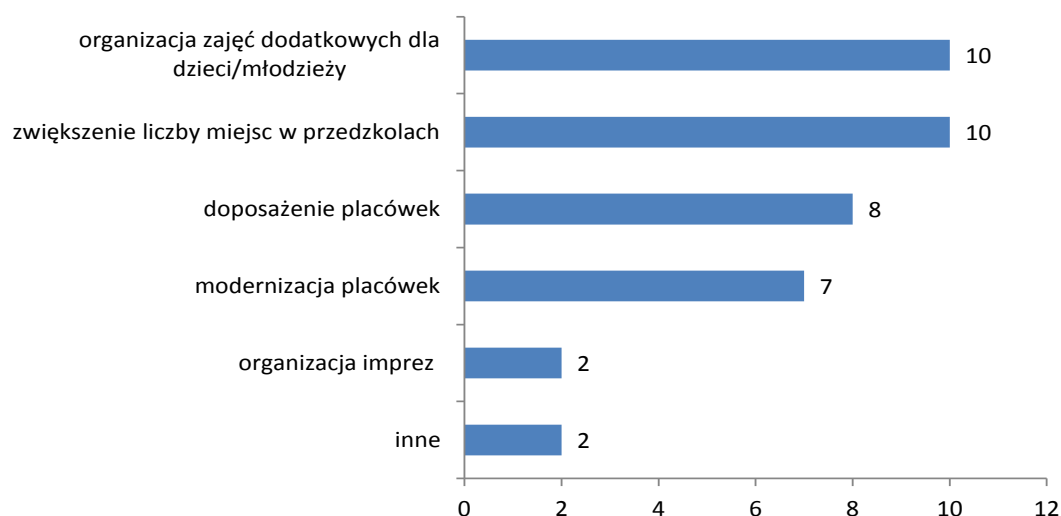
Rysunek 33. Rozwój infrastruktury i transportu

Źródło: Opracowanie własne

Wszyscy respondenci, którzy wybrali ten obszar jako priorytetowy, wskazywali w dalszych swoich wypowiedziach na konieczność poprawy stanu dróg gminnych. Blisko jedna trzecia osób z tej grupy uznała także za niezbędną kontynuację rozwoju sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie całej Gminy. Pięciu respondentów (22% grupy) podkreśliło wagę działań związanych z polepszeniem stanu poboczy i chodników, a czterech – oświetlenia ulic. Pojedyncze głosy dotyczyły również potrzeb zwiększenia dostępu do Internetu, wprowadzenia sygnalizacji świetlnej i przejść dla pieszych w miejscach newralgicznych oraz utworzenia planów zagospodarowania przestrzennego. Zagadnienia związane z kulturą i nauką zajęły trzecie miejsce na liście obszarów priorytetowych wg opinii osób biorących udział w wywiadach telefonicznych – wymieniło go 50% wszystkich interesariuszy.

Rysunek 34. Kultura, oświata, nauka

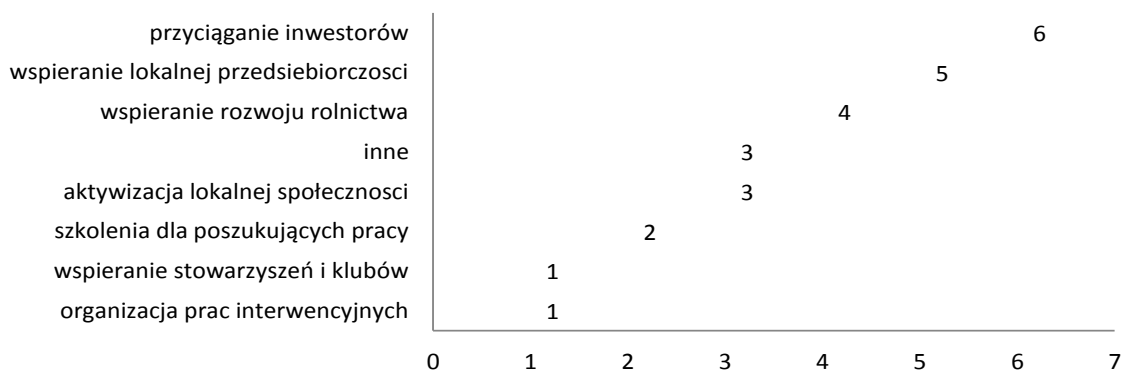

Źródło: Opracowanie własne

W rozmowach najczęściej sygnalizowano potrzebę wzbogacenia oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (w formie kół zainteresowań, języka obcego, zajęć wyrównawczych) oraz zapewnienia opieki przedszkolnej dla wszystkich dzieci (jedna z osób proponowała budowę nowego przedszkola). Na kolejnych miejscach wymieniano konieczność doposażenia w niezbędny sprzęt (np. kserokopiarki, pomoce dydaktyczne, sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu) i konieczność modernizacji placówek kulturalno – oświatowych (m.in. oddania do użytku hali sportowej, remonty świetlic). Tylko dwóch respondentów uznało, że Gmina powinna organizować więcej festynów i imprez o charakterze masowym. Wśród innych zgłaszanych propozycji odnotowano postulaty dotyczące podniesienia poziomu nauczania w lokalnych szkołach i zwiększenia środków finansowych przeznaczanych na funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury.

Mniej istotne były dla badanej grupy zagadnienia dotyczące rozwoju potencjału społeczno – gospodarczego Gminy. Wskazało go podczas rozmów 37% wszystkich respondentów.

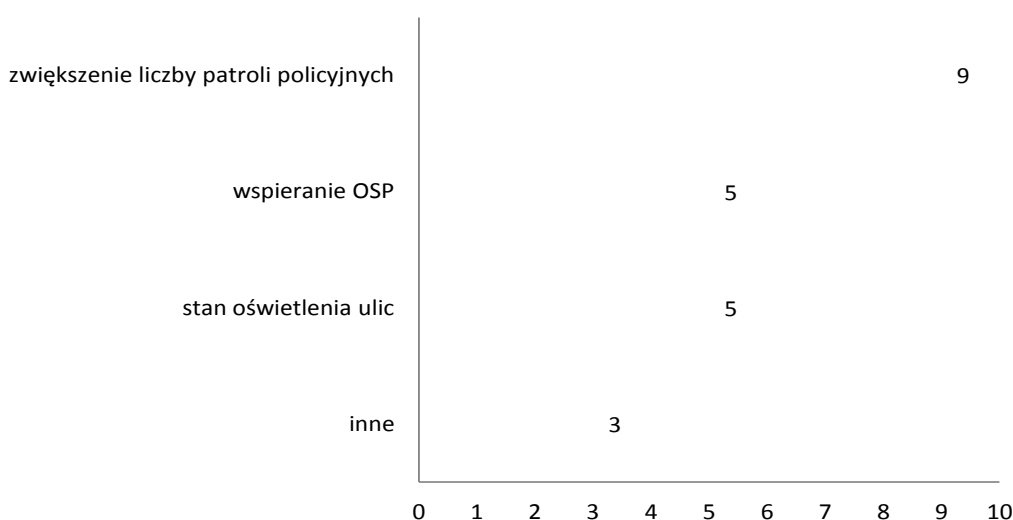
Rysunek 35. Potencjał społeczno – gospodarczy

Źródło: Opracowanie własne

Uwagi do zadań, które Gmina powinna podejmować w ramach rozwoju obszaru potencjału społeczno – gospodarczego dotyczyły głównie przygotowywania oferty atrakcyjnej dla potencjalnego inwestora. Pozostałe głosy respondentów odnosiły się do potrzeby wspierania lokalnej przedsiębiorczości, rozwoju Specjalnej Strefy Ekonomicznej, choć przedstawiciele grupy interesariuszy oczekują również podejmowania bezpośrednich inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, budowaniem zakładów produkcyjnych. Czterech respondentów podkreśliło wagę wzmocnienia sprawnego funkcjonowania sektora rolniczego. Odnotowano również pojedyncze uwagi na temat zwiększania aktywności mieszkańców, podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez organizowanie odpowiednich do ich potrzeb szkoleń, czy uruchomienia prac interwencyjnych. Zasygnalizowano potrzebę zapewnienia pomocy osobom bezdomnym oraz rozwoju działalności lokalnych stowarzyszeń. Od władz Gminy oczekuje się zadbania o wizerunek miejscowości Widawa, jak i usprawnienia przepływu informacji na linii urząd – mieszkańcy. Piątym najczęściej wskazywanym przez respondentów obszarem działań jest poprawa poziomu bezpieczeństwa, o którym mówiło w trakcie wywiadu 32% całej grupy.

Rysunek 36. Bezpieczeństwo

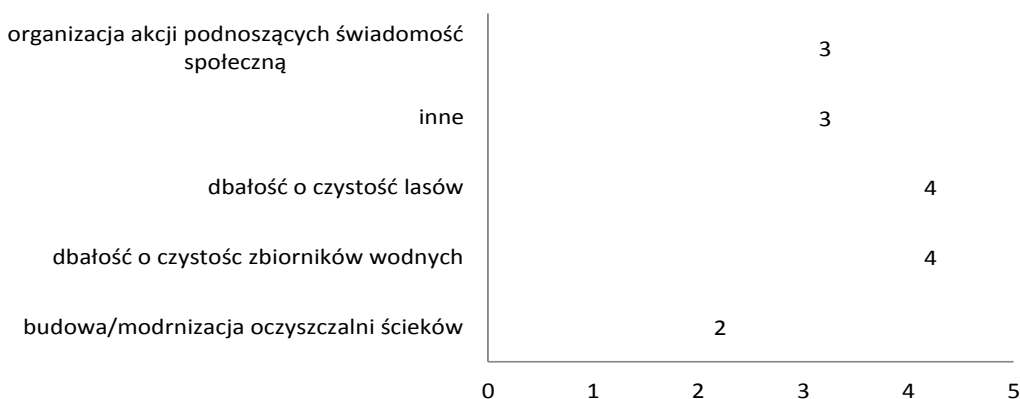

Źródło: Opracowanie własne

Wypowiedzi interesariuszy koncentrowały się wokół konieczności zwiększenia liczby i częstotliwości patroli policyjnych pracujących na terenie całej Gminy. Pięciu rozmówców chciałoby, aby Gmina kontynuowała działania wspierające funkcjonowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych, jak i zadbała o stan oświetlenia przy drogach lokalnych. Respondenci oczekują również wprowadzenia ograniczenia prędkości na terenach zabudowanych, podjęcia działań na rzecz zmniejszenia ruchu samochodów ciężarowych przejeżdżających przez teren Gminy oraz zapewnienia odpowiedniego oznakowania drogowego. Jedna z osób zgłosiła również problem związany z estetyką Gminy – proponowano montaż ławek w miejscach publicznych oraz zadbanie o lokalną zielen (przycinanie

krzewów). Kolejne miejsce wśród najważniejszych obszarów przyszłych interwencji władz Gminy zajęła tematyka związana z poprawą stanu środowiska naturalnego – wskazało na nią 21% badanej grupy.

Rysunek 37. Środowisko naturalne

Źródło: Opracowanie własne

W opinii respondentów do najważniejszych priorytetów w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego zaliczyć należy dbałość o czystość lasów, jak i zbiorników wodnych. W ten sposób odpowiedziało po 10% badanych. Nieco mniej, bo 8% uczestników badania za istotne uznało organizację akcji podnoszących świadomość ekologiczną. W odpowiedziach ankietowanych pojawiła się również budowa/modernizacja oczyszczalni ścieków. W grupie odpowiedzi inne najczęściej wskazywano na działania związane z rozwojem sieci kanalizacyjnej. Siódme miejsce na liście obszarów priorytetowych zajęły działania związane z rozrywką i sportem – za istotne uznało je 18% głównych interesariuszy biorących udział w wywiadach.

Rysunek 38. Rozrywka i sport

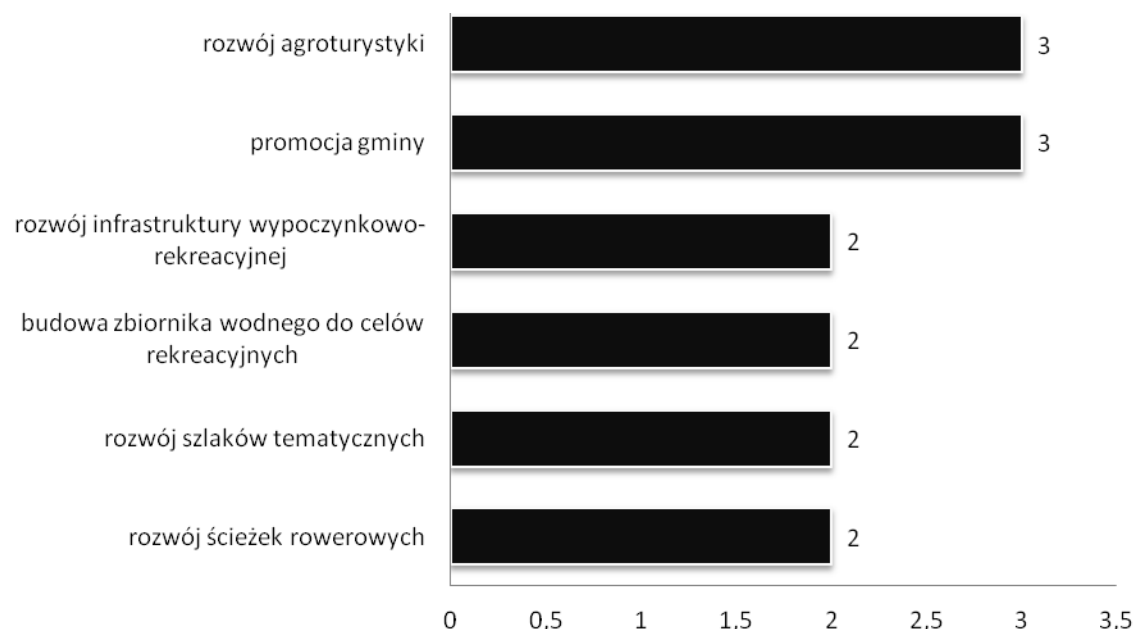

Źródło: Opracowanie własne

W wywiadach najczęściej wspomniano o funkcjonujących na terenie Widawy klubach i drużynach sportowych, podkreślając konieczność ciągłego wspierania ich działalności, również poprzez bezpośrednią pomoc finansową. Czterech rozmówców chciałoby, aby w najbliższych latach zmodernizowane zostały znajdujące się w Gminie obiekty sportowe, a kolejne cztery osoby dostrzegają potrzebę wzbogacenia zaplecza sportowego o zupełnie nowe miejsca aktywności (m.in. boiska, ośrodek sportu, basen). Trzy osoby uznały, iż dobrym pomysłem będzie organizacja imprez sportowych (w tym promujących sport wśród ludzi młodych), zaś tylko dwóch respondentów wskazało na konieczność poszerzenia kalendarza wydarzeń w Gminie o festyny i imprezy o charakterze rozrywkowym.

Jednym z najmniej istotnych, zdaniem grupy głównych interesariuszy, obszarów działań priorytetowych był potencjał turystyczny, wskazany w trakcie rozmów jedynie przez pięć osób, co stanowiło 13% wszystkich respondentów.

Rysunek 39. Potencjał turystyczny

Źródło: Opracowanie własne

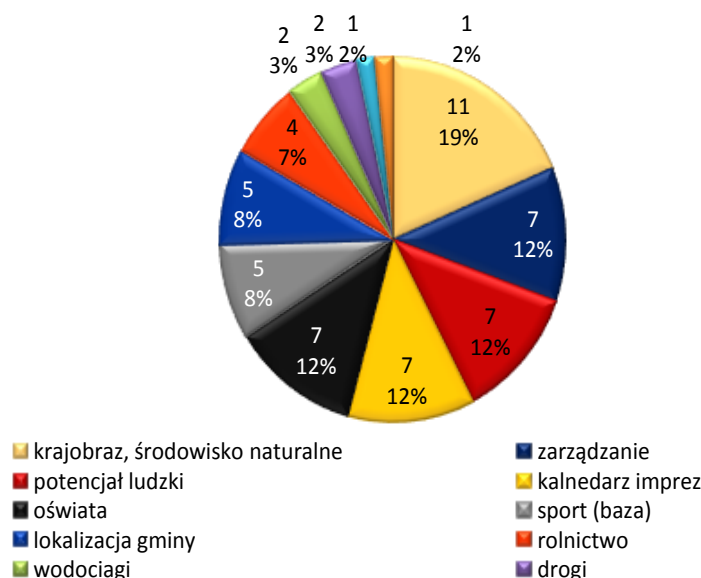
Nieliczne wypowiedzi dotyczące potencjału turystycznego Gminy wskazywały przede wszystkim na konieczność podejmowania przez mieszkańców inicjatyw agroturystycznych oraz potrzebę prowadzenia skutecznej akcji promocyjnej. Odnotowano pojedyncze głosy sugerujące rozwój infrastruktury wypoczynkowo – rekreacyjnej, budowę kąpieliska, szlaków tematycznych oraz ścieżek rowerowych prowadzących potencjalnego turystę przez najciekawsze tereny Gminy.

Tylko cztery osoby określiły jako obszar priorytetowy działania związane z poprawą funkcjonowania Urzędu Gminy. W nielicznych uwagach, co do funkcjonowania jednostki, respondenci postulowali zwiększenie dostępności urzędu dla wszystkich mieszkańców, organizację punktu informacyjnego oraz oczekiwali wzrostu aktywności urzędu i ograniczenie liczby obowiązków składanych na barki sołtysów.

W ostatniej części wywiadu telefonicznego respondenci zostali poproszeni o wskazanie trzech, najważniejszych z ich punktu widzenia, mocnych i słabych stron Gminy oraz wskazanie trzech potencjalnych szans i zagrożeń dla jej przyszłego rozwoju.

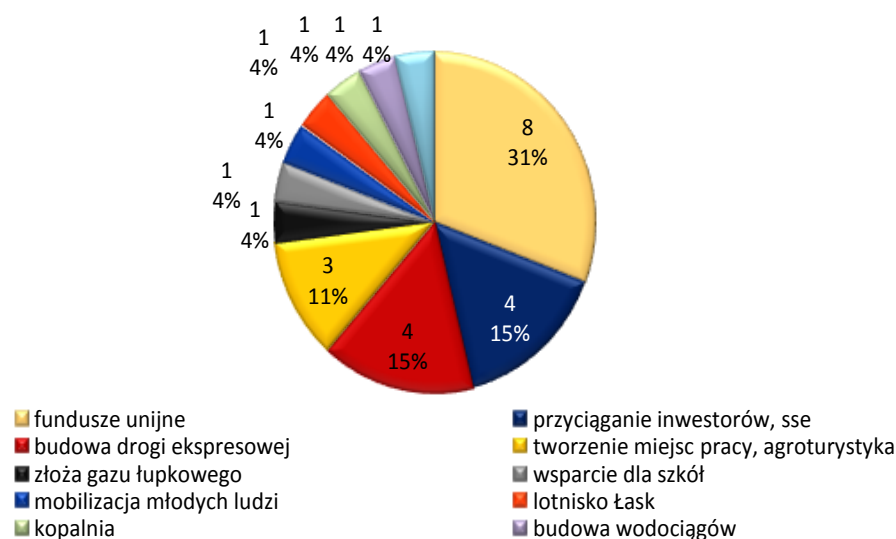
Wśród najczęściej wskazywanych atutów Gminy Widawa znalazły się piękny krajobraz oraz czyste środowisko naturalne. Następnie respondenci podkreślali jako mocną stronę: dobre zarządzanie Gminą, potencjał związany z lokalną społecznością oraz ciekawą ofertę kulturalną i edukacyjną. Z kolei szans Gminy upatruje się najczęściej w związku z możliwością pozyskiwania środków unijnych oraz działaniami zwiększającymi jej atrakcyjność inwestycyjną, a także budową drogi ekspresowej S 8 zwiększającej dostępność komunikacyjną regionu.

Rysunek 40. Mocne strony w opinii interesariuszy

Źródło: Opracowanie własne

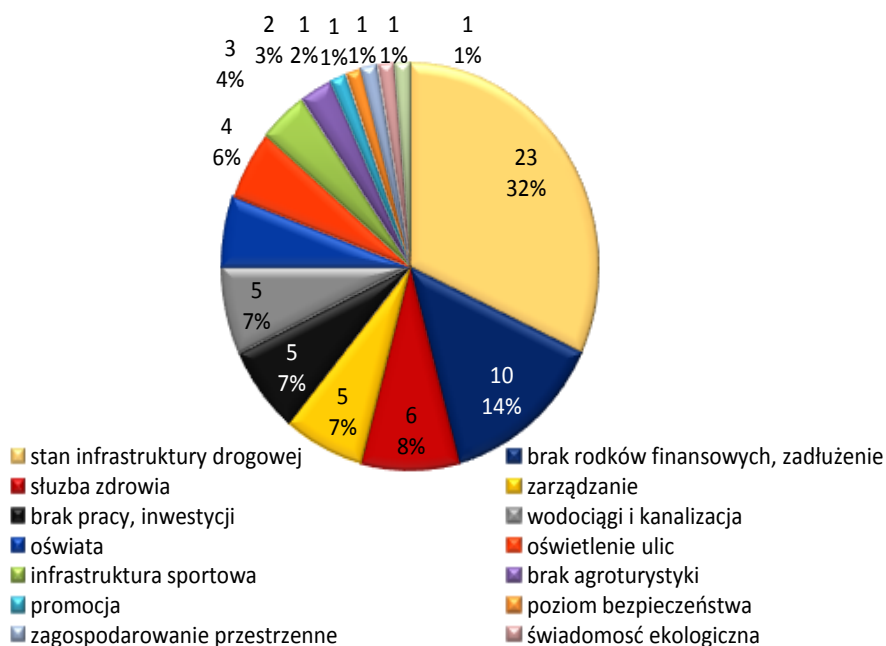
Rysunek 41. Szanse rozwoju w opinii interesariuszy

Źródło: Opracowanie własne

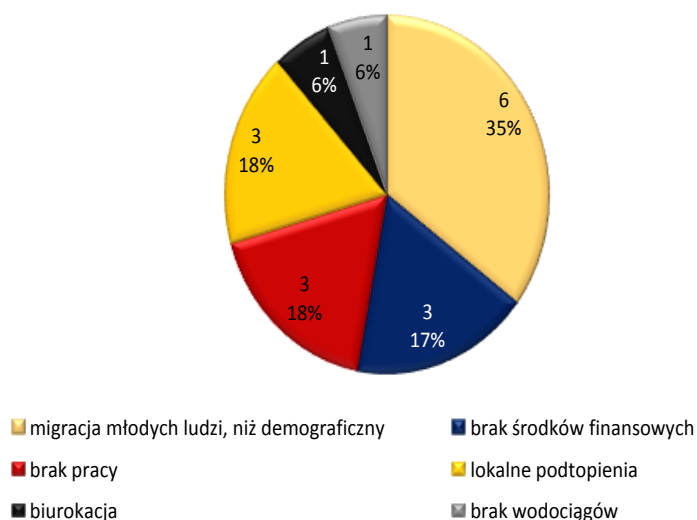
Zdecydowanie więcej osób potrafiło podczas rozmowy wskazać na słabe strony swojej Gminy, wśród których wymieniano przede wszystkim: zły stan infrastruktury drogowej oraz bardzo ograniczoną ilość środków finansowych w budżecie Gminy i jej zadłużenie. Kolejną wadą zgłaszaną w trakcie wywiadu był stan służby zdrowia i oferty jej placówek funkcjonujących na terenie Gminy. Najpoważniejszym zagrożeniem definiowanym przez respondentów jest migracja ludzi młodych i niż demograficzny, które skutkują starzeniem się społeczeństwa.

Rysunek 42. Słabe strony Gminy w opinii interesariuszy

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 43. Zagrożenia rozwoju Gminy w opinii interesariuszy

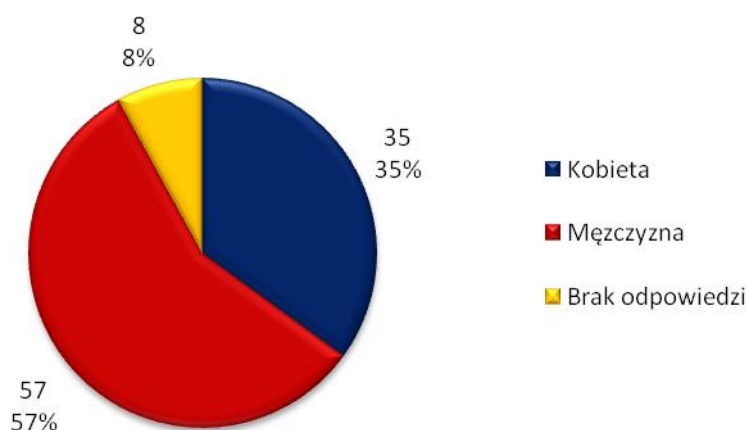
Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obserwacje i wnioski z badania ankietowego z mieszkańcami Gminy

Badanie zostało przeprowadzone na terenie Gminy Widawa w dniu 9 sierpnia 2013 roku. Zrealizowane zostało przez firmę Pheno sp. z o.o. na zlecenie Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. Mieszkańcy, którzy zdecydowali się na wypełnienie ankiety, byli dobrze nastawieni do badania. Duża część osób, która odmówiła, tłumaczyła się brakiem czasu oraz kompetencji. Przeprowadzając badanie nie udało się wyczuć wyraźnych nastrojów w Gminie. Badani nie komentowali sytuacji w swoim miejscu zamieszkania – ani pozytywnie, ani negatywnie.

Respondenci biorący udział w badaniu zostali dobrani drogą losową, spełniali oni jedno wspólne kryterium, którym był fakt mieszkania w Gminie Widawa. W badaniu wzięło udział 100 respondentów, z czego większość stanowili mężczyźni (57%). Kobiety pozostając w mniejszości stanowiły 35% ankietowanych, a 8% z ankietowanych nie odpowiedziało na pytanie o płeć.

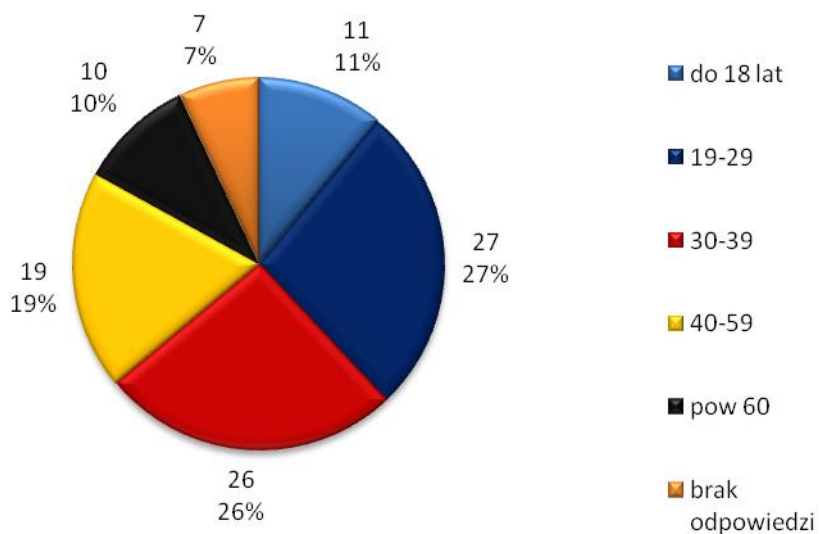
Rysunek 44. Podział respondentów według płci

Źródło: Opracowanie własne

Najliczniejszą grupę respondentów pod względem wieku stanowiły osoby młode od 19 do 29 roku życia – 27% wszystkich badanych. Podobnie licznie reprezentowani byli mieszkańcy trzydziestoletni – 26% respondentów. Blisko jedna piąta ankietowanych (19%) to osoby pomiędzy 40 a 59 rokiem życia, jedną dziesiątą stanowią osoby starsze, które przekroczyły 60 rok życia. Najmniej liczni wśród osób wypełniających ankietę byli ludzie bardzo młodzi – do 18 roku życia (11%). 7% badanych nie odpowiedziało na pytanie o wiek.

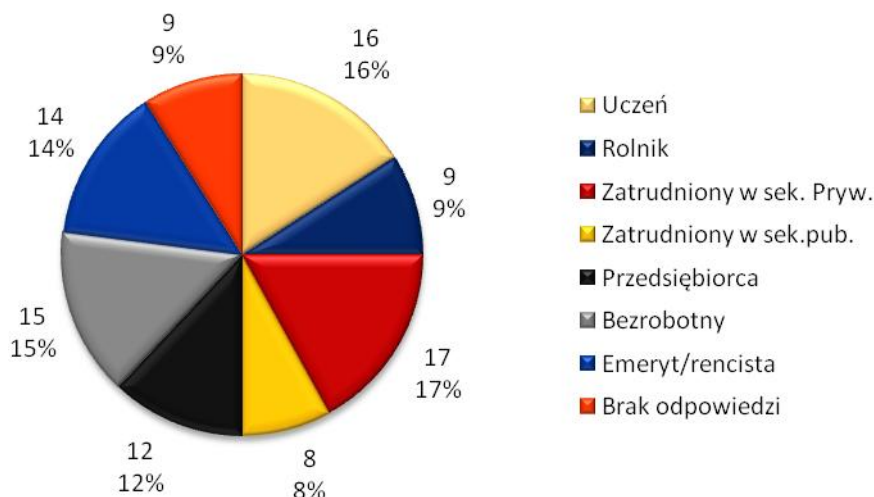
Rysunek 45. Podział respondentów według wieku

Źródło: Opracowanie własne

Osoby biorące udział w badaniu różniły się pod względem statusu zawodowego. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby zatrudnione w sektorze prywatnym – 17% oraz uczniowie – 16%. Kolejną, niewiele mniejszą grupą byli respondenci deklarujący status bezrobotnego – 15%. Spośród wszystkich osób biorących udział w badaniu 14% grupy reprezentowało emerytów/rencistów, a 12% osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. Mniej niż jedna dziesiąta ankietowanych to rolnicy (9%) oraz osoby zatrudnione w sektorze publicznym (8%). Spośród wszystkich respondentów, 9% osób nie ujawniło swojego statusu zawodowego.

Rysunek 46. Podział respondentów według statusu zawodowego

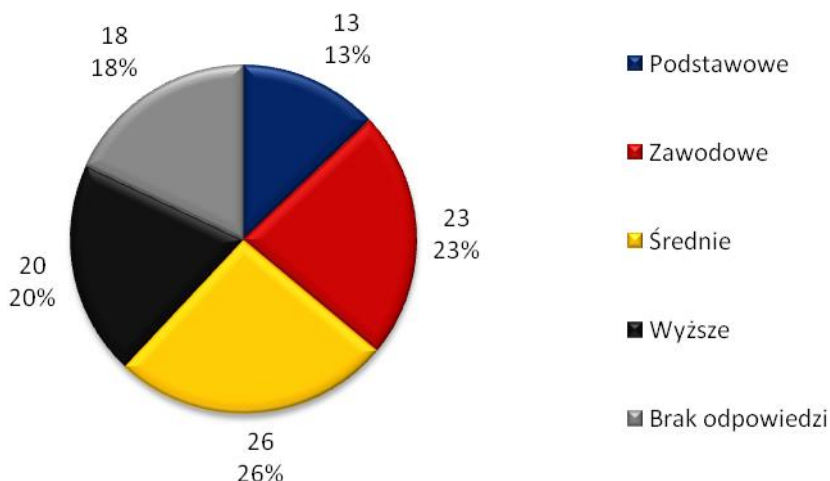

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem wykształcenia najwięcej, bo ponad jedna czwarta respondentów (26%) to osoby z wykształceniem średnim. Kolejne 23% ankietowanych zadeklarowało posiadanie wykształcenia

zawodowego, a jedna piąta – wyższego. Tylko 13% całej grupy posiada wykształcenie podstawowe. Aż 18 osób nie udzieliło w ankietach odpowiedzi na to pytanie.

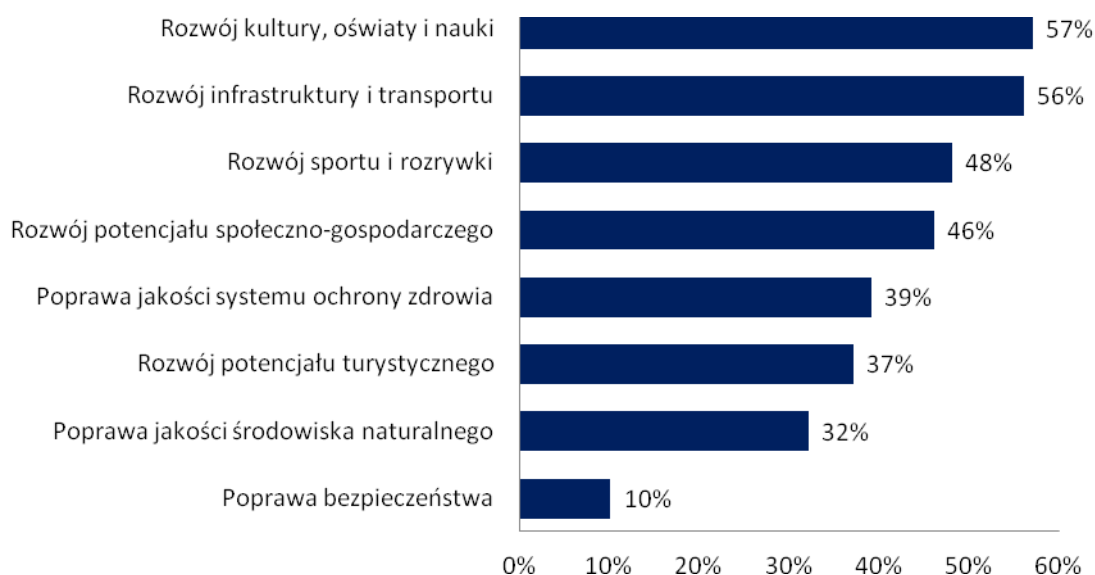
Rysunek 47. Podział respondentów według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne

W pierwszym pytaniu, respondenci mieli wskazać trzy spośród ośmiu obszarów, które ich zdaniem powinny stanowić priorytety dla rozwoju Gminy Widawa w perspektywie najbliższych lat. Następnie zostali poproszeni o wymienienie trzech kluczowych dla tych obszarów inicjatyw.

Rysunek 48. Najistotniejsze obszary przyszłych zmian w opinii mieszkańców

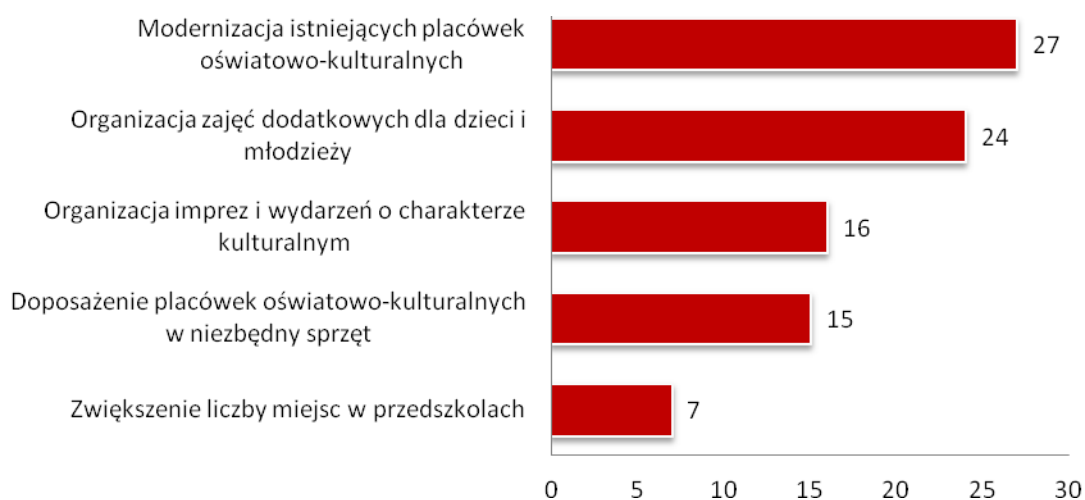

Źródło: Opracowanie własne

Najistotniejsze dla ankietowanych mieszkańców Gminy były działania związane z rozwojem obszaru kultury, oświaty i sportu (57%) oraz infrastruktury i transportu (56%), na które wskazała ponad połowa wszystkich badanych osób. Trzecim najczęściej wskazywanym przez respondentów obszarem priorytetowym był rozwój sportu i rozrywki (48%).

W obszarze dotyczącym rozwoju kultury, oświaty i nauki respondenci akcentowali przede wszystkim potrzebę modernizacji funkcjonujących na terenie Gminy placówek oświatowo – kulturalnych (szkoły, GOK) – wskazało ją 47% grupy, która wypowiedziała się na temat priorytetowej roli tego obszaru.

Rysunek 49. Rozwój kultury, oświaty i nauki

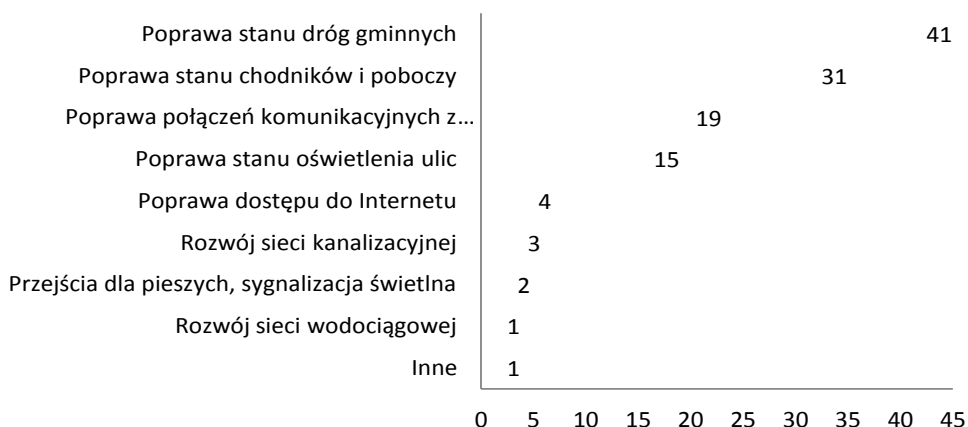

Źródło: Opracowanie własne

Następną w kolejności inicjatywą ważną dla mieszkańców Gminy Widawa, w tym obszarze jest wprowadzenie zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć językowych i sportowych. Na taką odpowiedź wskazały 24 osoby, co stanowi 42% grupy osób, które odniosły się do omawianego obszaru priorytetowego. Ankietowani dostrzegają również potrzebę organizacji wydarzeń i imprez kulturalnych (28% grupy). Kolejnym działaniem, na które zwróciło uwagę 26% tej grupy respondentów jest doposażenie placówek oświatowo – kulturalnych (szkoły, GOK) w niezbędny sprzęt (komputery). Tylko siedem osób (12% grupy) uznało, że powinna zostać zwiększona ilość miejsc dla dzieci w lokalnych przedszkolach.

Drugim, najczęściej wskazywanym w ankietach obszarem przyszłych działań jest wg 56% badanych mieszkańców Gminy Widawa rozwój infrastruktury i transportu.

Rysunek 50. Rozwój infrastruktury i transportu

Źródło: Opracowanie własne

W tym przypadku respondenci wymieniali przede wszystkim potrzebę poprawy stanu dróg gminnych (73% grupy) oraz poboczy i chodników (55%). Następną w kolejności ważną inicjatywą powinna być poprawa połączeń komunikacyjnych z większymi ośrodkami miejskimi (np. z Sieradzem i Bełchatowem), której oczekuje 34% grupy. Piętnastu respondentów (28%) uznało, że niezbędną w najbliższych latach inicjatywą powinno być poprawienie stanu oświetlenia ulic w Gminie. Odnotowano pojedyncze głosy dotyczące konieczności poprawy dostępu mieszkańców do Internetu (7%), dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnej (5%) oraz sygnalizacji świetlnej (3%). Tylko jedna z ankietowanych osób zgłosiła potrzebę rozwoju sieci wodociągowej. Jeden z respondentów zaznaczył rubrykę „inne” nie precyzując jednak swojej odpowiedzi w komentarzu.

Trzecim zagadnieniem na liście obszarów priorytetowych, które powinno być uwzględnione w planach rozwoju Gminy Widawa, jest rozwój sportu i rozrywki, na które wskazało 48% wszystkich ankietowanych osób.

Rysunek 51. Rozwój sportu i rozrywki

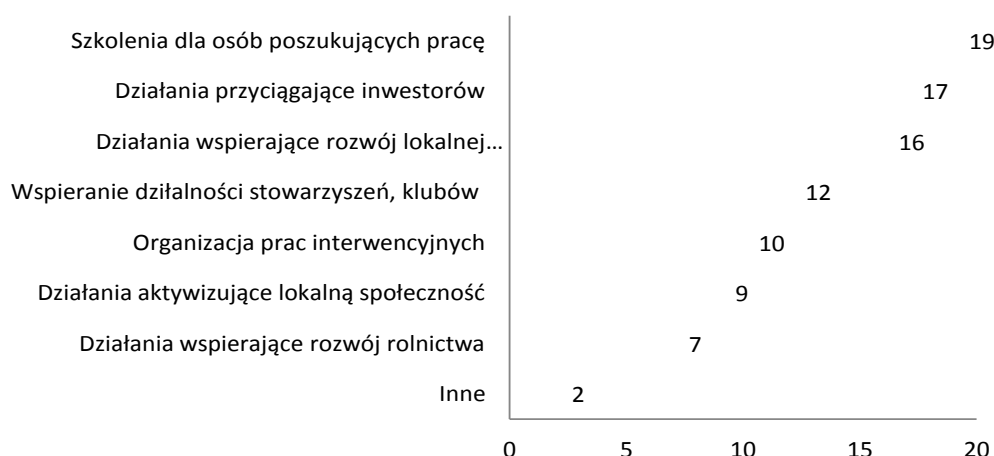

Źródło: Opracowanie własne

W tym obszarze, na największą uwagę według 54% grupy zasługuje inicjatywa związana z organizacją imprez masowych i festynów. Nie jest to zdecydowana większość, ponieważ podobnie liczna grupa osób wskazała na potrzebę wzbogacenia lokalnego zaplecza sportowego o nowe boiska (52% grupy). Respondenci dostrzegają również konieczność modernizacji istniejących już w Gminie obiektów pełniących funkcje sportowo – rekreacyjne (25%), jak również proponują przeprowadzanie turniejów i zawodów sportowych (25%). W celu wspierania aktywności sportowej mieszkańców Gminy warto także ich zdaniem podtrzymywać i rozwijać działalność lokalnych klubów i drużyn (19%).

Kolejnym pod względem ważności obszarem priorytetowym wskazywanym przez respondentów były działania z zakresu społeczno – gospodarczego, wspomniało o nim 46% ankietowanych mieszkańców Gminy Widawa.

Rysunek 52. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego

Źródło: Opracowanie własne

W kwestionariuszach najczęściej pisano o potrzebie wspierania osób poszukujących pracy – wskazało na nią 41% grupy. Sytuację gospodarczą w Gminie poprawić mogą zdaniem respondentów nowi inwestorzy, których należy zachęcać do przyjazdu i podejmowania działań w regionie (37%) oraz wspieranie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (35%). Dla dziesięciu osób istotna jest organizacja prac interwencyjnych (22%). Ankietowani dostrzegają także wagę aktywizowania lokalnej społeczności (20%) działających na terenie Gminy klubów i stowarzyszeń, które powinny móc liczyć na pomoc ze strony urzędów (26%). Tylko siedmiu mieszkańców zasygnalizowało konieczność podejmowania inicjatyw związanych z rozwojem rolnictwa na terenie Gminy. Dwóch respondentów uznało, iż Gmina powinna skupić się na tworzeniu nowych miejsc pracy oraz zapewnieniu zasiłków dla rolników znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Piąte miejsce wśród obszarów najważniejszych dla rozwoju Gminy zajmuje potencjał turystyczny – uwzględniony w ankietach przez 37% wszystkich respondentów.

Rysunek 53. Rozwój potencjału turystycznego

Źródło: Opracowanie własne

Pisząc o możliwości wykorzystania potencjału turystycznego, w kwestionariuszach najczęściej wskazywano na potrzebę budowy sieci ścieżek rowerowych prowadzących przez gminę (62% grupy) oraz podejmowanie skutecznych działań promocyjnych (51%). Mniej istotna jest dla ankietowanych osób kwestia organizowania imprez masowych (38%), jak i rozwoju działalności agroturystycznej (30%). Tylko sześciu respondentów wymieniło wśród potrzebnych inicjatyw rozwój lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej (16%) oraz budowę zbiornika wodnego (16%). Rozwój sieci ścieżek tematycznych jest ważny zaledwie dla pięciu ankietowanych mieszkańców Gminy Widawa. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia w Gminie Widawa jest jednym z priorytetowych obszarów działań dla 39% wszystkich respondentów.

Rysunek 54. Poprawa systemu ochrony zdrowia

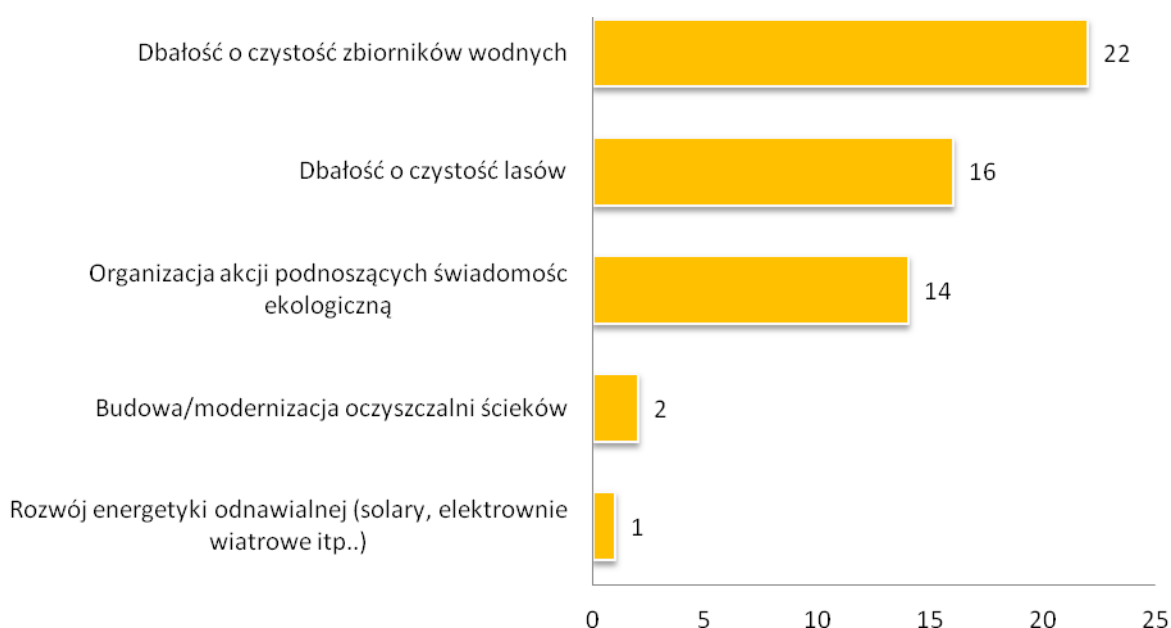

Źródło: Opracowanie własne

Ponad połowa osób (54%) wskazujących na priorytetową rolę ochrony zdrowia oczekuje poprawy dostępności do specjalistycznej opieki lekarskiej (przede wszystkim okulistów, ginekologów i kardiologów). Kolejnym elementem, na który zwróciło uwagę 49% grupy, jest organizacja bezpłatnych badań profilaktycznych (w tym USG). Zapewnienia mieszkańcom dostępu do podstawowej opieki lekarskiej chciałoby siedemnastu ankietowanych mieszkańców Gminy (44% grupy). Potrzebę modernizowania istniejących placówek opieki zdrowotnej widzi jedynie sześciu respondentów (16%), a tylko jedna uznała, iż warto byłoby zwiększyć liczbę funkcjonujących na terenie Gminy aptek (3%).

Przedostatnie miejsce, wśród wskazywanych w ankietach mieszkańców priorytetów, zajęły sprawy dotyczące poprawy jakości środowiska naturalnego – pisało o nim 32% wszystkich badanych osób.

Rysunek 55. Poprawa jakości środowiska naturalnego

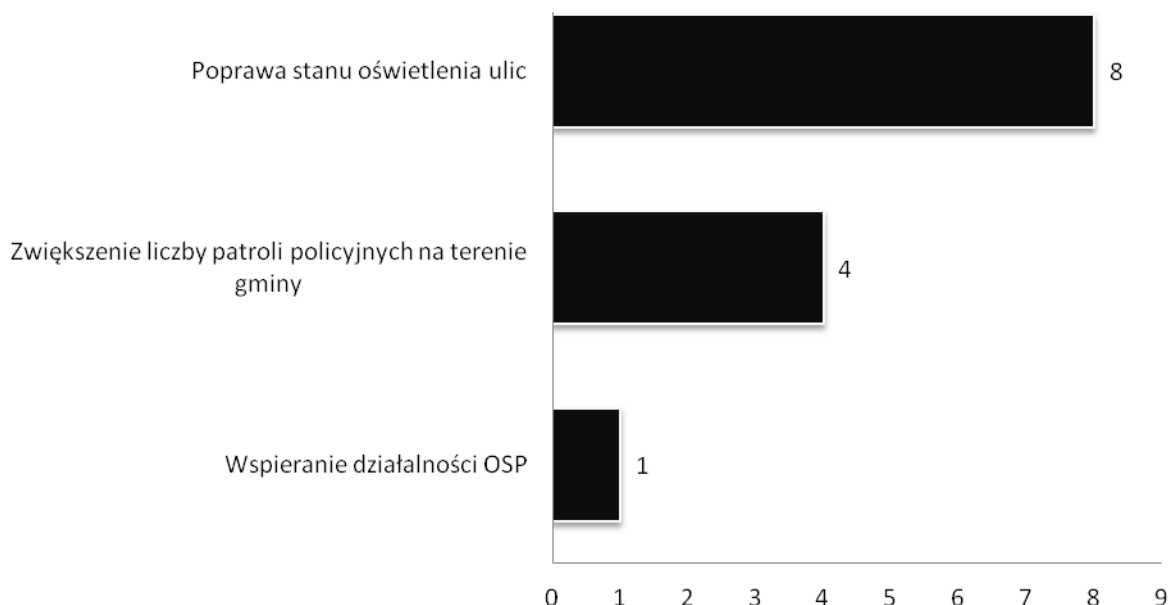
Źródło: Opracowanie własne

Mieszkańcy najczęściej koncentrowali się na stanie czystości rzek i zbiorników wodnych (68% grupy) oraz terenów zielonych (50%). Ich zdaniem dbałość o środowisko naturalne można zwiększyć głównie poprzez organizowanie akcji ekologicznych (44%). Tylko dwie osoby wskazały, iż Gmina powinna zmodernizować istniejącą oczyszczalnię ścieków, zaś jeden z respondentów upatruje szansy rozwoju w sektorze energetyki ze źródeł odnawialnych.

Ostatnim z istotnych obszarów działań, w opinii ankietowanych mieszkańców, dla przyszłego rozwoju Gminy Widawa jest poprawa poziomu bezpieczeństwa – wskazało ją 10% wszystkich respondentów.

W tym przypadku zdecydowana większość grupy podkreślała, że najważniejsza jest poprawa stanu oświetlenia ulic, zaś połowa osób wskazała na konieczność zwiększenia liczby funkcjonujących na terenie Gminy patroli policyjnych. Tylko jedna osoba uznała, że należy wspierać działalność jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Rysunek 56. Poprawa bezpieczeństwa

Źródło: Opracowanie własne

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie trzech kluczowych mocnych stron Gminy Widawa. Niestety znaczna część badanych (aż 61%) nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie. W opinii pozostałych osób największą zaletą Gminy Widawa są jej zabytki oraz tereny zielone, w tym parki, (36%). Dla kolejnych 13 osób istotny jest atrakcyjny krajobraz i położenie wśród dużej ilości zieleni, co sprawia, że Gmina odbierana jest jako miejsce ładne i przyjemne do zamieszkania. Kolejnych 11 respondentów zauważyło, że Gmina posiada ciekawą historię, którą może się poszczycić w regionie. Następne 8 osób stwierdziło, że kluczowymi mocnymi stronami Gminy jest jej dobra lokalizacja oraz posiadanie terenów pod przyszłe inwestycje. W ankietach odnotowano również 6 odpowiedzi związanych ze stworzeniem placu zabaw dla dzieci, a 5 z ankietowanych mieszkańców uznało, iż Gmina może się pochwalić czystym środowiskiem, wysokim poziomem bezpieczeństwa, mieszkańcami i bogatą ofertą wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Pozostałe pojedyncze odpowiedzi zamieszczane w ankietach dotyczyły pozytywnie ocenianego poziomu szkół oraz oświetlenia Gminy.

Obok atutów respondenci wskazali również na słabe strony swojej Gminy. Najczęściej wymieniano jako wady złą jakość dróg, chodników i poboczy (33 osoby), bezrobocie i niskie zarobki (23 osoby) oraz brak rozrywki i brak odpowiednich inwestycji (po 17 osób). Kolejne braki upatrywano w niewielkim zainteresowaniu władz Gminy potrzebami mieszkańców (15 osób). Skarżono się również na brak ścieżek rowerowych (11 osób) oraz zbyt wysokie zanieczyszczenie lokalnych rzek (8 osób). Zły stan oświetlenia dróg zgłosiło w kwestionariuszach 6 osób, zaś niewystarczający poziom opieki lekarskiej – 3 osoby. Tylko dwie z ankietowanych osób uznało, iż słabą stroną Gminy jest niski poziom lokalnych szkół.

W kolejnym punkcie kwestionariusza respondenci mieli okazję do zaproponowania swojego hasła reklamowego dla Gminy Widawa. Otrzymano odpowiedzi od 11 osób. Najciekawsze z nich zaprezentowano poniżej:

- Nasza Gmina najlepsza i najładniejsza.
- Nasza Gmina wita wszystkich sercem.
- Nasza Gmina pokazowa.
- Widawa jest twoja.
- Gmina Widawa szansą na dobre życie.
- To jest Widawa właśnie!
- Widawa to dobra Gmina.

Zależności pomiędzy odpowiedziami, a płcią, wiekiem, statusem zawodowym i wykształceniem

Większość biorących udział w badaniu ankietowym kobiet uznała za najważniejszy dla rozwoju Gminy obszar związany z infrastrukturą i transportem (62% grupy). Ponad połowa z nich wskazała również na istotną rolę działań dotyczących kultury, oświaty i nauki (57%) oraz sprawnie funkcjonującego systemu ochrony zdrowia (54%). Nieco mniej ważne wg ankietowanych mieszkanek Gminy są kwestie rozrywki i sportu oraz szeroko rozumiany potencjał społeczno-gospodarczy regionu (46%). Kolejne miejsca w ich rankingu obszarów priorytetowych zajęły: poprawa jakości środowiska naturalnego (40%), rozwój potencjału turystycznego (14%) oraz poprawa poziomu bezpieczeństwa (8%).

W badaniu wzięło udział także 57 mężczyzn, którzy najczęściej wskazywali na istotną rolę rozwoju kultury, oświaty i nauki (60% grupy). Drugim najczęściej wskazywanym przez nich obszarem był rozwój infrastruktury i transportu (54%), a następnie rozwój rozrywki i sportu oraz potencjału turystycznego, które za istotne uważa 51% badanych mężczyzn. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego zyskał poparcie 44% respondentów, a ponad jedna piąta uznała za ważne sprawy związane z ochroną zdrowia (28%) oraz jakością środowiska naturalnego (26%). Obszarem najrzadziej wskazywanym przez ankietowanych mężczyzn była poprawa poziomu bezpieczeństwa, który uwzględniło w swoich ankietach 10% grupy.

Analizując odpowiedzi ankietowanych mieszkańców pod względem ich przynależności do poszczególnych grup wiekowych można zauważyć, że dla osób najmłodszych (do 18 roku życia) najistotniejsze były zagadnienia związane z rozwojem rozrywki i sportu (72% grupy) oraz kultury, oświaty i nauki (63%). Blisko połowa z nich uznaje za ważne kwestie dotyczące rozwoju potencjału turystycznego oraz ochrony zdrowia (45%), a ponad jedna trzecia chciałaby skoncentrować się na problemach środowiska naturalnego (36%). Najmniej uwagi młodzi ludzie poświęcają w swoich ankietach poziomowi bezpieczeństwa w Gminie (27%).

Najliczniej reprezentowani w badaniu dwudziestolatkowie, za najważniejsze dla przyszłego rozwoju Gminy uznają inicjatywy w obszarze infrastruktury i transportu (73% grupy) oraz kultury i nauki (63%). Połowa z nich podkreśliła także istotną rolę rozrywki i sportu (50%). Na kolejnych miejscach

plasuje się tematyka związana z potencjałem społeczno – gospodarczym (38%), turystycznym (30%) oraz ochroną zdrowia (27%). Mniej niż jedna czwarta ankietowanych osób z tej grupy wskazała jako ważne kwestie związane z poprawą stanu środowiska naturalnego Gminy (23%). Najmniej istotny, podobnie jak w poprzedniej grupie wiekowej, był obszar dotyczący poprawy poziomu bezpieczeństwa (11%).

Kolejną grupą respondentów były osoby w wieku od 30 do 39 roku życia, którzy stanowili łącznie 26% wszystkich ankietowanych. Według tej grupy badanych najistotniejszymi priorytetami dla władz Gminy powinny stać się rozwój infrastruktury i transportu, rozwój rozrywki i sportu oraz rozwój potencjału społeczno – gospodarczego, na które wskazało po 51% grupy. Blisko połowa trzydziestolatków uważa również za priorytetowy obszar kultury, oświaty i nauki (48%). Niewiele mniej, bo 40% osób z tej grupy wiekowej wskazało na znaczącą w rozwoju Gminy rolę turystyki, zaś 33% na konieczne podjęcie działań w celu poprawy systemu ochrony zdrowia. Poprawa jakości środowiska naturalnego jest istotnym elementem jedynie dla 26% badanych trzydziestolatków.

Nieco starsi respondenci, czyli osoby pomiędzy 40 a 59 rokiem życia, stanowiący łącznie 19% wszystkich badanych, najczęściej wskazywali jako najważniejszy dla rozwoju Gminy obszar kultury, oświaty i nauki (63% grupy). Ponad połowa z nich podkreśla również potrzebę działań nakierowanych na rozwój potencjału społeczno – gospodarczego Gminy oraz jej infrastruktury i transportu (52%). Na kolejnym miejscu wymieniano najczęściej potrzebę wykorzystania potencjału turystycznego (47%) oraz inicjatywy związane ze sportem i rozrywką (42%). Nieco ponad jedna trzecia badanych z tej grupy uznała za priorytetowe przedsięwzięcia z zakresu poprawy systemu ochrony zdrowia (37%) oraz środowiska naturalnego (36%). Podobnie jak w opiniach osób z poprzednich grup wiekowych najmniej istotny jest obszar poprawy poziomu bezpieczeństwa, na który wskazało w ankietach jedynie 10% grupy.

Najstarszymi respondentami były osoby powyżej 60 roku życia, którzy stanowili 10% wszystkich ankietowanych mieszkańców Gminy. W tej grupie wiekowej najczęściej pojawiającą się odpowiedzią związaną z obszarami priorytetowymi był obszar rozwoju kultury, oświaty i nauki oraz potencjału społeczno – gospodarczego, na które wskazywało 60% grupy. Połowa grupy podkreśliła również istotną funkcję rozwoju infrastruktury i transportu oraz systemu ochrony zdrowia. Następnym istotnym elementem, według 40% ankietowanych z tej grupy, jest poprawa jakości środowiska naturalnego. Najmniej uwagi poświęcono kwestiom związanym ze sportem i rozrywką oraz potrzebą poprawy poziomu bezpieczeństwa w Gminie (30%).

Badani respondenci byli także rozróżnieni ze względu na status zawodowy. Dla grupy uczniów (w tym studentów) najistotniejszymi obszarami do przyszłych działań Gminy są rozwój rozrywki i sportu (na który wskazało 66% grupy) oraz rozwój infrastruktury i transportu (60%). Kolejnymi ważnymi kwestiami są według nich obszary kultury, oświaty i edukacji (53%) oraz rozwój potencjału społeczno – gospodarczego, turystyki i systemu ochrony zdrowia (po 40%). Najmniej istotne są z ich punktu widzenia inicjatywy nakierowane na poprawę stanu środowiska naturalnego (33%) oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa (13%).

Kolejną grupę ankietowanych osób stanowili rolnicy – 9% wszystkich respondentów. Według 85% tej grupy najważniejszy obszar przyszłych działań Gminy powinien koncentrować się wokół problematyki kultury, oświaty i nauki. Ponad połowa z nich podkreślała również w odpowiedziach istotną rolę infrastruktury i transportu (62%). Nieco mniej ważna była dla przedstawicieli grupy rolników kwestia poprawy stanu środowiska naturalnego (50%) oraz rozwój potencjału społeczno – gospodarczego i turystycznego (37%). Na potrzebę poprawy jakości systemu ochrony zdrowia zwróciło uwagę 25% rolników, a najmniej istotne są ich zdaniem działania związane z poprawą bezpieczeństwa (12%).

Osoby zatrudnione w sektorze prywatnym to 17 % wszystkich biorących udział w badaniu mieszkańców Gminy. W opinii tej grupy przeważają głosy, iż najważniejsze dla przyszłego rozwoju Gminy są działania związane z rozwojem kultury, oświaty i nauki (65%) oraz infrastruktury i transportu (59%). Na kolejnych miejscach wymieniano najczęściej kwestie dotyczące rozrywki i sportu (53%) i poprawy stanu środowiska naturalnego (41%). Ponad jedna trzecia grupy wskazywała na ważną rolę rozwoju turystyki (35%), zaś nieco ponad jedna czwarta podkreśliła potencjał związany z rozwojem społeczno-gospodarczym (29%). Najmniej kluczowe są zdaniem przedstawicieli sektora prywatnego kwestie dotyczące systemu ochrony zdrowia (17%) i bezpieczeństwa (6%).

Respondenci zatrudnieni w sektorze publicznym stanowili jedynie 8% grupy wszystkich ankietowanych. Rozkład ich odpowiedzi dotyczących obszarów priorytetowych był dość równomierny. Rozwój infrastruktury i transportu zyskał 66% wskazań, rozwój rozrywki i sportu, rozwój kultury, oświaty i nauki oraz rozwój potencjału społeczno – gospodarczego po 55%. Kolejnym kluczowym obszarem działań dla 44% respondentów była turystyka oraz poprawa jakości systemu ochrony zdrowia. Respondenci zatrudnieni w sektorze publicznym nie dostrzegali potrzeby podejmowania działań związanych z poprawą jakości środowiska naturalnego oraz poziomu bezpieczeństwa.

Większość ankietowanych przedsiębiorców (58%) wskazywała na potrzebę realizacji inicjatyw z zakresu infrastruktury i transportu oraz rozwój potencjału społeczno – gospodarczego i poprawę jakości systemu ochrony zdrowia (po 50%). Kolejnym najczęściej wskazywanym obszarem była turystyka oraz kultura, nauki i sport (po 41%). Również w tej grupie za najmniej ważne uznano zagadnienia związane z poprawą bezpieczeństwa (16%) oraz jakości środowiska naturalnego (8%). Bezrobotni mieszkańcy Gminy, którzy stanowili 15% wszystkich badanych osób, najczęściej wskazywali na priorytetową rolę kultury i nauki oraz sportu (60%). Ponad połowa z nich uznała również za istotną poprawę i rozwój infrastruktury oraz transportu (53%). Na kolejnym miejscu ich listy rankingowej pojawia się potencjał turystyczny, który za priorytetowy uważa 46% grupy. Jedna piąta grupy podkreśliła ważną rolę systemu ochrony zdrowia oraz środowiska naturalnego. Najrzadziej w ankietach osób bezrobotnych pojawiały się kwestie dotyczące konieczności poprawy poziomu bezpieczeństwa w Gminy (6%).

Emeryci i renciści stanowili jedną z najmniej licznych grup wśród ankietowanych mieszkańców Gminy. W ich opinii działania władz Gminy powinny się koncentrować przede wszystkim na rozwoju

potencjału społeczno – gospodarczego (69%) oraz poprawie stanu środowiska naturalnego (61%). Ponad połowa z nich dostrzega również istotną rolę obszaru kultury i nauki, infrastruktury i transportu oraz ochrony zdrowia (po 54%). Mniej istotne są z ich punktu widzenia kwestie związane z turystyką (38%), rozrywką i sportem oraz poziomem bezpieczeństwa w gminie (30%). Nie dostrzeżono w badaniu żadnych zależności pomiędzy deklarowanym przez ankietowanych wykształceniem a wyznaczaniem kolejności obszarów priorytetowych. Niezależnie od wykształcenia wśród najbardziej istotnych obszarów wymieniane są rozwój kultury, oświaty i nauki, rozwój rozrywki i sportu, rozwój potencjału społeczno – gospodarczego oraz rozwój infrastruktury i transportu.

5. MISJA I WIZJA

Misja i wizja porządkują przyszłość Gminy, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią wzorzec określający jej tożsamość, charakter i sposób postępowania. Określenie misji i wizji Gminy pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

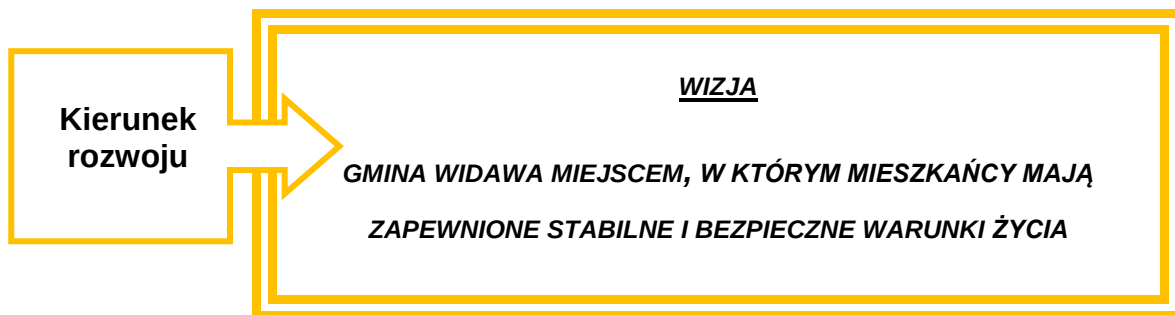
Analiza obecnej sytuacji Gminy na podstawie m.in. dostarczonych przez Urząd Gminy informacji oraz badania przeprowadzonego wśród mieszkańców, a także kluczowych reprezentantów Gminy, pozwoliło na zebranie danych i informacji niezbędnych do opracowania misji i wizji Gminy Widawa na najbliższe lata. Formułując misję i wizję rozwoju Gminy Widawa do roku 2020, wzięto pod uwagę następujące czynniki:

- uwarunkowania zewnętrzne – czynniki niezależne od działań podejmowanych przez władze Gminy,
- uwarunkowania wewnętrzne – potencjał i problemy endogeniczne Gminy,
- aktualne dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym i krajowym,
- wnioski z badania sondażowego wśród mieszkańców i kluczowych reprezentantów społecznych.

Celem wyznaczenia misji i wizji jest określenie optymalnego kierunku rozwoju Gminy w przyszłości oraz ram dla działań realizowanych w strategii. Wizja określa stan docelowy, do osiągnięcia którego Gmina będzie dążyć w kolejnych latach, do 2020 roku. Wizja rozwoju powinna więc odpowiedzieć na pytanie, jak będzie wyglądała sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy po upływie danego okresu, uwzględniając realizację planowanych działań strategicznych. Natomiast misja określa sposób osiągnięcia stanu docelowego. Zdefiniowanie misji i wizji jest kluczowym elementem strategii, któremu podporządkowane są wszystkie cele realizowane przez gminę oraz działania podejmowane w ramach tych celów.

5.1. Wizja i misja oraz strategiczne kierunki rozwoju

Istotą zdefiniowania misji jest wskazanie roli, jaką władze Gminy powinny pełnić w dążeniu do najbardziej pożądanego przyszłego kształtu Gminy Widawa (wizji) w oparciu o posiadane zasoby z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców Gminy i kluczowych interesariuszy. Sformułowana wizja daje wskazówki dotyczące kierunku i sposobu działania władz Gminy przyjętego do 2020 roku.

Osiągnięcie powyżej określonego stanu docelowego, będzie możliwe dzięki realizacji misji gminy, którą jest:

Tak sformułowana przyszła wizja i misja Gminy uwzględnia szereg kluczowych elementów:

- kapitał ludzki oraz szeroko rozumiane zasoby kulturowe i przyrodnicze determinujące atrakcyjność regionu,
- ukierunkowanie przyszłych działań władz Gminy na rozwój społeczno-gospodarczy w szczególności w zakresie rozwoju rolnictwa, oraz pełniejsze wykorzystanie posiadanego potencjału do rozwoju turystyki.

5.2. Strategiczne oraz operacyjne cele Gminy

ZIDENTYFIKOWANE CELE STRATEGICZNE WYZNACZAJĄ DOCELOWE, DŁUGOTERMINOWE KIERUNKI ROZWOJU GMINY WIDAWA. NASTĘPNYM KROKIEM JEST PRZEŁOŻENIE KIERUNKÓW ROZWOJU NA POZIOM SZCZEGÓŁOWYCH DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH POPRZECZ OKREŚLENIE I SFORMUŁOWANIE CELÓW OPERACYJNYCH.

Biorąc pod uwagę określoną w poprzednich rozdziałach misję i wizję Gminy oraz wyniki oceny jej potencjału, sprecyzowano zbiór poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Cele strategiczne, koncentrując się na oczekiwanych rezultatach, wskazywać nam będą określony na najbliższe lata kierunek rozwoju Gminy.

Dla każdego celu strategicznego wskazano cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie oczekiwanego stanu docelowego. Cele operacyjne koncentrować się będą na określonych, sprecyzowanych działaniach, jakie powinny zostać podjęte przez władze Gminy.

W trakcie przygotowania strategii dla trzech wypracowanych celów strategicznych, określono pięć celów na poziomie operacyjnym. W ramach każdego z wymienionych celów operacyjnych, zaproponowano katalog działań, które może realizować Gmina, aby osiągnąć zamierzony cel.

Przedstawiona w tym dokumencie lista celów i działań operacyjnych stanowi jedynie propozycję i nie należy jej traktować jako zbioru wyczerpującego wszystkie możliwości stojące przed Gminą. Są to sugestie i przykłady, które w zależności od potrzeb mogą być uzupełniane o kolejne elementy. Należy mieć na względzie fakt, iż wszystkie cele operacyjne wpływają na siebie wzajemnie i powinny być realizowane równocześnie.

5.2.1. Cel strategiczny 1

Poprawa infrastruktury i ochrona środowiska

Cel operacyjny 1.1

Poprawa infrastruktury technicznej

Cel operacyjny dotyczący konieczności poprawy infrastruktury technicznej na terenie Gminy Widawa sformułowany został na podstawie przeprowadzonej diagnozy Gminy oraz wyników badań ankietowych wśród kluczowych interesariuszy oraz mieszkańców. Zarówno mieszkańcy, jak i główni interesariusze Gminy poprawę i rozwój stanu infrastruktury oraz transportu stawiali na drugim miejscu jeśli chodzi o obszary priorytetowe dla rozwoju Gminy Widawa. Potrzeby związane z poprawą infrastruktury technicznej należą do najbardziej podstawowych potrzeb mieszkańców w zakresie bezpiecznego i komfortowego życia w przestrzeni gminnej. Zaniedbanie stanu infrastruktury drogowej oraz tej pozostającej w pasie drogowym może stanowić duże zagrożenie dla bezpieczeństwa zarówno mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. W związku z powyższym najwyższą koniecznością dla władz Gminy jest dbałość o stan infrastruktury technicznej na terenie Gminy.

W trakcie przeprowadzonych badań największy nacisk kładziono na konieczność poprawy stanu dróg gminnych oraz zapewnienie odpowiedniego stanu tzw. infrastruktury okołodrogowej. Stan dróg oraz pozostałej infrastruktury technicznej ma nie tylko wpływ na jakość życia mieszkańców Gminy, ale również na jej atrakcyjność w oczach potencjalnych inwestorów czy turystów. W związku z powyższym należy dołożyć starań, aby szeroko rozumiana infrastruktura techniczna rozwijała się w sposób zrównoważony zarówno w miejscach atrakcyjnych inwestycyjnie czy turystycznie, jak również w pozostałych częściach Gminy.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2020 celem zwiększenia dostępności województwa łódzkiego proponuje wzmocnienie i rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych w kontekście Gminy Widawa, w szczególności poprzez podwyższenie kategorii dróg powiatowych do wojewódzkich stanowiących istotne uzupełnienie podstawowego układu komunikacyjnego województwa np.: ciągu dróg nr 2311Ei 4536E o relacji Widawa – Pajęczno⁵⁹.

Z punktu widzenia PZPWŁ 2020 bardzo ważnym aspektem pozostaje również zmiana podejścia do nieskutecznej i zawodnej ochrony przeciwpowodziowej, polegającej m.in. na regulacji rzek, budowie obwałowań i zbiorników retencyjnych na rzecz odtwarzania naturalnych terenów zalewowych, które będą chronić przyrodę dolin rzecznych. W kontekście działań planowanych w tym zakresie jak

⁵⁹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2020, str. 130.

również w zakresie zmian prawnych dotyczących zakazu inwestowania na terenach zalewowych pojawiają się tereny w Gminie Widawa⁶⁰.

PZPWŁ 2020 odnosi się również do kwestii związanej z budową gazociągu przedstawiając rekomendacje dla Operatora Systemów Przesyłowych Gaz – System odnośnie budowy gazociągów wysokiego ciśnienia m. in. na linii m. Sieradz – Widawa z odgałęzieniem do Sędziejowic i gm. Sieradz⁶¹.

Rysunek 57. Rekomendacje Operatorów Systemów Przesyłowych Gaz – System

Źródło: PZPWŁ 2020

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2020 w jednym ze swoich głównych celów dotyczącym równoważenia systemu osadniczego i poprawy spójności terytorialnej regionu kładzie również duży nacisk na wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Proponowane działania:

- modernizacja dróg gminnych,
- przygotowanie infrastruktury zlokalizowanej w pasie drogowym z przeznaczeniem dla pieszych i rowerzystów (ścieżki rowerowe, chodniki, pobocza, oświetlenie ulic, sygnalizacja),
- doposażenie jednostek porządku publicznego,
- przebudowa targowiska,
- działania wspierające budowę linii gazociągowej.

⁶⁰ Ibidem, str. 182.

⁶¹ Ibidem, str. 236.

Cel operacyjny 1.2

Ochrona środowiska

Turystyczny rozwój obszaru może stanowić ogromną szansę zarówno dla zachowania wartościowego dla rekreacji ekosystemu w gminie Widawa, jak i unikatowego charakteru środowiska naturalnego Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Działania Władz Gminy powinny być tak zaplanowane, aby miały charakter zrównoważonego rozwoju. Dlatego należy zdecydowanie nawiązywać do ochrony wartości kulturowych, a także do ochrony procesów ekologicznych oraz uwarunkowań przyrodniczych.

Jednym z priorytetowych działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego Gminy powinien być rozwój sieci kanalizacyjnej wraz z działaniami stwarzającymi preferencyjne warunki do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Równolegle z rozwojem sieci kanalizacyjnej zaleca się dokończenie budowy sieci wodociągowej. Z uwagi na wyjątkowe usytuowanie Gminy pośród licznych rzek i cieków wodnych, dużym problemem z jakim zmagają się mieszkańcy są sezonowe powodzie. Dlatego właśnie ochrona przeciwpowodziowa winna być jednym z głównych działań Władz Gminy. Wskazuje się budowę zbiornika retencyjnego, jako podstawowe zadanie na najbliższy okres programowania w tym zakresie, natomiast dalsza ochrona przeciwpowodziowa powinna opierać się o współpracę z sąsiadującymi gminami. Do międzygminnej współpracy dążyć należy nie tylko w tym zakresie, ale pełnym, szeroko rozumianym temacie ochrony środowiska naturalnego.

W związku z tym, iż prawo Unii Europejskiej, jak również i polskie kładzie coraz większy nacisk na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii należy wziąć pod uwagę wdrażanie ekologicznych rozwiązań także na poziomie lokalnym. W tym celu dobrze byłoby podjąć działania w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej, jak również przeprowadzenie ich termomodernizacji. Działania takie z pewnością przyczynią się do poprawy jakości środowiska i pozytywnie wpłyną na wizerunek Gminy jako miejsca przyjaznego środowisku oraz atrakcyjnego przyrodniczo i krajobrazowo.

Proponowane działania:

- dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- stworzenie lokalnej grupy działania z sąsiednimi gminami, położonymi w dorzeczu Widawki w celu ochrony środowiska,
- wspieranie edukacji ekologicznej i promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców Gminy,
- wprowadzanie instrumentów prawnych, które zminimalizują zjawisko „dzikich wysypisk”,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności.

5.2.2. Cel strategiczny 2

Poprawa infrastruktury społecznej

Cel operacyjny 2.1

Poprawa infrastruktury społecznej i jakości życia mieszkańców

W ramach celu strategicznego jakim jest ogólna poprawa stanu infrastruktury dostępnej na terenie Gminy zidentyfikowano konieczność poprawy jej stanu w sferze społecznej. W opinii większości mieszkańców największe znaczenie dla przyszłego rozwoju Gminy mają kwestie związane ze sferą kultury, oświaty i nauki. Na ten obszar jako najistotniejszy wskazywała ponad połowa respondentów. Najwięcej głosów pojawiło się w kontekście konieczności modernizacji funkcjonujących na terenie Gminy placówek oświatowo - kulturalnych i rekreacyjno – sportowych.

Gminy wiejskie doświadczają szczególnych problemów związanych z dostępem do kultury i oświaty – w wielu miejscach zamykane są szkoły ze względu na trudności w ich finansowaniu, także środki przeznaczone na inwestycje w infrastrukturę pożytku publicznego są ograniczone i uzależnione w dużej mierze od możliwości ich zewnętrznego finansowania.

W związku z powyższym władze Gminy powinny podejmować działania zmierzające do utworzenia prężnego ośrodka kultury promującego Gminę. Takie centrum kultury w Gminie miałoby za zadanie, oprócz zapewnienia miejsca spotkań działającym na terenie Gminy organizacjom, również organizowanie imprez kulturalnych o charakterze lokalnym i regionalnym. W związku z faktem, iż wśród ankietowanych pojawiały się liczne głosy o niedostatecznej ofercie zajęć dodatkowych oraz wydarzeń i imprez kulturalnych adresowanych do mieszkańców, Gminny Ośrodek Kultury powinien odpowiadać za przygotowanie sprofilowanej oferty zajęć dodatkowych dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież, seniorzy).

W sferze społecznej funkcjonują również instytucje dbające o jakość życia mieszkańców np. ośrodek zdrowia, czy ośrodek pomocy społecznej, ośrodek kultury. Z przeprowadzonej diagnozy stanu Gminy oraz wyników sondażu wynika, iż istnieje potrzeba modernizacji obiektów, w których zlokalizowane są te instytucje. Koniecznym wydaje się być również wzrost nakładów na aktywizację społeczności lokalnej w zakresie zwiększenia wiedzy na temat bieżących działań podejmowanych w Gminie, a także informacji na temat możliwości pozyskiwania środków finansowych na planowane przedsięwzięcia.

Istotnym, z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, są bezwzględnie kwestie zdrowotne. Tylko zdrowe społeczeństwo może być aktywne kulturalnie, sportowo i społecznie. W związku z tym należy zwrócić również szczególną uwagę na wszelkie działania w sferze opieki zdrowotnej. W szczególności działania takie powinny być nakierowane na podniesienie poziomu zdrowia mieszkańców poprzez poszerzenie oferty specjalistycznych usług medycznych w SPZOZ w Widawie oraz podległych mu placówek. W tym wypadku istotne byłoby również doposażenie jednostki w potrzebny sprzęt medyczny, gdyż niejednokrotnie poszerzenie oferty jest z tym związane.

Należy pamiętać również jak ważne jest uczestnictwo jednostek samorządu terytorialnego w akcjach i kampaniach profilaktycznych w zakresie zwalczania chorób cywilizacyjnych. Działania takie w sposób zdecydowany podnoszą wykrywalność tych chorób i tym samym przyczyniają się do skuteczniejszego ich zwalczania. Władze Gminy powinny równolegle angażować się w akcje mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie istoty takich właśnie kampanii profilaktycznych, gdyż sam fakt przeprowadzenia akcji nie będzie skuteczny o ile nie wezmą w niej udziału sami mieszkańcy.

Proponowane działania:

- modernizacja i rozwój infrastruktury oświatowo – kulturalnej w tym: szkoły, przedszkola, biblioteki, ośrodki kultury, świetlice wiejskie
- budowa przedszkola,
- modernizacja infrastruktury i obiektów służby zdrowia,
- modernizacja infrastruktury i obiektów OSP oraz doposażenie jednostek,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury i obiektów pomocy społecznej,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury i obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- aktywizacja społeczności lokalnej np. poprzez organizację konsultacji społecznych, spotkań informacyjnych,
- poprawa komunikacji wewnętrznej w gminie poprzez współpracę z mieszkańcami w zakresie wymiany informacji, planowania rozwoju poszczególnych miejscowości i realizacji zadań publicznych, zastosowanie e – usług,
- prowadzenie profilaktyki w zakresie zwalczania chorób cywilizacyjnych,
- zwiększenie dostępu i rozszerzenie zakresu świadczeń, z uwzględnieniem specjalistycznych świadczeń medycznych.

5.2.3. Cel strategiczny 3

Wspieranie przedsiębiorczości

Cel operacyjny 3.1

Wspieranie działań inwestycyjnych

Kolejnym krokiem ku zdynamizowaniu rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy będzie wspieranie szeroko rozumianych działań inwestycyjnych. Niniejsze działanie jest podyktowane faktem istnienia ok. 30 ha terenów nadających się do celów inwestycyjnych oraz funkcjonowaniem podstrefy ŁSSE w Chociwii. Odpowiednie wykorzystanie tego potencjału może stać się głównym elementem przyspieszającym rozwój gospodarczy, skutkującym w efekcie podniesieniem poziomu życia mieszkańców. Na potrzebę działań przyciągających inwestorów zwracali również uwagę w swoich ankietach zarówno mieszkańcy Gminy, jak i jej główni interesariusze – w obu tych grupach była to jedna najczęściej wskazywanych inicjatyw jakiej oczekują od swojego samorządu w ramach rozwoju potencjału społeczno – gospodarczego.

Działania te powinny skupić się przede wszystkim na kontynuowaniu wyznaczania i zagospodarowania atrakcyjnych pod względem inwestycyjnym terenów. Wyznaczone tereny powinny mieć uregulowaną sytuację prawną oraz opracowany aktualny plan zagospodarowania przestrzennego. Istotnym dla potencjalnego inwestora elementem będzie uzbrojenie terenów nadających się do realizacji jego planów gospodarczych, jak również zapewnienie dogodnych warunków dojazdu. Jasnym i czytelnym sygnałem dla inwestorów podejmujących decyzje czy lokować swoje przedsięwzięcia na tym terenie może być także stworzenie dokumentu wyznaczającego „Politykę inwestycyjną Gminy”, będącego niejako rozbudowaną wersją oferty inwestycyjnej.

Istotne jest także wdrożenie i zapewnienie w gminie kompleksowego systemu obsługi inwestora - potencjalnego, jak również na kolejnym etapie jego funkcjonowania na lokalnym rynku. System ten mógłby działać w oparciu o wydelegowaną do tego zadania grupę roboczą – złożoną np. z pracowników pionu finansowego, administracyjnego, inwestycji i środowiska urzędu Gminy. Jedną z podstawowych kwestii jest również przygotowanie czytelnej, atrakcyjnej zarówno w formie jak i w treści przekazu – oferty inwestycyjnej oraz prezentowanie jej możliwie szerokiemu gronu odbiorców.

Jednocześnie ze względu na wysokość związanych z tym kosztów warto rozważyć współpracę na tym polu z innymi sąsiadującymi jednostkami samorządowymi – np. na targach branżowych, czy lokalnych mediach.

W przyszłości wśród potencjalnych inwestorów istotną rolę mogą zacząć odgrywać firmy zajmujące się wydobywaniem gazu łupkowego, którego poszukiwania rozpoczęły się również w powiecie wieluńskim. Dotychczas rozpoczęto badania geologiczne metodą sejsmiczną, które w przypadku pozytywnych wyników, należałoby kontynuować zwracając jednocześnie uwagę na konieczność ograniczenia skutków negatywnych dla środowiska (Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki) oraz mieszkańców regionu (producenci rolni).

Proponowane działania:

- systematyczna inwentaryzacja terenów inwestycyjnych
- uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje
- przygotowanie kompleksowej oferty i systemu obsługi potencjalnych inwestorów
- prezentacja oferty np. na www.paiz.gov.pl (Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych)
- aktywna promocja oferty inwestycyjnej w porozumieniu z lokalnymi samorządami (w tym stworzenie wspólnej oferty) np. na targach branżowych
- wspieranie inicjatyw związanych z wykorzystaniem naturalnych zasobów regionu – kontynuowanie badań w zw. z możliwością wydobywania gazu łupkowego
- prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych w celu przeciwdziałania ewentualnym protestom społecznym
- prezentacja produktów na targach, wystawach krajowych i zagranicznych
- zamieszczanie artykułów promocyjnych w lokalnych i krajowych mediach.

Cel operacyjny 3.2

Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości

Ze względu na rolniczy charakter Gminy (ok. 63% powierzchni stanowią użytki rolne) pierwszy cel operacyjny kładzie nacisk na wspieranie działających na jej terenie gospodarstw oraz promowanie inicjatyw gospodarczych zmierzających do rozwoju regionu. Istotną rolę tej gałęzi gospodarki podkreślono w Regionalnej Strategii Innowacji LORIS 2030, nazywając innowacyjne rolnictwo oraz przetwórstwo rolno – spożywcze jedną z lokomotyw wzrostu województwa łódzkiego. Innowacyjność w tym przypadku jest związana nie tylko z kwestią upraw czy hodowli, ale również całym procesem produkcji, przetwórstwa oraz dystrybucji. Biorąc pod uwagę, iż w regionie dominują gospodarstwa małe (ponad 52%), którym trudno osiągnąć przewagę konkurencyjną na rynku, warto promować tworzenie zrzeszeń, grup producentów rolnych. Podstawowe korzyści wynikające z działalności w strukturze grupy producenckiej to np. możliwości obniżenia kosztów produkcji poprzez tańszy zakup środków dzięki upustom dla zakupów hurtowych, wspólne korzystanie ze sprzętu, przygotowywanie produktów do handlu i ich sprzedaży. Uczestnictwo w grupie oferuje również lepszy dostęp do informacji rynkowej oraz stwarza większe możliwości inwestycyjne dzięki połączeniu kapitału poszczególnych osób. Jednocześnie rozłożone zostaje równomiernie na całą grupę ryzyko podejmowanych decyzji, co zmniejsza koszty ewentualnych nieudanych operacji handlowych. Dzięki funkcjonowaniu grupy, zapewnieniu odpowiedniej jakości produktów i ich ilości, zwiększa się szansa na zdobycie długoterminowych kontraktów z odbiorcami. Grupy producenckie są jednym ze sposobów skrócenia drogi pomiędzy wytwórcą, a konsumentem, co pozwala na zwiększenie marży bezpośrednio w przedsiębiorstwie. Integracja daje możliwość zabezpieczenia własnej bazy surowcowej oraz zbudowanie własnej sieci dystrybucji i sprzedaży.

Na schemacie poniżej zaprezentowano tradycyjny łańcuch dostaw występujący w rolnictwie.

Skrócony łańcuch dostaw, wskazany na kolejnym schemacie, preferowany w zapisach wspólnej polityki rolnej UE zapewnia ograniczenie kosztów związanych z pośrednikami, podkreśla rolę producenta, który zatrzymuje większą część przychodu.

Jest to rozwiązanie szczególnie atrakcyjne dla wszystkich zainteresowanych działalnością na tzw. rynku lokalnym i konsumentów w regionie. W osiągnięciu rentowności niezbędne będą warunki do magazynowania, przetwarzania i pakowania oraz sprzedaży swoich produktów bezpośrednio konsumentom, jak również wytwarzanie produktów o wysokiej jakości (np. produktów naturalnych,

ekologicznych, zdrowej żywności⁶²). Dobrym przykładem powoływania do istnienia małych form przetwórstwa rolno – spożywczego mogą być popularne w Stanach Zjednoczonych, ale również w Europie Zachodniej „inkubatory kuchenne” – obiekty wspierające przedsiębiorczość, przystosowane do wymogów przetwarzania żywności, świadczące pomoc zarówno techniczną jak i doradczą (np. technologa żywności). Sale w takich obiektach można wynająć na określony czas i przetworzyć, a także np. przygotować do sprzedaży produkowane bezpośrednio w swoim gospodarstwie produkty.

W celu zwiększenia szans powodzenia przedsięwzięć gospodarczych z regionu warto podejmować działania związane z wykreowaniem charakterystycznej dla danego miejsca marki produktów – nie tylko rolnych i spożywczych, ale również tych produkowanych poza sektorem (np. kosmetyki) oraz stworzenia miejsca do ich prezentacji i sprzedaży.

Tworzenie klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, to także postulowana w ankietach mieszkańców mobilizacja aktywności zawodowej lokalnej społeczności oraz zapewnienie wsparcia dla osób, które chciałyby rozpocząć własną indywidualną działalność gospodarczą. Pomocne w tym zakresie mogłoby być np. prowadzenie punktu konsultacyjnego wskazującego gdzie i jak pozyskać środki na jej rozpoczęcie. Również dla funkcjonujących już na rynku podmiotów istotne jest pozytywne nastawienie Gminy oraz jasna deklaracja wsparcia ich działalności np. poprzez opracowanie i wdrożenie wspólnie z organizacjami instytucji otoczenia biznesu preferencyjnych programów pomocy finansowej, systematyczną promocję w lokalnych mediach i podczas wydarzeń zewnętrznych. Jednym z głównych atutów Gminy Widawa jest atrakcyjność turystyczna. Ponad połowę jej powierzchni zajmuje Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, co skutkuje wysoką jakością środowiska naturalnego. Takie warunki w połączeniu z bliskością rzek sprawiają, że Gmina ma potencjał by stać się znaczącym ośrodkiem turystyki weekendowej w województwie, a także miejscem aktywnego wypoczynku. Opinie o konieczności rozwoju potencjału turystycznego dzielą, w sondażu społecznym, zarówno kluczowi reprezentanci Gminy, jak i mieszkańcy, przy czym główną uwagę zwracają oni na konieczność rozwoju agroturystyki. Rozwój obszaru turystycznego Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki został ujęty w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Zgodnie z nią rzeka Widawka jest predestynowana do rozwoju turystyki kajakowej, a przyległy obszar może zostać wykorzystany jako miejsce aktywnej turystyki, takiej jak jeździecka (fragment najdłuższego w Europie Łódzkiego Szlaku Konnego), rowerowa oraz geoturystyka, dzięki wyjątkowym geologicznym walorom Jury Krakowsko – Wieluńskiej, datowanym na ok. 150 mln lat.

Priorytetową sprawą jest poprawa istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury turystycznej. Wydzielenie odpowiednich obszarów, utworzenie pól i domów kempingowych, wspomaganych małą i średnią gastronomią, jest prostym rozwiązaniem na początek działań rozwojowych i z pewnością przyczyni się do konkurencyjności takich terenów, w szczególności w walce o niskobudżetowego turystę.

⁶² Wg prognoz agencji badawczej Inquiry szacunkowa wartość rynku żywności ekologicznej na rok 2015 wyniesie 700 mln zł (przy tempie wzrostu tego rynku w 2011 roku wynoszącym 25%) – Rynek żywności ekologicznej w Polsce 2011

Proponowane działania:

- wspieranie powstawania grup producenckich
- wspieranie utworzenia wspólnej marki dla produktów pochodzących z Gminy (np. mleczna kraina, miody, zioła, owoce), informacja i promocja na temat certyfikowania produktów
- doradztwo w zakresie nowych technologii produkcji
- promocja rozwoju upraw i przetwórstwa ekologicznego
- wspieranie rolników w procesie aplikowania o środki z funduszy zewnętrznych
- zrzeszenie lub udział w inicjatywach o charakterze klastrowym z zakresu przetwórstwa rolno-spożywczego
- promocja, rozwój i wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy (analiza potrzeb zw. Z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, organizacja szkoleń, punktów konsultacyjnych z udziałem specjalistów, promowanie rozwiązań z sektora ekonomii społecznej)
- opracowanie i wdrożenie systemów wsparcia finansowego dla lokalnych przedsiębiorców (np. preferencyjne programy kredytowo-pożyczkowe, poręczenia kredytowe)
- prezentacja produktów na imprezach wystawienniczych (targach, wystawach krajowych i zagranicznych), wspieranie liderów produkcji rolnej, organizacja własnych imprez o charakterze promującym (dożynki, giełdy produktów lokalnych/zdrowej żywności oraz przyznawanie wyróżnień)
- zamieszczanie artykułów promocyjnych w lokalnych i krajowych mediach poświęconych lokalnym produktom i producentom (również publikacja wydawnictw promocyjnych: folderów, filmów, płyt CD, map, katalogów, kalendarzy itp.),
- zagospodarowanie rzeki Widawki na cele rekreacyjne – stworzenie ścieżek rowerowych, parkingów, plaży, placów zabaw,
- stworzenie trasy spływów kajakowych,
- wyznaczenie miejsc na pola namiotowe i kempingi
- stworzenie infrastruktury transportowej na potrzeby turystyki,
- stworzenie lokalnej grupy działania z sąsiednimi gminami, położonymi w dorzeczu Widawki, w celu rozwoju turystyki na teren ponad gminny,
- wypracowanie i promocja turystycznej marki Gminy.

Cel operacyjny 3.3

Promocja

Skuteczne zwiększenie atrakcyjności Gminy w dużej mierze będzie uzależnione od działań promocyjno – marketingowych, mających na celu rozpropagowanie nowoczesnych instrumentów turystycznych regionu. Podejmowane działania promocyjne powinny ukazywać nowo utworzoną ofertę oraz zachęcać do turystyki rozumianej szeroko. Ważnym elementem świadczącym o wyróżniających się walorach środowiskowych Gminy Widawa są działania proekologiczne, do których oferta promocyjna powinna również nawiązywać.

W procesach marketingowych uwypuklone powinny być wspomniane wcześniej cechy turystyczne, czyli atrakcyjność środowiska przyrodniczego, bogata tradycja kulturowa oraz elementy historyczne. Wskazane jest, by tworzenie szlaków turystycznych było podejmowane we współpracy z innymi gminami, natomiast komplementarnym uzupełnieniem takiej kooperacji, byłaby jej kontynuacja na poziomie wspólnej promocji oferty.

Kluczowym działaniem jeśli chodzi o przyciągnięcie turystów może okazać się stworzenie i zabezpieczenie cyklicznego wydarzenia związanego z charakterystyczną cechą regionu. Przykładem tego może być wydarzenie o cechach historycznych lub ochrony środowiska, rajdu rowerowego, jak również spływu kajakowego. Odpowiednie nagłośnienie wydarzenia w mediach ogólnodostępnych oraz portalach miłośników wybranej dziedziny wydarzenia, w połączeniu z konkursami z nagrodami oraz darmowymi gadżetami z logo imprezy, przyczyni się do promocji nie tylko wydarzenia, ale propagowania całej marki Gminy lub regionu.

Kolejnym etapem w procesie tworzenia wizerunku Gminy, jako ośrodka otwartego na przyjezdnych i wartościowego ze względów turystycznych, może być wspieranie działań na rzecz rozwoju funkcji konferencyjno – kongresowej. Niewielka odległość od ośrodków miejskich, w których mieszczą się siedziby przedsiębiorstw działających na terenie województwa łódzkiego sprzyja wyborze Gminy Widawa na miejsce zorganizowania imprezy pracowniczej.

Proponowane działania:

- stworzenie marki regionalnej,
- promocja dedykowanych ofert dla zindywidualizowanych grup turystów,
- działania marketingowe w wojewódzkich mediach,
- skoordynowana współpraca z sąsiednimi gminami w obszarze promocji Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

5.2.4. Podsumowanie

Poniżej w zestawieniu tabelarycznym zaprezentowano streszczenie założeń misji, wizji oraz celów strategicznych i operacyjnych określonych dla Gminy Widawa na lata 2014 – 2020.

Tabela 27. Podsumowanie analizy strategicznej

WIZJA
GMINA WIDAWA MIEJSCEM, W KTÓRYM MIESZKAŃCY MAJĄ ZAPEWNIONE STABILNE I BEZPIECZNE WARUNKI ŻYCIA
MISJA
ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O ZASADĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

CELE STRATEGICZNE		
1. POPRAWA INFRASTRUKTURY I OCHRONA ŚRODOWISKA	2. POPRAWA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	3. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
CELE OPERACYJNE		
1.1 Poprawa infrastruktury technicznej	2.1 Poprawa infrastruktury społecznej i jakości życia mieszkańców	3.1 Wspieranie działań inwestycyjnych
1.2 Ochrona środowiska		3.2 Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości
		3.3 Promocja

Źródło: Opracowanie własne

Zestawienie tabelaryczne wskazuje zbiór celów strategicznych i operacyjnych, które Gmina powinna realizować, w kolejnym okresie programowania 2014 – 2020, w celu osiągnięcia zrównoważonego poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców. Ponieważ realizacja wszystkich działań mogłaby znacznie obciążyć budżet jednostki, będzie ona więc w wysokim stopniu uzależniona od możliwości pozyskania zewnętrznego dofinansowania – czy to w postaci dotacji, czy zaangażowania inwestorów prywatnych. Dlatego na etapie wdrożenia i wykonania zapisów strategii należy ocenić, które cele operacyjne są w danym momencie dla Gminy najistotniejsze i które w pierwszej kolejności należy realizować.

5.3. Sposoby i źródła finansowania działań

Zadania gmin w Polsce realizowane są głównie z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i zaangażowania władarzy gmin.

Sformułowane w niniejszej strategii i stanowiące podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, cele strategiczne i operacyjne, mogą być finansowane zarówno z dochodów własnych Gminy, jak i środków zewnętrznych, takich jak np.:

- środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego,
- środki z programów krajowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,

- środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska,
- środki z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa,
- pożyczki i kredyty bankowe,
- instrumenty zwrotne – JESSICA, JEREMIE,
- środki inwestorów prywatnych, w tym w formule PPP,
- środki z Fundacji na rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000”,
- środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej,
- środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- środki z Powiatowego Urzędu Pracy,
- środki z Lokalnej Grupy Działania „Dolina rzeki Grabi”,
- środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, w związku z nadchodzącym nowym okresem programowania 2014 – 2020, określenie szczegółowego katalogu możliwych źródeł finansowania ze środków UE nie jest możliwe z uwagi na trwającą fazę projektową prac nad określeniem zakresu i wymiaru wsparcia. W nowym okresie programowania podstawowym źródłem wsparcia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich będą środki dostępne w ramach II filaru Wspólnej Polityki Rolnej. Będzie ono uzupełnione środkami z polityki spójności.

Zgodnie z założeniami nowego budżetu, główna rola w realizacji zadań związanych z rozwojem terenów wiejskich spoczywać będzie na samorządach województw. Środki zatem płynąć będą przede wszystkim z programów regionalnych oraz ze zregionalizowanej części Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wykorzystanie możliwości nowego okresu programowania w istotnym stopniu uzależniona jest od aktywności władz Gminy i jej udziału w procesie konsultacji założeń do okresu nowej perspektywy finansowej, definiowanej przez dokumenty programowe.

6. SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGICZNYCH Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

1. Poprawa infrastruktury i ochrona środowiska	
1.1 Poprawa infrastruktury technicznej	
1.2 Ochrona środowiska	
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	<u>Filar 3: Spójność przestrzenna</u> Cel operacyjny 7: Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej 7.1. Wzmocnienie i rozwój systemów transportowych i teleinformatycznych 7.1.1. rozwój drogowych, kolejowych, lotniczych powiązań zewnętrznych i wewnętrznych o znaczeniu strategicznym 7.1.4. Poprawa dostępności do sieci informatycznych i usług teleinformatycznych 7.1.5. zabezpieczenie zaplecza infrastruktury transportowej i teleinformatycznej oraz sprzętu dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa publicznego. 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej 7.2.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo Cel operacyjny 8: Wysoka jakość środowiska przyrodniczego 8.2. Przeciwdziałanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych i antropogenicznych 8.2.1. zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej 8.2.2. zwiększanie retencjonowania wód 8.2.3. zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych (pożary, powodzie, wichury, szkodniki owadzie) i poważnych awarii <u>1.2. Obszary wiejskie</u> Cel strategiczny: atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, Wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego Strategiczne kierunki działań: 6. Wspieranie działań na rzecz poprawy dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym edukacji przedszkolnej, opieki zdrowotnej, oraz usług kultury i sportu. 7. Wspieranie rozwoju systemu transportu publicznego oraz sieci dróg powiatowych i gminnych istotnych dla zwiększania dostępności komunikacyjnej.
	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. <u>Sfera działań: Powiązania infrastrukturalne</u> Cel główny: Zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury Kierunek działań 1: Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych: • Rozwój układu regionalnego i wzmocnienie powiązań międzyregionalnych • podwyższenie kategorii dróg powiatowych do wojewódzkich (klasy G), stanowiących istotne uzupełnienie podstawowego układu komunikacyjnego województwa: ciąg dróg nr 2311E i 4536E o relacji Widawa – Pajęczno Kierunek działań 5: Bezpieczeństwo energetyczne województwa • Poprawa zaopatrzenia w gaz województwa Kierunek działań 6: Zwiększenie dostępności do mediów informacyjnych

	<u>IX. Rekomendacje</u> 4. Rekomendacje do zarządców dróg i operatorów sieci Rekomendacje do Operatora Systemów Przesyłowych Gaz – System Oddział w Rembelszczyźnie: <u>Sfera działań: Środowisko przyrodnicze</u> <u>Cel główny: Ochrona i poprawa stanu środowiska</u> <i>Kierunek działań 1: Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej</i> • Zachowanie, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej <i>Kierunek działań 2: Zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych</i> • Ochrona i wzbogacanie istniejących kompleksów leśnych zadrzewień <i>Kierunek działań 4: Zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości</i> • Poprawa jakości wód powierzchniowych • Zmniejszenie deficytu wód, będącego następstwem zarówno uwarunkowań przyrodniczych, jak i niewłaściwej gospodarki <u>Sfera działań: Obszary problemowe</u> <u>Cel główny: Minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych</u> <i>Kierunek działań 2: Ograniczenie zagrożenia powodziowego</i>
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020	<u>Oś priorytetowa III – Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska:</u> <i>Priorytet inwestycyjny 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym</i> <u>Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</u> <i>Priorytet inwestycyjny 5.2. promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi</i> <u>Cel tematyczny 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów</u> <i>Priorytet inwestycyjny 6.2. zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego</i>
2. Poprawa infrastruktury społecznej	
2.1 Poprawa infrastruktury społecznej i jakości życia mieszkańców	
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	<u>Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.</u> <u>Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.</u> <i>Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.</i> <i>Kierunek interwencji: poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy.</i> <u>Kapitał Ludzki.</u> <i>Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”. Kierunek interwencji: promocja diety poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci, szczególnie wynikających z łączenia kariery zawodowej z życiem rodzinnym</i>
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	<u>Filar 1. Spójność gospodarcza</u> <u>Cel operacyjny 2. Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy.</u> <u>2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej.</u>

	2.1.2. Rozwój szkolnictwa zawodowego. 2.2. Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy. 2.2.1. Aktywizacja zawodowa ludności. <u>Filar 2: Spójność społeczna</u> Cel operacyjny 4: Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie 4.1. Rozwój społeczności lokalnych 4.1.1. Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego 4.1.2. Rozwój sektora organizacji pozarządowych 4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej 4.2.2. Wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych Cel operacyjny 5: Wysoki standard do usług publicznych 5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji 5.1.1. rozwój bazy żłobków i przedszkoli 5.1.2. podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia 5.1.3. rozwój kompetencji i technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia 5.2. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej 5.2.1. rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej 5.2.2. rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej oraz innych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji 5.3.1. rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji 5.3.2. rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji 5.4. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym 5.4.1. rozwój e - administracji i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności 5.4.2. interaktywne narzędzia komunikacji samorządów z mieszkańcami Cel operacyjny 6: Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym 6.1. Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu 6.1.1. przeciwdziałanie wyuczonej bezradności 6.1.2. wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej 6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym 6.2.1. rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej 6.2.2. aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym 6.2.3. zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020	<u>Oś priorytetowa IV – Rewitalizacja i usługi dla społeczeństwa:</u> Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno – komunikacyjnych Priorytet inwestycyjny 2.3. wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno – informacyjnych dla e- administracji, e- uczenia się, e – włączenia społecznego, e – kultury i e – zdrowia Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Priorytet inwestycyjny 9.1. inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych Priorytet inwestycyjny 9.2. wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

	Priorytet inwestycyjny 9.3. wspieranie przedsiębiorczości społecznej Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie Priorytet inwestycyjny 10.4. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej Oś priorytetowa V – Zatrudnienie i włączenie społeczne: Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Priorytet inwestycyjny 9.4. aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie Priorytet inwestycyjny 9.7. ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym Oś priorytetowa VI – Kompetencje i adaptacyjność: Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie Priorytet inwestycyjny 8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się Priorytet inwestycyjny 10.1. ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego Priorytet inwestycyjny 10.3. Wyrównywanie szans do uczenia się przez całe życie o charakterze formalny, nieformalny i poza formalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	Sfera działań: System osadniczy Cel główny: Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu Kierunek działań 8: Wzrost jakości i standardów życia mieszkańców województwa: Wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy. Wzrost dostępności do usług medycznych i rozwój usług pomocy społecznej. Wzrost dostępności do usług kultury oraz sportu i rekreacji
Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	Cel strategiczny: społeczne. Cel główny: poprawa warunków życia społeczeństwa Powiatu. Obszar priorytetowy 1: wiedza i kompetencje. Cele szczegółowe: poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach nauczania Obszar priorytetowy 2: jakość życia. Cele szczegółowe: wzrost znaczenia kultury, sportu i rekreacji w życiu mieszkańców
3. Wspieranie przedsiębiorczości	
3.1 Wspieranie działań inwestycyjnych	
3.2 Wspieranie rolnictwa oraz tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości	
3.3 Promocja	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. 2.5. Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.
Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Kierunek interwencji: zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowania postaw przedsiębiorczych i wspierania

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy. Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo.	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka. Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (projekt – styczeń 2014)	<u>6.10 Tworzenie grup i organizacji producentów</u> Cele szczegółowe i cele przekrojowe Priorytet 3. Wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie, ze szczególnym naciskiem na: poprawę konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe 6.10.1 Poddziałanie: Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym.
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	<u>Filar 1: Spójność gospodarcza</u> <u>Cel operacyjny 2:</u> Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy 2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej 2.1.2. Rozwój szkolnictwa zawodowego 2.1.3. Kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców. 2.2. Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy 2.2.1. Aktywizacja zawodowa ludności <u>Cel operacyjny 3:</u> Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gminy 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych 3.1.1 Tworzenie klastrów gospodarczych. 3.1.2 Tworzenie platform informatycznych dla przedsiębiorczości. 3.1.4. Prowadzenie kompleksowej polityki „przyciągania” inwestorów 3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego 3.2.1. Poprawa konkurencyjności MŚP 3.2.2. Poprawa produktywności sektora rolniczego <u>Filar 3. Spójność przestrzenna.</u> <u>Cel operacyjny 7.</u> Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej. 7.2.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo. 7.2.2. Rozwój systemów wodno – kanalizacyjnych. <u>1.2. Obszary wiejskie</u> <u>Cel strategiczny:</u> atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego Strategiczne kierunki działań: 1. Wspieranie działań na rzecz wdrażania rozwiązań innowacyjnych w rolnictwie i leśnictwie oraz powstawania i działalności organizacji producentów rolnych.

	2. Wspieranie działań na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynków lokalnych promujących produkty regionalne oraz agroturystyki. 3. Wspieranie działań na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw sektora pozarolniczego. 5. Wspieranie działań na rzecz stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, w tym m. in. poprawy efektywności gospodarowania zasobami wodnymi i glebowymi w rolnictwie (szczególnie w kierunku przeciwdziałania zakwaszeniu gleb) oraz wspieranie działań na rzecz realizacji programów rolno – środowiskowych (w tym działania na rzecz ochrony bioróżnorodności), zwiększenie retencjonowania wód m. in. przez zwiększenie lesistości i zadrzewienia.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020	<u>Oś priorytetowa I – Innowacyjność i konkurencyjność:</u> <u>Cel tematyczny 3.</u> Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury <i>Priorytet inwestycyjny 3.1.</i> Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm <i>Priorytet inwestycyjny 3.2.</i> Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji <i>Priorytet inwestycyjny 3.3.</i> wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług <i>Priorytet inwestycyjny 3.4.</i> wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji <u>Oś priorytetowa IV – Rewitalizacja i usługi dla społeczeństwa:</u> <u>Cel tematyczny 9.</u> Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem <i>Priorytet inwestycyjny 9.3.</i> wspieranie przedsiębiorczości społecznej <u>Oś priorytetowa V – Zatrudnienie i włączenie społeczne:</u> <u>Cel tematyczny 8.</u> Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników <i>Priorytet inwestycyjny 8.5.</i> zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników <i>Priorytet inwestycyjny 8.7.</i> Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. <u>Cel tematyczny 9.</u> Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem <i>Priorytet inwestycyjny 9.4.</i> aktywna integracja, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie <i>Priorytet inwestycyjny 9.8</i> Wspierania przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia <u>Oś priorytetowa VI – Kompetencje i adaptacyjność:</u> <u>Cel tematyczny 8.</u> Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników <i>Priorytet inwestycyjny 8.8.</i> Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę <i>Priorytet inwestycyjny 8.9.</i> przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	<u>Cel główny:</u> Równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu Kierunek działań: 6: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich: Realizacja funkcji środowiskowej obszarów wiejskich poprzez wdrażanie rolnictwa zrównoważonego i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich Kierunki działań dla ochrony i poprawy stanu środowiska:

	3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb • Ochrona złóż kopalin <u>Sfera działań: Powiązania środowiskowe i kulturowe</u> <u>Cel główny: Kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu</u> <i>Kierunek działań 1: Ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego</i> • Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych • Ochrona pozostałych terenów cennych przyrodniczo • Zachowanie i ochrona korytarzy ekologicznych <i>Kierunek działań 2: Zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego województwa</i> • Stworzenie sieci unikatowych ośrodków historycznych i poddanie ich działaniom rewitalizacyjnym i rewaloryzacyjnym • Objęcie ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów w formie pomników historii i parków kulturowych <i>Kierunek działań 3: Wzrost atrakcyjności turystycznej województwa</i> • Rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego • Kształtowanie systemu szlaków turystycznych
Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	Cel strategiczny: ekonomiczny. <i>Cel główny:</i> budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego. <i>Obszar priorytetowy 2:</i> atrakcyjność inwestycyjna. <i>Cele szczegółowe:</i> • zwiększenie dostępności uzbrojonych terenów inwestycyjnych • zintensyfikowanie współpracy handlowej z partnerami zagranicznymi. • rozwój inwestycji na rzecz wspierania instytucji otoczenia biznesu. • zintensyfikowanie współpracy handlowej z partnerami zagranicznymi. <i>Obszar priorytetowy 4:</i> przedsiębiorczość i rynek pracy <i>Cele szczegółowe:</i> • wspieranie i promocja przedsiębiorczości na obszarze Powiatu.

Źródło: Opracowanie własne

7. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

OSIĄGNIĘCIE ZAMIERZONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH I KIERUNKÓW ROZWOJU WYMAGA STWORZENIA EFEKTYWNYCH MECHANIZMÓW GWARANTUJĄCYCH KONSEKWENTNE WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJĘ EFEKTÓW STRATEGII

Strategia rozwoju Gminy Widawa na lata 2014 – 2020 jest dokumentem otwartym, w związku z tym musi dynamicznie reagować na potrzeby wynikające ze zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Aby elastycznie reagować na nowe sytuacje oraz oceniać, czy planowane i realizowane działania przynoszą, w zastanych warunkach, zamierzone rezultaty należy systematycznie monitorować i przeprowadzać ewaluację wdrażania planów strategicznych.

7.1. Wdrażanie strategii

Wdrażanie strategii to proces, w którym sformułowane w dokumencie długoterminowe cele i kierunki działań przekłada się na poziom programów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współudziału w realizacji strategii.

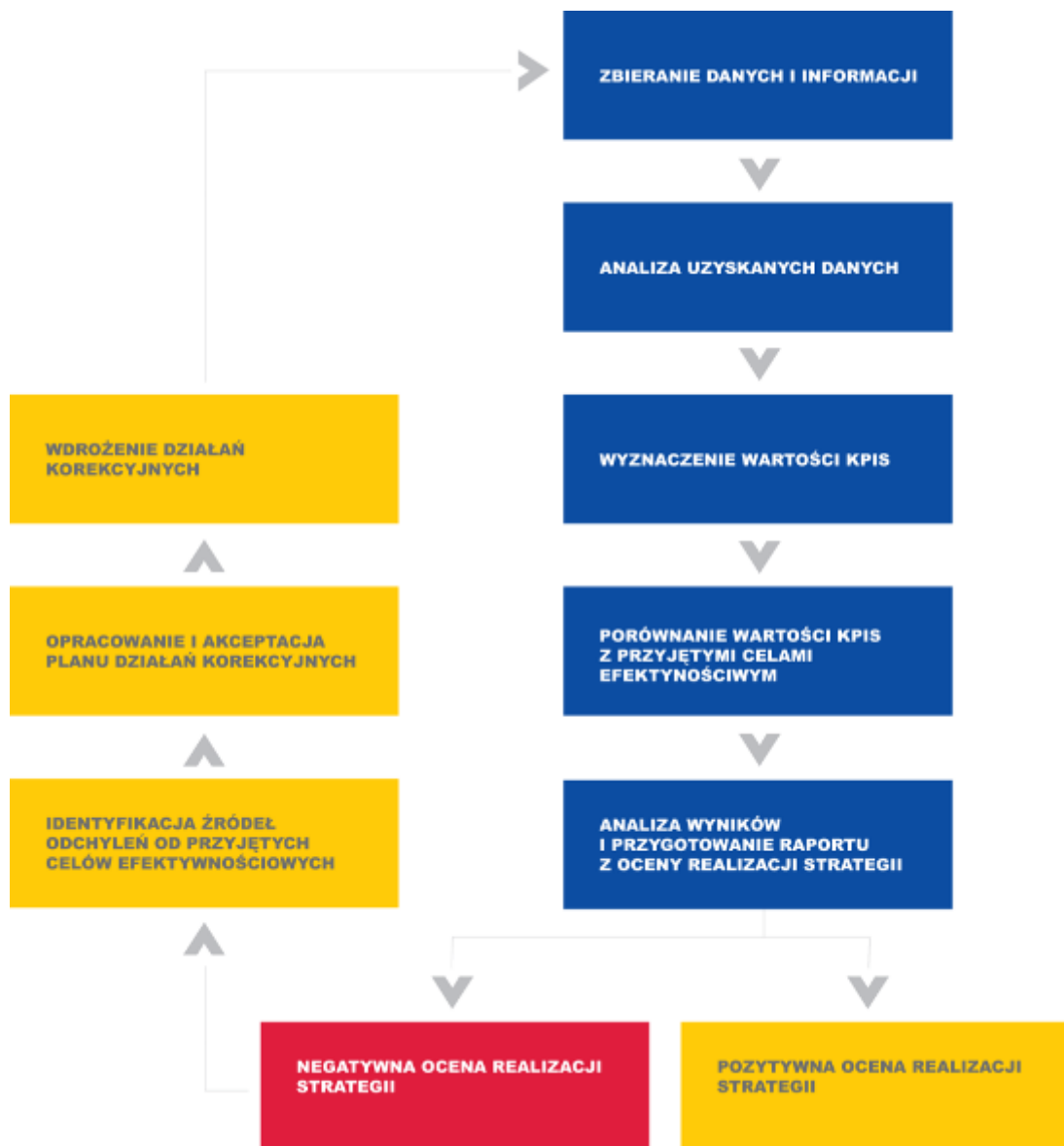
Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. W celu wdrożenia strategii na poziomie operacyjnym opracowane zostaną dokumenty o charakterze proceduralnym (np. programy operacyjne), które szczegółowo wskażą sposób realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz podział odpowiedzialności w tym zakresie. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty, co w uzasadnionych przypadkach wymagać będzie ich dostosowania do nowych celów strategicznych.

7.2. Monitorowanie strategii

Monitorowanie strategii to proces polegający na analizie postępów w osiąganiu zakładanych celów strategicznych. Proces ten składa się z szeregu działań m.in. zbierania danych i informacji, analizy uzyskanych danych, wyznaczania wartości określonych wskaźników efektywności (*ang. KPIs – key performance indicators*) oraz ich porównania z przyjętymi celami efektywnościowymi, oceny finalnych wyników i przygotowywania cyklicznych raportów z oceny realizacji zapisów strategii.

W przypadku negatywnej oceny procesu realizacji określonych celów strategicznych, należy zidentyfikować źródła ewentualnych odchyleń od ustalonych celów efektywnościowych oraz wypracować założenia działań korekcyjnych, a następnie je wdrożyć.

Rysunek 58. Rysunek obrazujący system monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Widawa

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce proces monitorowania strategii warto przeprowadzać w cyklach corocznych, a do jego realizacji oddelegować osobę lub zespół osób reprezentujący władze Gminy. Ich główną funkcją będzie pozyskiwanie informacji na temat realizowanych działań/projektów oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii wraz z rekomendacjami niezbędnych działań naprawczych.

7.3. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja strategii

Proces monitorowania realizacji założeń strategii powinien być co roku podsumowywany **ewaluacją efektów realizacji Strategii**, obejmującą zestawienia wartości zdefiniowanych i monitorowanych w danym okresie wskaźników efektywności realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Proponujemy coroczną ewaluację wyników wdrażania strategii, na podstawie

efektów zadań i projektów, będących w fazie realizacji lub tych, które zostały w danym roku zakończone.

Na kolejnych stronach, w zestawieniach tabelarycznych, przedstawiono przykłady wskaźników efektywności (KPIs), zdefiniowane dla poszczególnych celów operacyjnych wskazanych w strategii. Zaproponowane wskaźniki efektywnościowe (KPIs) stanowią zbiór otwarty, tj. w trakcie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i poszczególnych działań mogą ulegać one zmianom, korektom, rozszerzeniom o dodatkowe wskaźniki.

Wartość bazowa wskaźnika (ang. baseline value) to pierwszy pomiar monitorowanego wskaźnika tzw. punkt startowy oceny całej strategii w okresie bazowym. Jako punkt startowy monitorowania strategii przyjęto początek roku 2014.

Wartość docelowa wskaźnika (ang. target) to skwantyfikowany cel, oczekiwany do osiągnięcia w określonych ramach czasowych przy wykorzystaniu istniejących zasobów. Ustanowienie wartości docelowych umożliwia monitorowanie w kontekście terminowości osiągania zamierzonych celów, motywuje do działania oraz zapewnia odpowiedzialność i transparentność działań. Jako punkt docelowy w pomiarze wskaźnika przyjęto koniec roku 2020. Wartości bazowe powinny być ambitne, jednak realne do osiągnięcia w określonym czasie i przy zaangażowanych zasobach. Wartości docelowe mogą ulegać zmianom w trakcie realizacji strategii. Zmiana taka musi jednak wynikać z ważnych przesłanek np. zmniejszenia funduszy na dany cel.

Okres monitorowania i ewaluacji strategii obejmuje zatem czas od stycznia 2014 do grudnia 2020. Jest on tożsamy z nowym okresem programowania UE.

W poniższej tabeli znajduje się lista wskaźników w odniesieniu do poszczególnych celów operacyjnych strategii wraz ze wskazaniem wartości bazowej i docelowej wskaźnika, częstotliwości jego monitorowania oraz stanowiska/ komórki odpowiedzialnej za jego monitorowanie.

Tabela 28. Monitorowane wskaźniki w obszarze celów strategicznych

	Wskaźnik	Źródło danych	Jedn. miary	Trend	Wartość bazowa (rok 2014)	Wartość oczekiwana (rok 2018)	Wartość alarmowa (rok 2018)	Wartość docelowa (rok 2020)	Częstotliwość monitorowania	Stanowisko/ komórka odpowiedzialna za monitoring
1. Poprawa infrastruktury										
1	Nowo zbudowane/ zmodernizowane drogi na terenie gminy	sprawozdania odpowiedzialneg o referatu UG	km	rosnący	0	15	10	20	corocznie	oddelegowany referat
2	Nowo zbudowane/ zmodernizowane sieci wodociągowe na terenie gminy	sprawozdania odpowiedzialneg o referatu UG	km	rosnący	0	5	2	8	corocznie	oddelegowany referat
2. Poprawa infrastruktury społecznej										
1	Nowo wybudowane, zmodernizowane (przebudowane, rozbudowane, zaadaptowane) placówki oświatowe, kulturalne, społeczne, rekreacyjne, sportowe itp.	sprawozdania odpowiedzialnego referatu UG	sztuka	rosnący	0	3	1	5	corocznie	oddelegowany referat
2	Liczba zorganizowanych imprez plenerowych	sprawozdania odpowiedzialnego referatu UG	sztuka	rosnący	0	8	5	12	corocznie	oddelegowany referat
3. Wspieranie przedsiębiorczości										
1	Liczba usług doradczych dla przedsiębiorców i /lub rolników	sprawozdania odpowiedzialnego referatu UG	sztuka	rosnący	0	6	3	12	corocznie	oddelegowany referat
2	Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych	sprawozdania odpowiedzialnego referatu UG	sztuka	rosnący	0	1	0	1	corocznie	oddelegowany referat

Źródło: Opracowanie własne

BIBLIOGRAFIA

LISTA DOKUMENTÓW I STRON INTERNETOWYCH WYKORZYSTANYCH PRZY OPRACOWANIU STRATEGII.

Dokumenty:

1. Domański T.: Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999
2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie, Warszawa 2010
3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
4. Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
5. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo
6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (projekt – styczeń 2014)
7. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014 – 2020
9. Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
10. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
11. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2020
12. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030
13. Powszechny Spis Rolny 2010
14. Statystyczne Vademecum Samorządowca
15. Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2007 – 2015
16. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Widawa na lata 2004 – 2013
17. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Widawa
18. Gazeta Widawska Biuletyn Informacyjny Gminy Widawa Nr 4/2014 (marzec)
19. Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Widawa 2004 – 2015
20. Raport o stanie środowiska woj. łódzkiego za 2011 rok
21. Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 rok
22. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie za 2012 rok
23. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie za 2010 rok

24. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Widawie za 2013 rok
25. Analiza stanu bezpieczeństwa społecznego i porządku publicznego na terenie gmin Widawa i Sędziejowice za 2012 r.

Strony internetowe:

1. <http://www.widawa.pl/>
2. <http://www.stat.gov.pl>
3. <http://www.oke.lodz.pl/>
4. <https://www.osp.org.pl/>
5. <http://pl.wikipedia.org/>
6. <http://www.stat.gov.pl>
7. <http://www.dspk.pl>
8. <http://twojaokolica.pl/>
9. <http://lodz.rdos.gov.pl>
10. <http://www.widawa.finn.pl>
11. <http://ekonastawieni.pl/>
12. <http://www.schrony.website.pl/alodz.htm>
13. <http://wikimapia.org/>
14. <http://bip.widawa.pl>
15. <http://questing.pl>
16. <http://www.sse.lodz.pl/>
17. <http://www.paiz.gov.pl/pl>
18. <http://www.somianka.pl>

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia Rozwoju Gminy Widawa na lata 2014 – 2020	6
Rysunek 2. Herb Gminy Widawa	8
Rysunek 3. Położenie Gminy Widawa w powiecie łaskim	9
Rysunek 4. Położenie powiatu łaskiego w województwie łódzkim	9
Rysunek 5. Gmina Widawa z podziałem na sołectwa	10
Rysunek 6. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2009 – 2014	12
Rysunek 7. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2014	13
Rysunek 8. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2009 – 2014	13
Rysunek 9. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2009 – 2014	14
Rysunek 10. Liczba bezrobotnych w latach 2008 – 2012	14
Rysunek 11. Kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Św.	21
Rysunek 12. Kościół pod wezwaniem św. Marcina	21
Rysunek 13. Kaplica pod wezwaniem św. Rocha	22
Rysunek 14. Kościół pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela i Św. Anny w Brzykowie	23
Rysunek 15. Kościół pod wezwaniem Św. Andrzeja Apostoła w Restarzewie Cmentarnym	23
Rysunek 16. Dwór wraz z parkiem w Ligocie	23
Rysunek 17. Dworzec PKP w Chociwiu	24
Rysunek 18. Schrony bojowe	25
Rysunek 19. Dochody i wydatki Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w zł]	52
Rysunek 20. Struktura dochodów budżetowych Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w zł]	53
Rysunek 21. Wpływy z podatków od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych w latach 2009 – 2014 [w zł]	56
Rysunek 22. Wpływy z podatków od osób fizycznych w latach 2009 – 2014 [w zł]	57
Rysunek 23. Wydatki bieżące i majątkowe w latach 2009 – 2014 [w zł]	58
Rysunek 24. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2009	59
Rysunek 25. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2010	60
Rysunek 26. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2011	61
Rysunek 27. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2012	62
Rysunek 28. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2013	63
Rysunek 29. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji budżetowej w roku 2014	64
Rysunek 30. Wydatki budżetu gminy na oświatę a wysokość subwencji oświatowej w latach 2009 – 2014 [w zł]	65
Rysunek 31. Najistotniejsze obszary przyszłych zmian w opinii interesariuszy	69
Rysunek 32. Ochrona zdrowia	70
Rysunek 33. Rozwój infrastruktury i transportu	71
Rysunek 34. Kultura, oświata, nauka	72
Rysunek 35. Potencjał społeczno – gospodarczy	72
Rysunek 36. Bezpieczeństwo	73
Rysunek 37. Środowisko naturalne	74
Rysunek 38. Rozrywka i sport	74
Rysunek 39. Potencjał turystyczny	75
Rysunek 40. Mocne strony w opinii interesariuszy	76
Rysunek 41. Szanse rozwoju w opinii interesariuszy	76
Rysunek 42. Słabe strony Gminy w opinii interesariuszy	77
Rysunek 43. Zagrożenia rozwoju Gminy w opinii interesariuszy	77
Rysunek 44. Podział respondentów według płci	78
Rysunek 45. Podział respondentów według wieku	79
Rysunek 46. Podział respondentów według status zawodowy	79
Rysunek 47. Podział respondentów według poziomu wykształcenia	80
Rysunek 48. Najistotniejsze obszary przyszłych zmian w opinii mieszkańców	80
Rysunek 49. Rozwój kultury, oświaty i nauki	81
Rysunek 50. Rozwój infrastruktury i transportu	82
Rysunek 51. Rozwój sportu i rozrywki	82

Rysunek 52. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego	83
Rysunek 53. Rozwój potencjału turystycznego.....	84
Rysunek 54. Poprawa systemu ochrony zdrowia	84
Rysunek 55. Poprawa jakości środowiska naturalnego	85
Rysunek 56. Poprawa bezpieczeństwa	86
Rysunek 57. Rekomendacje Operatorów Systemów Przesyłowych Gaz – System.....	93
Rysunek 58. Rysunek obrazujący system monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Widawa	111
Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy	7
Tabela 2. Liczba ludności wg płci w latach 2008 – 2014	12
Tabela 3. Lesistość Gminy Widawa w latach 2008 – 2012.....	17
Tabela 4. Wykaz dróg w Gminie Widawa	26
Tabela 5. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w Gminie Widawa w 2015 roku	28
Tabela 6. Ilość odprowadzonych ścieków w latach 2006 – 2014 (m3).....	28
Tabela 7. Skład morfologiczny odpadów komunalnych z gospodarstw domowych	29
Tabela 8. Ilość oraz skład morfologiczny odpadów komunalnych z gospodarstw domowych (Mg)	29
Tabela 9. Skład morfologiczny odpadów komunalnych z obiektów infrastruktury (wg KPGO)	30
Tabela 10. Ilość oraz skład morfologiczny odpadów komunalnych z działalności gospodarczej (Mg)	30
Tabela 11. Zbiorcze zestawienie strumienia odpadów komunalnych terenu Gminy Widawa (Mg).....	30
Tabela 12. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach woj. łódzkiego w 2011 roku	32
Tabela 13. Liczba uczniów uczących się w szkołach w Gminie Widawa w latach 2008 – 2014	35
Tabela 14. Wyniki testów gimnazjalnych w latach 2012 – 2013	36
Tabela 15. Wyniki testów 6-klasistów w latach 2012 – 2013	37
Tabela 16. Świadczenia pomocy społecznej w latach 2008 – 2014	39
Tabela 17. Najczęściej popełniane przestępstwa w Gminie Widawa w latach 2009 – 2014.....	42
Tabela 18. Zdarzenia drogowe w Gminie Widawa w latach 2011 – 2014	42
Tabela 19. Kalendarz imprez w Gminie Widawa w 2014 roku.....	45
Tabela 20. Podmioty gospodarki narodowej według form własności w latach 2006 – 2014	47
Tabela 21. Liczba podmiotów gospodarczych według PKD w latach 2009 – 2014.....	47
Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych.....	48
Tabela 23. Struktura dochodów budżetowych Gminy Widawa w latach 2009 – 2014 [w %]	54
Tabela 24. Dochody ogółem według działów Klasyfikacji Budżetowej w latach 2009 – 2014 [w zł]	54
Tabela 25. Projekty realizowane przez Gminę Widawa.....	66
Tabela 26. Analiza SWOT w obszarze zasobów Gminy, zagospodarowanie przestrzennego oraz strefy gospodarczej	68
Tabela 27. Podsumowanie analizy strategicznej	101
Tabela 28. Monitorowane wskaźniki w obszarze celów strategicznych	114